

MISJONSHØYSKOLEN

Å ØNSKE BARN VELKOMMEN I KIRKEN

MASTEROPPGAVE I TEOLOGI

30 MOPG

Misjonsteologi

av

MARGIT STRANDENÆS HAVER

STAVANGER

MAI 2011

Innholdsfortegnelse

0.	INNLEDNING.....	3
1.	TEOLOGISKE PERSPEKTIVER.....	5
1.1	Barn i Bibelen	5
1.1.1.	Barn i Det Gamle testamentet	5
1.1.2.	Barn i Det nye testamentet, med særlig vekt på hvordan Jesus møter barn.....	8
1.2	Misjonale kirke	13
1.2.1	Språklig bakgrunn.....	13
1.2.2.	Misjonale kirke : From Sending to Being Sent	14
1.2.3	Paradigmeskifte er forutsetning for Missional- Church-bevegelsen.....	15
1.3	Missio Dei.....	19
1.4.	Hva er det grunnleggende synet på kirke og barn i kirken?.....	22
1.5	Hva ligger i Missional Church i dag?	25
2.	MIXED ECONOMY	28
2.1	Bakgrunnen for "Mission- shaped Church"?	28
2.2	En presentasjon av Mission-shaped Children	29
2.3.	Mission-shaped church. Teologisk utgangspunkt.....	32
2.4.	Forståelsen av barn og barns plass i kirken	38
2.5.	Hva krever det av menighetens voksne og ledere å være i en slik kirke?.....	41
2.6	Metoder, modeller og strategier foreslått av Margaret Withers.....	47
2.6.1	Overordnede strategier.....	48
2.6.2	Strategier som gjelder barna som allerede er i kirken.....	50
2.6.3	Strategier knyttet til barn som kirken ikke når.....	56
3.	DRØFTING	64
3.1	En drøfting av misjonsteologien i Mission-shaped children i lys av misjonale kirke forståelse	64
3.1.1	Innledning	64
3.1.2	Kirken har sin identitet i å være sendt.....	65
3.1.3	Inkarnasjonen som modell for kirken	66
3.1.4	Kirken er tegn på Guds rike	67
3.1.5	Kirken er Guds folk på vandring.....	68

3.1.6	Oppsummering.....	70
3.2	En drøfting av misjonsteologien i "Mission-shaped children" i lys av forståelsen av barn i bibelen og av misjonal kirkeforståelse.	71
3.3	En drøfting av hvordan de metoder, modeller og strategier som Withers foreslår å bruke er konsistent med misjonal kirkeforståelse og forståelsen av Barn i Bibelen.....	75
3.3.1	Innledning	75
3.3.2	Å kjenne seg sett og møtt av Gud og mennesker er en viktig erfaring.	76
3.4	Fanger disse metodene opp de viktigste sidene ved at kirken er sendt til barn? Hvilke mangler eventuelt.....	80
3.5	Er du kritisk til noen av strategiene? Hvorfor?	80
3.6	Hva kan vi lære, utfordringer i en norsk luthersk kontekst.....	81
3.7	Hvordan ønske barn velkommen i kirken.....	82
4.	KONKLUSJON	83
5.	Litteraturliste.....	86

0. INNLEDNING

Problemstilling og forskingspørsmål

Faglige motiv: Misjonale kirke er et stort felt. Nå skrives det mye som også er relevant for misjonsteologi. I misjonsteologi er det så jobbet litt med spørsmål om barn i denne konteksten. Jeg vil gå inn i denne diskusjonen.

Innenfor misjonsteologi er "Missio Dei" et sentralt begrep. Kirkevekst og misjonale kirke skrives det mye om. Jeg vil bli kjent med de viktigste begrepene innenfor Misjonale kirketenking ut fra noen av hovedbøkene for emnet. Noe av faglitteraturen omhandler også barnas rolle. En av disse bøkene er *Mission –shaped Children* av Margaret Withers. Boka er et svar på og en kommentar til rapporten *Mission-shaped Church* fra Church of England. Jeg vil gå inn i denne diskusjonen for å finne ut hvilket teologisk fundament som ligger til grunn for strategiene som foreslås i boka. Videre analyserer jeg hvilket underliggende syn på kirken og barn i kirken som synes å komme fram. Barna er målgruppe for Guds misjon, men som fullverdige medlemmer av kirken er de også en del av kirken som blir sendt ut. Jeg vil vurdere om der er et holdbart teologisk fundament og om strategiene passer ut fra misjonsteologisk tankegang og barneteologi, nærmere bestemt slik Jesus ser ut til å vurdere barn. Så vil jeg se om de fanger opp de viktigste sidene ved å være sendt til barn.

I denne oppgaven ønsker jeg å drøfte følgende problemstilling:

Er det et holdbart teologisk fundament for *Mission- shaped Children* ut fra misjonsteologisk tankegang og barneteologi, nærmere bestemt slik Jesus ser ut til å vurdere barn? Hører strategiene sammen med det teologiske fundamentet og har det noe å lære oss i en i en norsk luthersk kontekst? Videre ønsker jeg å undersøke om de fanger opp de viktigste sidene ved at kirken er sendt til barn. Jeg vil altså finne ut i hvilken grad *Mission – shaped Children* ivaretar misjonale kirkegang ut fra misjonsteologiske og barneteologiske synspunkt.

For å kunne drøfte denne problemstillingen, må jeg ha avklart følgende bakgrunn: Hva er grunnen til at vi kan ønske barn velkommen i kirken? Hva sier Bibelen om Barn og teologi? Hva er Bibelens syn på barn slik det kommer fram spesielt hos Jesus?

Jeg trenger også å vite:

Hva er det grunnleggende synet på kirke og barn i kirken?

Opgaven er skrevet innenfor misjonsteologi. Dette leder meg til å undersøke:

Hvordan skal Jesu ord om barn forstås og hvilke konsekvenser får det at kirken er sendt, for barnet og kirken? For å finne ut av det må jeg undersøke følgende: Hva er en misjonar kirke? Hvilken rolle har barnet og voksne i en misjonar kirke?

Dette får meg vidare til å undersøke: Hva er bakgrunnen for *Mission- shaped Church*?

Hva er det teologiske synet på kirke og barn i kirken som kommer fram i” *Mission- shaped Church*? Er *Mission- shaped Church* en hensiktsmessig måte å utføre kirkens sendelse til og eventuelt med barn? Står strategiene i forhold til fundamentet?

Finnes det noen strategier der som er hensiktsmessige å bruke i en norsk kontekst?

Relevans og motivasjon

Innenfor moderne misjonstenkning arbeides det mye med misjonar kirke og *Mission shaped Church*. Den tenkningen bygger på *Missio Dei*. Innenfor faglitteraturen diskuteres *Missio Dei* mot ulike kontekster, og en går mot barn. Her er det jobbet og skrevet en del, men feltet bør utvikles vidare. Det jeg gjør er slik en del av det pågående feltet. Jeg vil ut fra min problemstilling se om, og i tilfelle hvordan dette kan anvendes i en norsk kontekst.

Temaet får konsekvenser ikke bare for academia, men for den praktiske kirkehverdag. Kirken er sendt til mennesker i sitt miljø. Menighetene i Den Norske kirke har derfor et ansvar for å nå ut til barn, ta imot dem og legge til rette for troserfaring og vekst, tilby kristent og menneskelig fellesskap, gudstjenestefeiring med sakramentsforvaltning og trosopplæring.

Barn er avhengig av foreldre og andre voksne. Foreldrene har vist at de ønsker at barna skal være en del av kirken og er som sådan også en viktig samarbeidspart for kirken når det gjelder å legge til rette for trosutfoldelse. I forbindelse med trosopplæringsreformen omfatter målgruppen min en del av satsingen. Jeg ønsker å finne ut hva som er de voksnes rolle her for at barn skal kunne bli værende og bli tatt vare på.

Jeg ser det som viktig at barn blir sett og får oppleve troen som en ressurs og kirken som et hjem der de kan få fellesskap og næring til troen. Jeg ønsker å bidra til at barna skal komme til kirken, bli der og oppleve fellesskap med Gud og andre kristne. Her skal gis mulighet for trosutfoldelse og vekst for alle barn. Barnet skal kunne gå ut i hverdagen og vite seg velsignet og sendt ut med Evangeliet.

Dette er ikke bare et praktisk teologisk faglig og relevant spørsmål, men er også et relevant tema med tanke på en praktisk kirkelig virksomhet.

Teori og metode

Dette er en oppgave innenfor misjonsteologi .Jeg skal presentere, analysere og kritisk drøfte boka *Mission-shaped Children: Moving towards a child-centred church* av Margaret Withers. Ved slik å kritisk gå gjennom og analysere den engelske formen av *Mission-shaped Church* ut fra misjonsteologi og barneteologi vil jeg finne ut om det kan forsvares å bruke metoden i en norsk luthersk kirkehverdag. Jeg vil finne ut i hvilken grad den ivaretar misjonalt kirkegang og om den holder mål ut fra et barneteologisk synspunkt.

1. TEOLOGISKE PERSPEKTIVER

1.1 Barn i Bibelen

1.1.1. *Barn i Det Gamle testamentet*

I Det gamle testamentet vises det et positivt syn på barn¹. Barnet er, som menneske, skapt i Guds bilde.² Salmisten i Salme 139³ og profeten Jeremia vitner om at Gud ser mennesket og anerkjenner det fra før det er født.⁴ Tekstene gir uttrykk for en relasjon allerede mellom barnet og Gud. "Du så meg da jeg var et foster", "før jeg formet deg i mors liv", "et menneskebarn. At du bryr deg om det", "Du kjennes ved det".

Barnet er en gave, en velsignelse og et fremtidshåp.

"Se, barn er en gave fra Herren" (Salme 127,3). Salmisten gir uttrykk for at barnet er en gave. Det samme synet møter vi allerede hos Eva (Gen 4,2-25). Barnet er også en del av velsignelsen Gud gir menneskene (1. Mos 1, 26-27). Rian sier at barnerikdom blir sett på som en del av velsignelsen⁵. Flere ganger knyttes velsignelse spesielt opp til det å få et barn. Men velsignelsen har også i seg det spesielle at i Abrahams ætt skal alle ætter på jorden velsignes. Dette er en velsignelse for alle slekter (Gen 12,3). Dette er knyttet til å få et barn.

¹ Eksempler finnes også på at barn og voksne blir drept og behandlet grusomt, men grunnholdningen er at mennesket og barnet har høy verdi fordi det er skapt av Gud. For en videre utdyping av dette å se P. Trille, *Tekst of Terror: Literary Feminist Readings of Biblical Narratives* (Overtures to Biblical Theology) Philadelphia, PA, Fortress 1984,8-116 og Kaul 2007

² Herre, hva er vel et menneske, siden du kjennes ved det, et menneskebarn, siden du bryr deg om det? (Salme 144,3)

³ Du så meg den gang jeg var et foster, i din bok ble alt skrevet opp; mine dager ble dannet før en eneste av dem var kommet. (Salme 139, 16)

⁴: «Før jeg formet deg i mors liv, kjente jeg deg, og før du ble født, helliget jeg deg; til profet for folkene satte jeg deg.»(Jer 1,5)

⁵ Rian, Barn i GT, 15

Barnet bærer håpet i seg i Det gamle testamentet. I følge Dagfinn Rian blir barn ikke sett på som spesielt viktig for hva det er i seg selv, men barnet er viktig som fremtidshåp.⁶ Med barn fortsetter slekten. For Abraham og Sara blir framtidshåpet og Guds frelsende gjerning knyttet til å få et barn, sønnen Isak (Gen 17,5; 15-19). Abraham skal bli til velsigning og bli til far for en ætt der alle jordens slekter skal velsignes.

Et barn var også positivt ved at det indirekte gav verdi i samfunnet til en kvinne, noe Hanna (1. Sam 1,5-7.11) og Rakel vitner om (Gen 30,22-24)

Senere knyttes noen av Messiasforventningene opp mot et barn (Jes 7,14; 9,6)

Paradiset, er det et liv uten barn?

Noen forskere ser Eden-fortellingen i Genesis 2 som et uttrykk for at den fullkomne tilstand var en voksen verden uten barn.⁷ Andre, som Ireneus,⁸ tolker den som en fortelling om overgangen fra å være uskyldig barn til å bli voksen. Ut fra det jeg har skrevet om barn som gave og velsigning, og om at Gud kjenner mennesket alt fra det er født, mener jeg det ikke er et argument for at idealet er det voksne livet. Syndefallet som kommer senere i fortellingen (Gen 3) viser at å være voksen ikke er noen garanti for å handle riktig verken i forhold til Gud eller mennesker. Går vi til Det nye testamentet, ser vi at Jesus tilsynelatende setter barnet opp som forbillede for de troende.

Jahve bruker barn og unge i sin tjeneste

I følge Dagny Kaul skildres barn i Det gamle testamentet stort sett gjennom voksnes øyne og deres gudsforhold blir ikke sett på som viktig. Det er fortellinger fra en voksen verden vi møter i Det gamle testamente. Hun nevner fortellingen om Samuel i tempelet som eksempel (1. Sam 3,1-18). Gutten Samuel må læres opp av en voksen for å ha et gudsforhold.⁹ Like fullt viser fortellingen om Samuel at Jahve faktisk taler til et barn og bruker Samuel i sin tjeneste. At et menneske må ha en opplæring, trenger ikke stå i motsetning til å ha et gudsforhold. Opplæringen er et redskap til å utvikle forholdet. I en kontekst der man fødes

⁶ Dagfinn Rian, "Barnet i Det gamle testamente – noen aspekter" i *Barnet i teologi og kirke* (red. O. Hognestad og D. Rian; Tapir Akademisk Forlag; Trondheim, 1985), 17

⁷ Dagny Kaul, "Skjønte dere ikke at jeg måtte være i min fars hus": Premisser for en grenseoppgang mellom barneteologi og religionspedagogikk". I *Barneteologi og kirkens ritualer: Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter*, (red. E. T. Johnsen: Det praktisk – teologiske seminars skriftserie 14; Oslo, 2007), 55-92.

⁸ Ireneus hos Sæbø, *Guds barnet*, 45.

⁹ Kaul, "i min fars hus", 79

inn i kulten er det naturlig at den som har mest erfaring med kulten, kan veilede den nye. Så kan man undre seg over at Samuel som bodde sammen med Eli i tempelet ikke kjente til Gud! Eli er etter hvert åpen for at det er Gud som står bak når Samuel hører at noen roper på ham.

Barna lærte gjennom religiøs praksis og ved at det ble fortalt for dem.¹⁰ Dette ble sett på som viktig (Deut. 4,9-10;11,18-19) og var en del av folkets overholdelse av pakten med Jahve (Deut 11,21).¹¹ Odd Ketil Sæbø sier at historien om Samuel viser at barn kan spille en viktig rolle i Guds plan.¹² Dette mener jeg også skjer i fortellingen om Na'amans tjenestejente og ved salvingen av David.

I fortellingen om Na'amans tjenestejente (2.Kong 5, 1-15) møter vi en anonym jente som er bortrøvet fra Israel, men som likevel anbefaler kongen å oppsøke profeten for Israels Gud for å bli frisk. Her er gudsforholdet tilsynelatende der, og det hos en jente¹³ som både er borte fra tempelet og hjemmet. Hvor gammel jenta var, vet vi ikke. Bortsett fra Samuel som står beskrevet som "smågutt"¹⁴ vet vi ikke alder på barna som det fortelles om. Det gjelder også for David.

David er gutt når han blir salvet til konge (1. Sam 16,5-13). Beskrivelsen viser at Gud velger en ung gutt. Brødrene er til stede ved salvingen og vet hva som skjer når en skal salves. Dette tolker jeg som at de alt har en religiøs erfaring.

Oppsummering

I følge Det gamle testamentet er barn Guds gave og en del av Guds velsignelse. Barnet representerer håp som etterkommer i slekten, og spiller en avgjørende rolle i forbindelse med pakten Gud oppretter med Abraham. Barnet som blir til på mirakuløst vis, sikrer en fortsettelse av ætten "som alle slekter skal velsignes i".

Barnet, som menneske, er skapt i Guds bilde. Barnet er kjent og har en relasjon til Gud fra før det er født. Vi har vist at barnet kan ha kontakt med Gud og bli brukt. Vi har sett eksempel på barn som har et levende gudsforhold: hører Guds stemme og er et redskap i Guds tjeneste. Dette er en linje som fortsetter videre inn i Det Nye Testamentet. En overgangsskikkelse her er en ung jente som får englebesøk og får tjenesten å føde den lovede

¹⁰ Rian, "Barn i GT" 14

¹¹ V 21:Da skal dere og deres barn få leve lenge på den jord som Herren sverget at han ville gi deres Fedre, like lenge som himmelen hvelver seg over jorden."

¹² Odd Ketil Sæbø, *Gudsbarnet: Om barnetroens hemmeligheter og en ny trosopplæring* (Verbum 2010), 14

¹³ "Opplæring var klart kjønnsbestemt og i menns favør" K. O. Sandnes, O. Skarsaune og R. Aasgaard, 245

¹⁴ 1 Sam 1,24.

Frelseren (Luk 1,31-33). Dette fører meg over til neste avsnitt om barn i Det nye Testamentet og Jesu forhold til barn:

1.1.2. Barn i Det nye testamentet, med særlig vekt på hvordan Jesus møter barn

Svaret på hvordan Jesus ser på barn, blir gjerne utledet fra beretningene der Jesus sier noe til eller om barn: ”La de små barn komme til meg og hindre dem ikke, for Guds rike hører slike til” (Mark 10,13-16), Barnet er størst i Guds rike (Matt, 18,1-6 par), Barna som synger i tempelet (Matt 21,12-17) og: ”Den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg” (Mark 9,37). Jeg vil trekke fram det som direkte eller indirekte gir oss et bilde av Jesu forhold til barn. Det første er at Jesus selv ble menneske ved at han ble født som et barn.

Frelsen kommer med et barn og gjennom et barn

Jesus ble født som et barn og vokste opp i en familie. Han viser med det at idealet ikke er en voksen verden. Følgende er eksempler på dette: Allerede før fødselen ble det sagt at Jesus skulle være frelser (Marias bebudelse: Luk 1 31-33), Elisabeths møte med Maria som er gravid med Jesus (Luk 1,42-45), Englene på marka utenfor Betlehem vitner om barnet som skal frelse (Luk 2,11-13). Det samme vitner de to gamle i tempelet om,- Simon og Anna Fanuelsdatter (Luk2,26-38.). De kjenner til profetiene om Messias som skal komme som et barn og gjenkjenner ham som den lovede Messias i spedbarnet Jesus.

Inger Marie Lindboe peker på at det går en linje tilbake til løftet Abraham fikk. Både Sara, Rakel og Elisabeth er i utgangspunktet barnløse og et under må til for at de skal få barn. Dette skjer, og et etterlengtet barn blir født. Med Maria er det også et under som skjer, men her er barnet uventet.¹⁵

Jesus har alt som barn et aktivt gudsforhold. Beskrivelsen av hva som skjer med Jesus i tempelet, viser at Jesus kjenner seg hjemme der. Han spør foreldrene: ” Visste dere ikke at jeg måtte være i Min fars hus” (Luk 2,42-49)? Dette må ha skjedd før han var 12-13 år og altså ikke religiøst voksen¹⁶. Alt da hører Jesus til i ”Sin Fars Hus”. Beretningen viser gutten

¹⁵ Inger Marie Lindboe, ”Barn i evangeliene” i *Når jeg så skal ut i verden: Barn og tro i tidlig kristendom.* (red. K.. O. Sandnes, O. Skarsaune og R. Aasgaard; Tapir Akademisk Forlag; Trondheim 2009) 75-111, 77

¹⁶” I det jødiske samfunnet på Jesu tid ble barn sett på som kandidater som skulle oppdras til å bli voksne og hadde som barn ikke noen selvstendig verdi” Sturla Stålsett: ”Barneteologi i emning.” I *Himmel over livet: forkynnelse for barn i en ny tid.* IKO Forlag; Oslo 2000), 34-39

Jesus som har et aktivt forhold til tro og en tilhørighet til tempelet selv om omgivelsene ikke anså ham til å være gammel nok til å bli regnet med.

Barna hører til i Guds rike

”La de små barn komme til meg og hindre dem ikke, for Guds rike hører slike til” (Mark 10, 13-16), ble sagt av Jesus til voksne disipler. Alle synoptikerne har med dette. Det viser at evangelistene har opplevd at Jesus ser barna og vil de skal komme til ham. Han tar barna inntil seg og velsigner dem. Bildet viser nærhet til barn. Jesus holder rundt barnet når han bruker det som eksempel.

Det står at Jesus ble harm da disiplene ville hindre barna i å komme. I tillegg feller han dom over de som lokker ”en av mine minste til fall” (Matt 18,6 og Mark 9,42). Dette er et meget sterkt uttrykk for hvor høyt Jesus setter barna. Jesus sier det hadde vært bedre om gjerningsmennene var blitt senket på havets bunn. Havet er i tillegg stedet der kaoskreftene rår. Når barna synger i tempelet, tar han deres parti.

Jesus helbreder barn og bruker barn i sin tjeneste

I evangeliene kan vi lese om at Jesus helbredet syke og noen barn er eksemplifisert: En gutt som hadde en ond ånd (Matt 17,18. og Luk 9,42). Jesus vekket opp barn fra de døde. Den ene er en gutt fra Nain og den andre en jente som er datter til en synagogeforstander. Enkens sønn i Nain vet vi ikke alder på, men Jairus’ datter blir oppgitt å være ca 12 år (Mark 5,22-24,35-42 og Luk 8,42-56). Begge to blir vekket opp fra de døde.

Helbredelsen av barna er videre tegn som viser fram mot hvordan det skal være når Guds rike kommer for fullt. Det sier meg at friske barn er en del av det fullkomne Guds rike. Jesus bruker også barn direkte i sin tjeneste. Gutten som kom med fem brød og to fisker fikk være et redskap til å mette 5000 menn, kvinner og barn (Joh 6,9).

Gud identifiserer seg med barnet og lar seg representere av barnet.

Så tok han et lite barn og stilte det midt iblant dem. Han la armen om barnet og sa til dem: ”Den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg. Og den som tar imot meg, tar ikke imot meg, men ham som har sendt meg” (Mark 9, 36).

Jesus sier her at barnet vi tar imot, representerer han og i videre forstand representerer Gud. Sæbø forstår det Jesus sier som at barn er å regne som ambassadører for Jesus og han gir derved barnet en helt ny status¹⁷.

Barn som forbilde

Hvem er den største i himmelriket?» 2 Da kalte han til seg et lite barn, stilte det midt iblant dem og sa: «Sannelig, jeg sier dere: Uten at dere vender om og blir som barn, kommer dere ikke inn i himmelriket. 4 Den som gjør seg selv liten som dette barnet, han er den største i himmelriket. Og den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg (Matt 18,14),

Hvordan skal vi forstå det Jesus sier om barn? Noen tolker teksten som at barna er forbilde i tro. Torleiv Austad peker på at Jesus innleder en helt ny praksis når det gjelder holdning til barn, når han setter barnet i sentrum.¹⁸ I fariseernes tradisjon ble barn holdt utenfor når loven skulle etterleves. I det jødiske samfunnet på Jesu tid ble barna sett på som kandidater som skulle oppdras til å bli voksne og hadde ikke noen selvstendig eller religiøs posisjon. Opplæring i Loven ble gitt til jødiske gutter. Det at Jesus bruker et barn som religiøst forbilde, hvor man først ble regnet med fra man var *Bar Mitswa* (12-13 år), var å snu opp ned på det som var idealet. Austad hevder at det mest sannsynlige er at barnet er forbilde idet at det er så hjelpeløst.¹⁹ Barnet kan ikke vise til noe i seg selv for å kunne ta imot troen, men er helt avhengig av å få alt. Det er et forbilde på hvordan både voksne og barn må ta imot evangeliet.²⁰

Odd Kjetil Sæbø ser barnet som en forbilde for voksne og som sådan bærer av visdom og Gudsrikets hemmeligheter. Han skriver at Jesus bruker barnet som sin ambassadør²¹ og dette kan tolkes på to måter: Enten identifiserer Jesus seg helt med barnet og slik gir det stor verdi eller så viser barnet oss hvem Jesus er fordi barnet har de samme egenskapene som Jesus. Sæbø mener det er belegg for å si at det siste er tilfelle. Barna er slik forbilder for voksne. Roald Iversen sier at barn var å betrakte som en utgruppe, men blir av Jesus framstilt som størst i Guds rike. ”Fortellingen sier mer om Jesus enn om barn”²². Barna er med i Guds rike ”fordi de elses inn i Guds rike”, sier Iversen. For ham viser fortellingen at barna er blitt synlige og de blir elsket inn i himmelriket. Det handler dypest sett om Jesu forhold til barna,

¹⁷ Sæbø. *Guds barnet*, 17

¹⁸ Torleiv Austad ”Som et lite barn” 459

¹⁹ jf. Hans Kvalbein: *Jesus-hva ville han? Hvem var han?* (2008), 162-163

²⁰ Austad s 459

²¹ Sæbø, *Guds barnet*, 17

²² Roald Iversen ”som et lite barn”, (2003) 166

de barna som han – bokstavelig talt – elsker inn i Guds rike”.²³ Iversen ønsker å si teologisk og antropologisk at barn er likeverdig med voksne.

”Man kan ikke avvise barna og samtidig være en Kristus-etterfølger, ” for den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg” (Matt 9,37)”.²⁴

Iversen bruker: Matt 9,37; 18,20; 25,40; som støtte for tolkning av Mark 10, 13-16.

Konsekvensen for oss, etter Jesus oppstandelse, er at vi blir sendt til verden (Joh 17.18) for å bedre barns leve- og oppvekstvilkår, særlig for undertrykte og vanskeligstilte barn²⁵.

Skal voksne bli barn? Skal voksne lære av barns måte å være på?

Nikodemus fikk ikke det svaret da han spurte hvordan han skulle komme inn i Guds rike (Joh 3,5). Gud som har skapt oss til å vokse og utvikle seg, er ikke interessert i at vi ikke skal ta imot det vi kan lære og modningen vi opplever å få. Et barn vokser jo også og får ny innsikt, noe Paulus sier til menigheten i Korint (1. Kor 13.11). Verden trenger det vi kan gjøre når vi skal utføre forvalteroppgavene i verden (Gen 2), men for å motta Guds rike og Guds frelse, trenger vi ikke gjøre oss fortjent, men heller å ta imot. Svaret på spørsmålet er altså å bli født på nytt av vann og ånd slik Nikodemus ble fortalt. Det henspiller på det nye livet vi får i dåpen (1. Pet 1,3). Dersom det hadde vært noe det lille barnet kunne gjøre som er forbilledlig for oss voksne, ville det bli noe vi måtte prestere. Jeg tror løsningen ligger i at vi skal ta i mot Jesus og de han sender som sine tjenere. (Joh 1,12)

Uansett hvordan vi tolker versene, kan vi lese at Jesus sier:” Kom til meg”

De umyndige små (barna) får åpenbart visdommen (Matt 11,25-30)

De fleste fariseerne og skriftlærde trodde ikke at Jesus var den han var (Joh 7,48).

Det greske ordet (νηπιον) som ligger til grunn for oversettelsen til ”umyndig små”²⁶, kan også oversettes til småbarn. Etter jødisk tankegang var det den vise og forstandige som var skikket til å motta Guds åpenbaring. Jesus snur dette på hodet: Den er gitt til dem som etter menneskelige mål ikke er kvalifisert (Jevnfør Matt 5,3 og Luk 5,38).

” Jeg priser deg, Far, himmelens og jordens Herre, fordi du har skjult dette for kloke og forstandige, men åpenbart det for umyndige små.”²⁷ I andre bibeloversettelser er uttrykket

²³ Ibid s 171

²⁴ Iversen s 171

²⁵ Iversen, ”som et lite barn”, 173.

²⁶ *Det nye testamentet, Studieutgave*, Det Norske Bibelselskap 2008,72-73

²⁷ *Matt. 11,25*

oversatt med ”småbarn” (fransk og engelsk til ”Little children ”Que tu les révélés aux enfants”).

Er det fordi barna ikke blir sett på som vise og forstandige blant vanlige folk at det henvises til dem? Barn blir her satt opp i motsetning til vise og forstandige og det er ”disse som får åpenbart det som er skjult for de vise og forstandige”. Paulus uttrykker det samme i det første brevet til korintierne (1. Kor 1,26): ”Brødre, tenk på hvem dere selv er, dere som ble kalt: ikke mange vise, menneskelig talt, og ikke mange av fornem ætt”. Paulus støtter det Jesus sier: Evangeliet gis uavhengig av menneskelig alder og utrustning, og gis derfor og til barn.

Gudsbilledet til Jesus selv er preget av relasjonen far- barn

I en av lignelsene fremstiller Jesus Gud som en far som venter på gutten sin. Faren venter hele tiden(Luk 15,11-32). Den kjærlige mottakelsen faren møter gutten med etter å ha sløst bort arven og fornærmet faren, er uhørt, men viser hvordan Jesus beskriver Gud. Kanskje er det litt søkt å bruke dette som et eksempel i forholdet barn og Jesus? Det sier i hvert fall til meg at Jesus vet at også barn har i seg viljen til å ville bryte opp og forlate plassen i Guds rike. I stedet for å snu ryggen til små og store barn, sendes Jesus for at alle skal få vite at de er elsket og tilgitt. Det gjelder andre regler her enn å gjøre seg fortjent til et Guds rike.

Barna er inkludert

Vi har sett at Det gamle testamentet er skrevet ut fra en voksen verden. Dette er tilfelle også når det gjelder Det nye testamentet. Torleiv Austad ²⁸ sier at selv om Jesus så annerledes på barn, så tok ikke disiplene og de første kristne dette til følge²⁹.

I beretningene der Jesus møter mennesker offentlig, er det barn til stede. I de fleste kulturer er barna de første som oppdager ting. Videre følger de med de voksne og er der de er. I beretningen i Mark 9,33-37 står det at disiplene og Jesus er gått inn et sted i Kapernaum. Her tar han et barn og stiller det fram som eksempel. Barna hører med i sammenhengen, men det skrives ikke spesifikt ned. Det kan være fordi det er så selvsagt at de er der. Eksempelet med brødunderet, barna som synger i helligdommen og med barn som ble helbredet viser at det var barn å tilstede der Jesus var(Matt 14,21:15,38 og Akta 21,5). Barna var nok også med på Palmesøndag og var kan hende tilstede på pinsedagen også. Vi har sett at Jesus ser dem og legger merke til dem. Også senere i Det nye testamentet leser vi at barna er med.

²⁸ Austad, Torleiv. ”Som et lite barn”, *Luthersk kirketidende*, 26.november 2010, 459-462

²⁹ Austad. ”La de små, 463

Lukas skriver om flere som ble døpt med ”hele sitt hus ”(Akta 16,14-15. 32-34). Ut fra det jeg har skrevet om at barna hørte med, må de ha vært med ved dåp. Barnedåp har da også vært praktisert i kirken så langt tilbake som vi vet.

Oppsummering: Barna er størst fordi Gud rike er kommet.

Jesus fortsetter og utvider billedet av Gud som ser barn og bryr seg om barn. Han vil de skal komme til ham og han bruker barn i sin tjeneste og som forbilder på hvem som er størst i Guds rike. De er størst i Guds rike fordi Jesus er død og stått opp igjen. Jeg har vist at om de skulle være forbilder i noe når det gjelder å tilegne seg frelsen, måtte det være i det hjelpeløse i forhold til å medvirke til frelsen.(Austad)

Det var vanlig å se på barnet som religiøst umodent, men Jesus bruker det som eksempel for de voksne for å vise hvem som er størst i Guds rike.

Guds rike er Jesus. Han tilbyr barna Guds rike i fanget. Rian sier Jesus elsker barna inn i Guds rike. Slik viser Jesus at han elsker alle mennesker og da er barna inkludert. Som Faren i lignelsen om den bortkomne sønnen er barna og alle andre som trenger Gud velkommen hjem. Utfordringen for oss er å la Jesu ord om barn få konkret utforming der vi er. Ordene var så radikale at kirken enda ikke har tatt det helt til etterretning.³⁰

1.2 Misjonal kirke

1.2.1 Språklig bakgrunn

Misjonal er adjektivet som er dannet av substantivet misjon og kommer følgelig fra det latinske *Missio* som betyr ”sendelse”. Tilsvarende ord på gresk : αποστέλλω -sende og αποστολλος- utsending . Ordet ”misjonal” er et nydannet ord på norsk. Fra før av hadde vi ”misjonerende kirke ” som refererer til spesifikke misjonsaktiviteter mens ”misjonal kirke” handler om kirkens natur som sendt av Gud til verden.³¹ Ordet har vært i bruk i vel seksti år siden tanken om *Missio Dei* (Guds sendelse, Guds misjon) ble tatt opp igjen etter Den Internasjonale Misjonskonferanse i Willingen i Tyskland i 1952. (Missio Dei blir behandlet under 1.3)

³⁰

³¹ Tormod Engelsen, ”Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør”. I *Hva vil det si å være kirke?: Kirkens vesen og oppdrag* (red. K. O. Sandnes; Tapir Akademisk Forlag; Trondheim 2004),69-92.

1.2.2. *Misjonale kirke : From Sending to Being Sent*³²

Når Darell L. Guder og nettverket hans behandler temaet misjonale kirke, tar de utgangspunkt i at kirken ikke er den som sender, men er selv sendt. Boka heter ” *A Vision for the Sending of the Church in North America*.

Tormod Engelsen forklarer misjonale kirke slik: ”Misjonale er en kirke eller en menighet som er karakterisert av å være i misjon, av å være sendt og sende. Guds sendelse innebærer først og fremst at den *universelle kirke* og derfor også *alle lokale menigheter* etter sitt vesen er ” sendt til verden ” med frelsens evangelium” (Engelsen 2003a).³³

Bakgrunnen for Misjonale kirke-tenkingen finner vi i nettverket rundt biskop Lesslie Newbigin i England. Newbigin hadde vært misjonær i India i mange år. Tilbake i England oppdaget han et samfunn som han opplevde var blitt forandret fra kristent til avkristnet og med tendenser til anti-kristent.³⁴ Han så synkende kirkesøking og en kirke som hadde mistet mye av sin betydning i samfunnet. Dette engasjerte han og han gav ut flere bøker der han rettet sterk kritikk av måten å være kirke og drive misjon på.. Den mest kjente boka er : Newbigin, Lesslie., *The Other Side of 1984: Questions for the Churches* (red), *Missional Church*,

Newbigins tanker var ikke enestående.³⁵ Sammen med andre missiologer dannet han nettverket: *The Gospel and Our Culture*. i England i 1989. Dette nettverket spredte seg videre til Nord- Amerika. Og i dette nord-amerikanske nettverket ble uttrykket ” *Missional church*” til.

Darell L. Guder, en av teologene i det nord-amerikanske nettverket, utdyper hva som vektlegges i en misjonale kirke....”misjonale we emphasize the essential nature and vocation of the church as God’s called and sent people”.³⁶

De var inspirert av tankene til Newbigin, men det amerikanske nettverket var også opptatt av sin egen kontekst. Alle kapitlene i boka handler om nordamerikanske forhold og kirken.

³² Darell L. Gooder, ”From Sending to Being Sent” i *Missional Church: A Vision for the Sending of the Church in North America* (ed Darell L. Guder et al ;William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan/Cambridge, U. K ,1998, 1

³³ Engelsen, ” Den misjonale kirke...”, 7-71

³⁴ Gooder, *From sending* ,3

³⁵ Den romersk katolske kirke var opptatt av basismenighetene som bærere av Guds misjon, etter 2 Vatikankonsil. I evangelikal sammenheng v The School of World Mission ved Fuller Theological Seminary opptatt av kirkevekstteorier og Kirkenes verdensråd hadde studieopplegg om menighetens selvforståelse som misjonale : Mer om dette kan leses hos K. Jørgensen, ” Trenger kirken” s 53 og Engelsen ” Den misjonale kirke” i s 71

³⁶ Gooder 1998,11

Kirken er til en hver tid sendt inn i en bestemt tid og på et sted og dette vil derfor måtte prege kirken.

Den sørafrikanske missiologen David Bosch understreker at misjon alltid handler i forhold til kontekst, til tid og sted, historie og geografi. Slik Jesus og evangeliet kom inn i en konkret kontekst, må kirken også tenke ut fra den konkrete konteksten den er satt inn i. Spørsmålet kirken må stille seg er: "Hva vil det si å være kirke i dag"?³⁷

1.2.3 Paradigmeskifte³⁸ er forutsetning for Missional- Church-bevegelsen.

En verden i forandring

Opplysningstiden og den industrielle revolusjon har forandret vestens samfunn og tanker om religion. Europa befinner seg i en postmoderne tid med et tilhørende paradigme³⁹. Newbigin mente at i tillegg til dette er den vestlige kultur en kultur det er vanskelig å nå evangeliet med.⁴⁰

Misjonsepoken (1800-1999) er slutt.⁴¹ Kirkene i vest har sendt misjonærer til sør og øst og det har oppstått mange nye kirker.

Kirken må forholde seg til samfunnet og samfunnsproblematikk slik den hadde gjort i sør og øst. Det var blitt slutt på slaveri og kirken støttet kampen mot urettferdighet.

Kirken i nedgang. I vår tid er det slutt på at kirken er en majoritetskirke. I fremtiden vil kirken være minoritetskirker mange steder. Forutsetning for å komme videre er å se på at kirken i vest er i en misjonssituasjon. Den vil være litt forskjellig alt etter hvor vi bor, men mye vil også være aktuelt for hele den vestlige tenking og kultur, fordi den er en del av flertallstankene i tiden⁴².

³⁷ Jørgensen, s 61

³⁸ Et paradigmeskifte kan defineres som et skifte i verdensbilde, tenking og kultur og omfatter den totale sammenstillingen av tro, verdier, teknikker osv som deles av medlemmene i et gitt felleskap" Menighet i Bevegelse, prosjekt i regi av Samarbeidsråd for menighet og misjon , hentet fra Den norske kirkes hjemmesider 26.10.06 hos Mona Dysjeland s 10

³⁹ Til en hver historisk situasjon, vil det være en tilhørende måte å tenke på

⁴⁰

⁴¹ Wilbur Schenk hos Jørgensen, s 58

⁴² Det ble gjort en grundig analyse over hva som preget den nord-amerikanske konteksten for å kunne bedømme kirkens forhold til kulturen. Se Craig Van Gelder, "Understand North America Culture " i "Missional Church : A vision for the Sending of the Church in North America.(Ed Darell L. Guder ; William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan / Camebridge, U.,K.,1998), 18-45 Det er det også gjort med andre lands samfunn, også det danske og norske, Se

*Liminality*⁴³

Det er missiologen Alan Roxburg som bruker dette begrepet fra sosiologien for å forklare hva som skjer med kirken i den vestlige verden. Liminality beskriver den overgangssituasjon som oppstår når en institusjon som har spilt en sentral rolle i en sosial sammenheng, mister denne rollen eller den marginaliseres.

Vi må bli klar over vår egen identitet og hvilken misjon kirken har på stedet. For å kunne gjøre det, må vi kjenne til den kulturelle konteksten og hva den kommer av.

”Når kirkene er tomme, nytter det ikke å sette i gang tiltak for å få folk i tale”.⁴⁴

Craig Van Gelder: ”Vi må begynne i teologien: undersøke hva som er kirkens vesen, ikke i metodene. Det gjelder å finne det rette forhold mellom kirkens vesen,(hva kirken er), kirkens tjeneste (hva kirken gjør) og kirkens organisasjon (hvordan kirken strukturerer seg)”.⁴⁵

”En missional ekklesiologi må være bibelsk, historisk, kontekstuell og eskatologisk og kan praktiseres”.⁴⁶

Kirken må bevege seg fra å være market-driven til bli mission-oriented.⁴⁷ Det begynner med en fornyelse av det åndelige livet gjennom tilbedelse og åndelig liv. I en misjonal kirke begynner det med å gjenoppdage kildene som gjør oss til lys og salt.⁴⁸

”The church is the essential nature and vocation of the Church as God’s called and sent people” (Guder 1998:11).

Kirkens vesen er følgelig et viktig begrep i Misjonal kirke. I følge Van Gelder flyttet reformatorene fokus bort fra hva kirken ER til hva den GJØR.

Knud Jørgensen setter opp mot hverandre motsetningene mellom kirken slik den har vært etter keiser Konstantin og slik kirken opprinnelig var:

Corpus Christianum: Tanken om enhet av stat, religion og kultur som overbygning over kirkens arbeid. Dette ble dannet på trehundretallet og betød tette bånd mellom kirke og makthaverne.⁴⁹ Kristentroen gikk over fra å være en bevegelse til å bli en institusjon som nøt

⁴³ Ove Conrad Hanssen ”Kirkens framtid- Framtidens kirke”. i *Kirkens framtid- Framtidens kirke.: Den missiologiske utfordring i de nordiske folkekirker.* (red Thor Hesselberg Luther forlag , Oslo 2006) 9-19

⁴⁴ Jørgensen, ”Trenger kirken omvendelse?” 60

⁴⁵ Van Gelder, 2000:37 i Jørgensen ”trenger kirken”, 62

⁴⁶ Van Gelder 2000: i Jørgensen ” trenger kirken ”

⁴⁷ Gibbs 2000, 61

⁴⁸ Jørgensen, ”Trenger kirkren omvendelse”, 53

⁴⁹ Jørgensen, ”Trenger kirken omvendelse?” ,60

fordeler. Kirken i Europa fikk geografiske menigheter, et presteskap og mange steder ble det kristianisering og tvungen kirkegang.

Misjonale kirkeforståelse: "Kirken er misjonale av natur og eksisterer som et resultat av Guds gjerning i verden. Kirken er der hvor Guds folk - i etterfølgelse av Kristus- deltar i Guds misjon i væren, ord og gjerninger i levd hverdagsliv.⁵⁰ Missio Dei lærer oss at misjon begynner hos Gud og å forstå kirken som et folk som er sendt.⁵¹ Å være kirke er å være i misjon; ikke en kirke som driver misjon, men som er misjon i væren og ord og gjerning og livsstil og tiltrekningskraft. Misjon er en del av kirkens esse. Uten misjon, ingen kirke. Misjon er ikke oppgave eller program, men natur som vokser ut av Guds vesen".⁵²

Viktige symboler i konstantinsk kirkeforståelse er: Stedet, tempelet, ordet, det sakrale, mens den misjonale kirkes symboler er: veien, etterfølgelse, helhet og hverdag.

Kirken er også kalt til å engasjere seg i andre funksjoner enn Ordet og sakramentene: fellesskap, gjøre til disipler, tjeneste og vitnesbyrd (Van Gelder 2000:57). Det samme sier Shenk og Jørgensen. Det ble liten plass til nådegaver, utrusning og lekfolkets tjeneste hevder Jørgensen.

Av natur er kirken sendt av Gud til verden. Det er Den Hellige Ånd som skaper dette samfunnet. Nådegavene som utrustning er noe en misjonerende menighet trenger i en postmoderne virkelighet Det er noe som trenger å slå rot og få stor plass.⁵³

The church does what it is

"The churches of North America live at this time and place. For the church to ask the question of its own identity and mission in this place and time, it must be clear about the nature of the cultural context that it shares and by which it is shaped. Only on that ground can we properly engage the issue of faithfulness to the gospel in incarnational terms". (Guder 2000:15)

"The primary purpose of the *missiones ecclesiae* can therefore not simply be the planting of churches or saving of souls; it rather has to be service to the *missio Dei*, representing God in and over against the world, pointing to God, holding up the God-child before the eyes of the world in a ceaseless celebration of the Feast of Epiphany. In its mission, the church witness to the fullness of the promise of God's reign and participate in the ongoing struggle between that reign and the powers of darkness and evil". (Scherer 1987:84 hos Bosch 2003:391)

Vi trenger en tjenende kirke som henter inspirasjon fra kirker der vitnene må lide sier Jørgensen. Det er flere kristne martyrer i 20 årh. enn noen sinne.⁵⁴ Kirken har alltid vært

⁵⁰ K. Jørgensen, Trenger kirken omvendelse ?, 60

⁵¹ "Jørgensen" Trenger Kirken omvendelse? :62

⁵² K. Jørgensen, "trenger kirken omvendelse ":62

⁵³ Nygaard 1999

”mennesker av kjøtt og blod som bærer evangeliets virkelighet i seg og formidler det gjennom misjonær væren og handling.”⁵⁵

Kirken skal være en motkultur

Kirken forstår seg selv som forskjellig fra verden pga sin deltakelse i Herrens liv, død og oppstandelse. Bibelen er normativ for kirkens liv

Kirken prøver å forstå (dicern) Guds særlige misjonære kall for hele fellesskapet og for dets medlemmer.

Kirken skal være en magnet som trekker folk til seg.⁵⁶

The church organizeses what it does⁵⁷

Viktige symboler i konstantinsk kirkeforståelse er: Stedet, tempelet, ordet, det sakrale, mens den misjonære kirkes symboler er: veien, etterfølgelse, helhet og hverdag.

”Den konstantinske kirkes forvaltere er et geistlig hierarki i statlige institusjoner som står i motsetning til lekfolket som lever ut troen dynamisk i hverdagslivet”(Nygaard 2003). Hva betyr den misjonssituasjonen vi befinner oss i for kall, oppgaver og vitnesbyrd” Hva slags lederskap trenger vi i vår kontekst?” spør Jørgensen⁵⁸

Lederskap: forbilder som kan utruste til tjeneste⁵⁹

Tenkene om lederskap er viktige innenfor misjonær kirke.

Alan Roxburg, som er en av lederskapsideologene hevder at skille mellom *clerci* (prester) og *idiotes* (legfolk) hører hjemme i konstantinsk kirketenking, og at vi derfor må bryte med dette og gå tilbake til ”det bibelske forbildet hvor det sanne presteskap er Guds folk”.⁶⁰

Hovedoppgaven for lederne er, i følge Nytestamentlig teologi, i følge Guder ” the equipping of God’s people for mission”.⁶¹ Legfolk som trofast lever, handler og taler sitt vitnesbyrd ut. Særlig viktig er det at lederne er forbilder som formidler troverdighet som følger ut av et personlig etterfølgelse, helstøpt trosliv og en hel personlighet.

⁵⁴ Jørgensen ”Trenger kirken omvendelse” , 59

⁵⁵ Jørgensen ”Trenger kirken omvendelse” , 63

⁵⁶ Jørgensen ”Trenger kirken omvendelse” ,64

⁵⁷ Van Gelder. C. The essence of the Church. 2007:37 hos Dysjeland 2006:7

⁵⁸ Jørgensen ”Trenger kirken omvendelse” , 54

⁵⁹ ⁵⁹ Roxburg hos Jørgensen ”Trenger kirken omvendelse?” 65

⁶⁰ Roxburg hos Jørgensen ”Trenger kirken omvendelse?” s 65

⁶¹ Guder 2000,188

Alan Roxburg mener en misjonal menighet trenger ledere som er:

1. Kultivatorer som legger til rette for prosesser han ikke er motor for og kan dyrke fram grupper.
2. Poeter som setter ord på følelser i tiden og husker tradisjonen.
3. Profeter som taler Guds ord til vekkelser inn i dagens situasjon og setter fingeren på etterfølgelsesens mer alvorlige sider.
4. Apostler er ledere som utrunder og gjør mennesker til disipler og som former menigheten slik at den blir misjonerende.

Så trengs ledere som må kunne lese tiden (Ove Conrad Hanssen).

I følge Roxburg er det ikke presten eller lederen som skal avgjøre hvordan konteksten er. Det skal hele menigheten.

Lederen må også kunne takle å være i liminaliteten. Folk vil ” lengte tilbake til kjøttgrytene i Egypt,” men lederens oppgave er å lede menigheten på Guds veg gjennom ørkenen.

I norsk sammenheng har vi en norsk folkekirke.

Kirken er etter evangelisk luthersk forståelse: "Samlingen av de hellige der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett."⁶² Biskopen er i Den norske Kirke ansvarlig for misjon

1.3 Missio Dei

Missio Dei (latin) betyr Guds misjon eller Guds sendelse og begrepet har i nyere tid vært i bruk i tiden etter Det Internasjonale Misjonsråds konferanse i Willingen i Tyskland 1952. Begrepet *Missio Dei* innebærer et helhetssyn på Gud og Guds forhold til verden og kirken. Uttrykket har sin rot i Bibelen. Gud sender sitt ord, sine profeter og sin sønn(Joh 3,16). Etter oppstandelsen sendes så disiplene: Igjen sa Jesus til dem: ” Fred være med dere! Som Far har sendt meg, sender jeg dere” (Joh 20,21). Sendelsen gir også ” misjonsbefalingen (Matt 28, 18-20) uttrykk for.

Vi finner saken uttrykt også i Nicenum (NC)⁶³ –

”...og på Den Hellige Ånd, som er Herre og gjør levende, som utgår fra Faderen og Sønnen, som tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen, og som har talt gjennom profetene.

” Og at der er én hellig, alminnelig og apostolisk kirke.”

⁶² (CA VII)

⁶³ Arvid Brunvoll, *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter: Ny oversettelse med innledning og noter ved Arve Brunvold.*(Oslo: Lunde forlag 1972 ; 9. Opplag 2001) ,20-25.

Selve begrepet: *Missio Dei* ble ikke brukt på misjonskonferansen i Willingen, men saken, at misjon er den treenige Guds verk, ble slått fast.⁶⁴

Missio Dei er Guds Ja til mennesker

Missio Dei er en egenskap ved den treenige Gud.⁶⁵ ”Guds selvåpenbaring viser seg som Den Ene som elsker verden”⁶⁶. ”Mission was understood as being derived from the very nature of God... Mission has its origin in the heart of God. God is a fountain of sending love. This is the deepest source of mission. It is impossible to penetrate deeper still, there is mission because God loves people”⁶⁷(Bosch 2003:392). På møtet slår man fast at det er Guds kjærlighet som er utgangspunkt for at Gud vender seg mot verden. ”Mission is not primarily an activity of the church, but an attribute of God”.⁶⁸

Misjon er en bevegelse fra Gud til verden, sa man i Willingen. Tankene var blant annet inspirert av Karl Barth som hevdet at misjon er en aktivitet av Gud selv.⁶⁹ Dette brøt med opplysningstidens tilnærning til teologien (For utdyping av opplysningstidens syn på misjon, se Bosch).⁷⁰ Jeg vil legge til at *Missio Dei* er en utstrekking av Guds kjærlighet, eller som Bosch sier det: ”*Missio Dei er Guds Ja til verden*”. *Missio Dei* er å fortelle den gode nyheten at Gud er for menneskene⁷¹. Gud bryr seg om- og med sin verden og handler i kjærlighet. Gud er konkret til stede i verden.

*Kirkens rolle er å delta i Missio Dei*⁷²

”God the Father sending the Son and God the Father and the Son sending the Spirit”⁷³ was expanded to include yet another ‘movement’: Father, Son and Holy Spirit sending the church into the world” (Bosch 2003:390). Møtet i Willingen innebar et helt nytt syn på misjon.

⁶⁴ Tormod Engelsviken, ”Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør”, i *Hva vil det si å være kirke?: Kirkens vesen og oppdrag* (red. K, O. Sandnes; Tapir Akademisk Forlag; Trondheim, 2004), 69-92

⁶⁵ David J. Bosch, *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission* (Maryknoll, New York: Orbis books, 2003), 390

⁶⁶ David J. Bosch, *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission* (Maryknoll, New York: Orbis Books, 1991, Eigteenth printing, 2003), 10-11

⁶⁷

⁶⁸ Bosch, *Transforming Mission*, s 390

⁶⁹ Bosch, *Transforming Mission*, 389

⁷⁰ For mer utdyping: Bosch, *Transforming Mission*, 262-274

⁷¹ Bosch, *Transforming Mission*, 10

⁷² Bosch *Transforming Mission*, s 390

⁷³ NC; 24

Misjon blir definert som å være deltaker i *Missio Dei*⁷⁴ Man forandret synet på kirken fra å være sender til å bli sendt. "God's own mission is larger than the mission of the church" (LWF 1988:8). The *Missio Dei* is God's activity, which embraces both the church and the world, and which the church may be privileged to participate" (Bosch 2003:391). Kirken kan verken være startpunkt eller mål for misjon. Guds frelse går foran både kirke og misjon. Guds misjon er større enn kirken

I hovedsak var kirken eller misjonsorganisasjoner i det kristne vest tidligere blitt forstått som de som var utsendere. "Misjonsbefalingen" i Matt 28,18-20 eller ordene i Luk 14,23⁷⁵ var fra pietismens tid blitt tolket som befalinger for enkeltmennesker til å reise ut til ukjente folk (forelesning på krl. våren 2005 med Jan Martin Berntsen).

Innholdet i misjonsoppdraget var blitt definert på ulike måter, som å frelse mennesker fra evig fortapelse (soteriologi), kirkepolitisk: utvidelse av kirken, kulturelt: å bringe vestens kultur og religion til mennesker i sør eller øst. "Vesten sender til resten" (Morten Sandland), eller som "en prosess som gjør det mulig å forandre verden til Guds rike"⁷⁶

Det stilles noen krav til kirken for å være en del av Missio Dei

"A close relationship between the *Missio Dei* and mission as solidarity with the incarnate and crucified Christ".⁷⁷ For at kirken skal være en del av Guds JA til verden må det få konkrete, praktiske og politiske konsekvenser. Når kirken engasjerer seg mot alt ondt av urett, undertrykkelse, fattigdom, diskriminering og vold, er det en del av Guds ja slik det viser seg i vår tid. *Missio Dei* innebærer evangelisering: Mennesker som ikke tror, må få møte evangeliet med tilbud om å vende om, få frelse i Kristus, syndstilgivelse og bli invitert til å være en aktiv del av Kristi menighet på jord og få starte et liv i tjeneste for andre i kraft av Den Hellige Ånd⁷⁸.

*Missio Dei er Guds Nei til verden*⁷⁹.

Guds rike er ikke identisk med framgang og menneskelige goder her og nå. Det er mer enn et rent sosialt evangelium. Å forkynne evangeliet er et uttrykk for engasjement mot det vonde i verden. Kirken bygger på en korsfestet Kristus og kan ikke glemme dette aspektet. Å bare

⁷⁴ Willigen's image of mission was mission as participating in the sending of God." Bosch,390

⁷⁵ "Da sa herren til tjeneren: "Gå ut på veiene og stiene og nød folk til å komme inn, så huset mitt kan bli fullt"

⁷⁶ Beinert 1983: 208) For en grundig utgreiing om dette, se Bosch: s 180-341

⁷⁷ Bosch, *Transforming Mission*, 390.

⁷⁸ Bosch, *Transforming Mission*, 10

⁷⁹ Bosch, *Transforming Mission* ,11

være opptatt av livet her og nå er like feil som bare å være opptatt av å frelse sjeler. Det Gud har gjort for oss ved at Jesus levde, døde på et kors og stod opp igjen er ikke å gi oss framgang og goder som helse og frihet slik et politisk parti vil arbeide for, men er noe mer, en forsmak, og et pant på hva som skal komme når Guds rike kommer for fullt(eskatologi). Skal kirken kunne bli brukt innenfor *Missio Dei*, må den være et eskatologisk tegn. Den må gi verden denne forsmaken. Kirken er ikke det samme som Guds rike, men er i slekt med det, og den må leve i spenningen mellom å både være kalt ut av verden, og til å leve i den, og være et tegn på det nye Guds rike⁸⁰.

Missio Dei har fått tilslutning.

I 1988 formulerte Det lutherske verdensforbund sitt syn på misjon som sier det samme på sin måte: "Mission is, primarily and ultimately, the work of the Triune God, Creator, Redeemer, and Sanctifier, for the sake of the world, a ministry in which the church is privileged to participate"⁸¹

Oppsummering:

Willigenmøtet var viktig for tankene rundt *Missio Dei*. Her konkluderte man med at kirken ikke er utgangspunkt eller mål for misjon. *Missio Dei* står for et helhetssyn: *Missio Dei* en side ved Den Treenige Gud som sender sin kjærlighet praktisk til verden. *Missio Dei* er Den Treenige Gud som sender seg som Sønnen og som Den Hellige Ånd. Den treenige Gud sender så kirken som deltaker i sin sendelse til verden. *Missio Dei* inneholder et ja og et nei til verden. *Missio Dei* er større enn kirken,⁸² men kirken er sendt for å vitne og handle solidarisk og praktisk i verden etter forbilledet Jesus gir. Den skal forkynne syndstilgivelse og gi mennesker tilbud om et liv i Den hellige Ånds kraft for andre. Kirken skal være en eskatologisk forsmak på Guds rike.⁸³

1.4. Hva er det grunnleggende synet på kirke og barn i kirken?

Kirken er etter luthersk forståelse: "Samlingen av de hellige der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett."⁸⁴. Innenfor misjonalt tenkning ser man på kirken som Guds folk

⁸⁰ Bosch, *Transforming Mission*, 11

⁸¹ (cf LWF 1988: 6-10)." hos Bosch,, *Transforming Mission*, 392

⁸² Bosch, *Transforming Mission*, 391

⁸³ Bosch, *Transforming Mission*, 11

⁸⁴ (CA VII)

på vandring. I Den norske kirke er barna fullverdige medlemmer når de er døpt. Den samme kirken ønsker å være en misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

I den første kristne kirke brukes uttrykk som tyder på at barn og ungdom var med i menigheten ⁸⁵ (Ånder ble drevet ut av barn. En ung gutt faller ut av vinduet når Paulus taler). Hvor gamle barna var før de var med på samlingene, vet jeg ikke. Mødrene ville i alle fall at Jesus skulle velsigne barna. Barsedåp har vært praktisert i kirken så langt tilbake som vi vet om. Martin Luther skrev i sin tid Den lille katekisme for at barn skulle lære hva de var døpt til. Når Jonas Dahl skriver sin julesang, sier han at ”Barna går foran glad i flokk” til stallen. Han var inspirert av det han så på julaften når folk gikk til kirken.

Gustava Kielland skrev Å jul med din glede med tanke på barn og en egen biskop fikk tittel ”Barnebiskopen”. De var alle opptatt av å preke til barn og for barn. Det samme var Mia Hallesby. De er gode eksempler på at når barna er en del av kirken, må det tas til følge.

Hva er en misjonar kirke

”Vi er et folk på vandring”.

Når vi sier at kirken er misjonar, tenker vi på at kirken er sendt til verden for at alle mennesker skal bli frelst. Alle er sendt. Retningen er ut til folk – ”vi er et folk på vandring”! På denne måten er kirken med i *Missio Dei*, som er Guds store prosjekt med å gi av seg selv for å frelse menneskene. Vitnesbyrdet består i å vitne både i ord og gjerning slik også Jesus gjorde.

I Misjonsbefalingen sier Jesus at vi skal gå ut for å gjøre alle mennesker til disipler, døpe og lære dem å holde alt han har befalt oss. Han sier *ikke*: ”Kom til oss!”

Hele livet hos den kristne er et vitnesbyrd om Jesus. Gudstjenesten er samlingen der vi feirer oppstandelsen, møter Guds i Ordet, bønner, tilgivelse, samlingen om sakramentene og fellesskapet med andre kristne der vi kan få hjelp og utrustning til å leve livet i hverdagen. ”Rasteplass med Gud og andre kristne” kan den også kalles.

Likesom min Fader har sendt meg, sender jeg og dere.

Når gudstjenesten er ferdig, begynner liturgien etter liturgien: Retningen er ut for å vitne om det vi har opplevd. Kirken er sendt til folk som lever i ulike kontekster. Mange tenker at når

⁸⁵ Akta 18,8: Synagogeforstanderen Krispus kom til tro på Herren sammen med alle i sitt hus, og mange andre i Korint som hørte ham, kom til tro og ble døpt. Akta: 16,15: Purpurhandlersken Lydia blir døpt og alle i hennes hus. Paulus blir invitert til å bo hjemme hos henne.

de er kommet til kirken er målet nådd,- de er kommet hjem. Men Gud fortsetter hele tiden sin misjon.

Hvordan skal Jesu ord om barn forstås og hvilke konsekvenser får det at kirken er sendt, for barnet og kirken?

Jesus og barna er behandlet under 1.1.2. Nettopp ved å sette et barn i sentrum viser Jesus at det kommer an på Gud og ikke på kvaliteter hos oss for å være med i Guds rike. Dermed er barna både en målgruppe for omsorg og de er medlemmer på Kirken, Kristi legeme. De og har samme tette relasjon til Jesus og er viktige, slik alle kroppens deler er viktige. En naturlig konsekvens av dette er at de blir regnet med og sett på som viktige. Også barn som kan falle utenfor i andre sammenhenger, skal kjenne at her er de viktige. I en tid med mange brutte relasjoner, er det viktig at barna kan få møte Jesus som alltid er der for dem.

Hvilken rolle har barnet og eventuelt presten i en misjonar kirke?

Barna er en del av Guds rike. De er i likhet med voksne avhengig av Jesus for å kunne bli frelst. Alle barn skal bli frelst. Det må tilrettelegges slik at barna kan kjenne seg møtt og sett og lagt til rette for at de skal få være barn sammen med Jesus og mennesker som også setter pris på dem. Alder og utrustning er selvsagt at må tenkes på. Også barn som kommer fra hjem med skilsmisse, sykdom, arbeidsledighet, fattigdom, rusproblematikk, mobbing med mer er en del av kirken som Gud har gitt oss. Forkynnelsen i ord og gjerning må være et positivt korrektiv til den tøffe hverdagen mange barn opplever. Kirken må ta den svakeste sitt parti.

Barn er slik objekt for Jesus frelse.

Men Gud er interessert i hele barnet og vil tilby et tett livgivende fellesskap med seg og med de andre i menigheten. Dette må gjelde barna også ut fra slik Jesus behandlet dem. Barn kan også ta i mot Guds kjærlighet og vitne om Jesus. De trenger som de voksne og ungdommene også å erfare og lære mer og de trenger å få gjøre noe og å få bety noe for noen. Menigheten blir da et lærende, tjenende og misjonerende fellesskap.

Så trenger menigheten alle medlemmene, også barna, for å vise Guds kjærlighet til andre. Ofte er barn tidlig ute. De oppdager ting, er ikke så bundet av gamle vaner og lærer fort⁸⁶. Fornyelsen i menigheten kan skje gjennom barna.

⁸⁶ Dette gjelder heller ikke alle barn.

Når vi ikke barna, kommer de ikke. Rent praktisk tenker jeg at barna skal regnes med både som målgruppe og ressurs når menigheten skal lage sine mål og legge strategier. På gudstjenester og andre samlinger skal de få være med å sette agenda i stedet for at noe blir ordnet for dem når alt er planlagt. Så er det viktig at de får være barn i et kristent fellesskap der de kan få oppleve Guds kjærlighet, få gode opplevelser, få lære mer, få bety noe og bli regnet med slik Jesus gjorde det. Og deres vitnesbyrd og tjenester må det legges til rette for. Som resten av kirken er presten en del av *Missio Dei*. Hun må sammen med menigheten møte barna der de er og ta evangeliet med ut til barna enten de er i kirken eller andre steder. Prestens rolle er å tjene menigheten med sakramentene og forkynne Ordet. Presten må samarbeide med de andre medlemmene i menigheten og legge til rette for at barna og resten av menigheten får møte Gud som utruker og sender.

1.5 Hva ligger i Missional Church i dag?

En misjonerende kirke må kontinuerlig spørre: hva er budskapet? Hva er det vi har sett og hørt som vi vil bringe videre? Hva er det som er så enestående med Jesus Kristus? Hvorfor vil vi dele vår tro på ham med andre? (Kirkerådet 2005).

Den norske Kirke definerer seg som en misjonerende kirke. Dette er et av adjektivene som brukes når Den norske kirke beskriver seg som en ”bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke”. Misjonerende er definert som ” vitnesbyrd til nærmiljø og fjernt: ved at vi lokalt og globalt vitner om forsoningen i Jesus Kristus”.

Ser vi på Strategiplanen for Den norske Kirke, inneholder den mye av det som er idealet for det en misjonal kirke er og gjør. Organiseringen som statskirke og prestenes rolle i dag ses av noen på som uforenlig med å være en misjonal kirke, mens andre, som Tormod Engelsviken, vil se tankene ”som et nødvendig korrektiv til og en fordyping i kirke- og misjonsforståelsen.”⁸⁷ Dette viser at det, særlig når det gjelder organisering ses ulikt på om man kan arbeide innenfor den etablerte kirke og enda mer innenfor en statskirke eller ei. Ove Conrad Hanssen sier at målet innenfor Den norske kirke må være ”å gjøre disipler av de som er døpt.”

Knud Jørgensen understreker at vi i dag ”utfordres til mer og mer å være det kirken alltid har vært: mennesker av kjøtt og blod som bærer evangeliets virkelighet i seg og formidler det

⁸⁷ T. Engelsviken, ”Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør” *Hva vil det si å være kirke?: Kirkens vesen og oppdrag*, 69 og K. Jørgensen, ”Trenger kirken omvendelse ” i *Hva vil det si å være kirke?* ,

gjennom misjonal væren og handling... Å realisere det allmenne prestedømme og en gjenoppdagelse av nådegavene i bibelsk bredde som utrustning er noe en misjonerende menighet trenger i en postmoderne virkelighet.”⁸⁸

I Norge har vi misjonsorganisasjonene som siden 1800 tallet (NMS stiftet 1842) har drevet indre- og ytre misjon. Gjennom Samarbeidsrådet mellom menighet og misjon (SMM) samarbeider Den norske kirke med misjonsorganisasjoner og andre kirker i Norge og utenfor landets grenser.⁸⁹

Rent praktisk ser vi i Norge at det både arbeides innenfor geografiske menigheter og det skapes nye menigheter utenfor soknestrukturen. De siste er gjerne et samarbeid mellom misjonsorganisasjoner og Den norske kirke. Her er det spesielle målgrupper man sikter mot, i tillegg til at det brukes andre former for oppbygging (f.eks cellegruppebasert menighet), struktur på gudstjenester, lite liturgi, lovsang, karismatisk- og tidstypisk musikk.

De mest kjente nye menighetene utenfor soknestrukturen er IMI-kirken i Stavanger⁹⁰, Nordkirken i Bergen og Storsalen i Oslo. De kan ha en visjon som samsvarer med misjonal tankegang. Noen av disse kirkene har utviklet sine egne ”underbruk”.

I tillegg dukker det opp en hel rekke små menigheter, særlig i byer. De er enkeltstående eller har tilknytning til pentakostale retninger.

Misjonen er Guds også i en postmoderne kultur

På 100 års jubileet for den økumeniske misjonskonferansen i Edinburgh i 2010 fastslår Ole Kristian Kvarme at paradigmeskiftet er at ”Misjonen er Guds og ikke kirkens” og han utdyper dette: ”Kirken skal ha et holistisk syn på misjon: alt som er kirkens liv og tjeneste er misjon og den enkeltes liv og tjeneste også. Alt vi er og gjør er misjon: Gudstjenestefeiring, fellesskap, daglig liv, kulturarbeid, diakoni, engasjement for frigjøring, fred og forsoning, arbeid for skaperverk og fattige” Det er videre å ” delta i Jesu inkarnatoriske liv og følge ham

⁸⁸ K. Jørgensen, ” Trenger kirken omvendelse?” 63

⁸⁹ <http://menighetogmisjon.no/> 18.2 2011

⁹⁰ IMI-kirkens visjon: ”Vi vil gjøre verdifulle mennesker til bevisste etterfølgere av Jesus Kristus”. Hensikt: ”Vi vil føre mennesker til Jesus Kristus og hans familie, og hjelpe dem til å bli modne kristne og utruste dem til tjeneste i menigheten og samfunnet og til misjon i verden for gjennom alt å ære Guds navn.” Verdier: Guds ord er grunnleggende for rett gudsåpenbaring, frelse, personlig forvandling og rettesnor for livet. Bønn og tilbedelse er menighetens første prioritet. Menigheten er kalt til å formidle evangeliet på en relevant måte. Menigheten er et autentisk fellesskap. Menigheten skal fortsette Jesu gjerninger i Den Hellige Ånds kraft. Menigheten er et sted for utrustinger og tjeneste. Kvalitet og kreativitet ærer Gud og tiltrekker/ inspirerer mennesker. Vekst er det naturlige for enkeltmennesker og menighet. Menigheten er kalt til å påvirke vårt samfunn. IMI Kirken 18.2.2011

på veien til kors og oppstandelse sammen med fattige og undertrykte, syke og lidende... ansvar og omsorg for Guds skaperverk, med årvåkenhet for den jord han har skapt, for Kristus som holder sammen 'alt det skapte, både i himmelen og på jorden, det synlige og det usynlige' (Kol 1,1 S ff) og for Åndens skapende og livgivende gjerning.”⁹¹

Erkebiskop Rowan Williams sier at ”kristen misjon er å oppdage hvor Den hellige ånd arbeider og så gå inn der.”⁹² Her gir han uttrykk for Missio Dei-tankens om Gud som driver misjon og kirken som deltar og ledes av Den hellige ånd. Kvarme bekrefter at kirkens liv er misjon og gjentar Bosch sitt utsagn om at misjon er å delta i Guds misjon.

Missional Church er navnet på den amerikanske utgaven av misjonale kirke. I England er ”Mission shaped Church” et utslag av misjonale kirke. Den er innrettet på misjon i et postmoderne samfunn og driver misjon innen subkulturer. ”Fresh expressions of the church” og ”emerging churches” tenkes å være som nye oversettelser av å drive misjon. ⁹³ Det er en del av Church of England, men tankegang og arbeidsmåte er annerledes.

Jørgensen beskriver den nye tankemåten slik: ”Kirke er noe vi *lager* med hverandre når vi vitner om Jesus. Kirke er noe som skjer når folk deler troen. Ikke institusjon, ikke organisatoriske mønstre eller bygninger. Kirke handler om å leve som Kristi legeme i verden – mer enn om ”å gå i kirke”⁹⁴. Dette betyr at folk møter til andre tider enn søndag formiddag og på andre steder enn i kirken. De tenker innenfor nettverk.

Både i England og i Australia er man opptatt av at kirken skal være et tegn på eller ”en duft av”⁹⁵ det kommende Gudsrike for menneskene. Å spre godhet og velsignelse er en del av dette vitnesbyrdet. Det får konkrete utslag i for eksempel å flytte inn i slumstrøk og å bruke tid på å be for så å gjøre det penere rundt seg, renovere dårlige boligstrøk, vise gjestfrihet, hjelpe konkret med maling av hus, lagning av lekeplasser eller gi støtte til svake grupper, arrangere godhetsfestivaler og annet. Gjennom bønn om ledelse av Den hellige Ånd finner den lokale kirken ut hva som er rett å gjøre i det konkrete nabolaget. ⁹⁶ Man tenker ut fra at kirken er i en minoritetssituasjon og at naboen er et like aktuelt vitne som en som bor langt borte. Vitnetjenesten blir gjennom gode gjerninger, forbønn og vitnetjeneste når det blir aktuelt.

⁹¹ ⁹¹ Ole Chr. M Kvarme, Epokeskift i misjonen: Edinburg 2010 på Kirken.no 18.2.2011 s 1-2

⁹² Ole Chr. M Kvarme, Epokeskift i misjonen: Edinburg 2010 på Kirken.no 18.2.2011

⁹³ K.Jørgensen :” Misjonen utfordrer folkekirken ” Karl Ludvig Reichelt 's minneforelesning, 9.12.2010 Misjonshøyskolen, Lysbilde , 28

⁹⁴ K.Jørgensen :” Misjonen utfordrer folkekirken ” Karl Ludvig Reichelt 's minneforelesning, 9.12.2010 Misjonshøyskolen, Lysbilde 65

⁹⁵ Prof Michel Frost forelesning på MHS 20.1 2011

⁹⁶ Michal Frost forelesning på MHS 20.1 2011

2. MIXED ECONOMY

2.1 Bakgrunnen for ”Mission- shaped Church”?

1991 Planting New Churches 97

1994 Breaking New Ground: Church planting in the Church of England⁹⁸

2002 Bishop Graham Cray and his working group review the ” fresh expressions of church”.

Gruppen arbeidet ut fra følgende utgangspunkt :

“What is acceptable and what is not about consumer culture? Be in a consumer culture, but not be bound by it’s underlying values? What form of church does this require?”⁹⁹

”Fra inkarnasjonen har vi anglikanere lært at det gjelder å være med folk der de er slik de er. Dette kan bety geografi, men i vår tid kan det være en hjelp å tenke *slik* de er. Å knytte seg til folks kultur.”¹⁰⁰ Mission shaped – church deler aktivitetene inn i to typer arbeid i alle fall og tenker at det er arbeid som kan leve ved siden av hverandre i en: Mixed economy¹⁰¹.

Church Plant har målgruppe innen for et geografisk område og mange ganger har en nedlagt kirke vært utgangspunkt for denne plantingene av en ny menighet.

Fresh expressions: et svar på en spesiell gruppe menneskers kultur (for å nå non-churched people og de-churched people) - som ikke nås av det tradisjonelle arbeidet i soknekirkene. Slike tiltak er utadrettet. Mange mennesker har mer felles - og er mer sammen med mennesker de går på skole med, arbeider med eller deler interesser med, enn med mennesker de bor i nærheten av. De forholder seg til nettverk. Det har vært fruktbart å tenke at kirken må være tilstede i disse nettverkene og bruke nettverkets kultur for at evangeliet og kirken skal komme til dem som er i nettet.

Et aktuelt eksempel er morgenandakter for barn og foreldre på skolen i forbindelse med skolestart, og hvor foreldre som bringer barna kan være igjen og feire nattverd når barna går til skolen. I tillegg har man så en gudstjeneste en gang i måneden på skolen der barn og foreldre er aktive. I tilknytning og i tillegg til gudstjenesten gjør gruppen noe sammen sosialt. Det bygges over tid opp et arbeid blant barna og foreldrene. På denne måten har man nådd mennesker som har noe felles og som fra før av ikke gikk i sin sognekirke.

⁹⁷ George Carey et al., 1991 Available from Anglican Church Planting Initiatives. – på s 152 i Mission-shaped Church

⁹⁸ *Breaking New Ground*, Church House Publishing, 1994

⁹⁹ Mission shaped church , s xii

¹⁰⁰ Mission shaped church , 12

¹⁰¹

Church of England vil ha en ”mixed economy” i framtiden, dvs både drive arbeid ut fra et geografisk arbeid og drive arbeid som bygger på nettverk. En barnesentrert kirke kan være en nøkkel til å få til dette.

2.2 En presentasjon av Mission-shaped Children

Forfatteren sier i introduksjonen at boka er et svar på Mission – shaped Church sett ut fra barns perspektiv. Boka er en av flere bøker som eksemplifiserer hvordan prinsippene i ”Mission – shaped Church ” får konkrete utslag på forskjellige områder av kirkens liv og sendelse. Bokas undertittel oppsummerer hovedhensikten bak boka: Moving towards a child-centred church. Forfatteren har et tosidig perspektiv for boka: Skal man se på ny på kirken, må det inkludere alle generasjoner i kirken også barna . Hovedboka Mission-shaped Church nevner barn noen ganger, men da er de bare med som passive (”fisker i garn”). Boka har (av plasshensyn) ikke tatt med alt det som barna bidrar med til den tradisjonelle kirken og dekker heller ikke alle de ulike måtene barn er kirke på utenom søndagene. Denne mangelen vil forfatteren rette opp. Boka er en praktisk konkretisering av hvordan mission-shaped church kan praktiseres sammen med barn.

Hovedtankegangen bak boka

Når søndagskolesøkningen var gått ned til 4% deltakelse, var det behov for å gjøre noe annet for å nå barna. Forfatteren utdyper:

Å se kirkens tjeneste sammen med barn som det å delta på søndagskole eller å være tilstede på høymessen søndag formiddag har ikke skapt noe på mer enn 50 år. Likevel tenker mange fremdeles slik og kaller det barnarbeid. Dette blir sett på som et opplæringsarbeid som og skjer i tilknytning til søndagens gudstjeneste i et rom i -eller nær kirken.

Når samfunnet har forandret seg, må det å være kirke også få andre utslag for å nå ut til folk utenom gudstjenesten. Vi må tenke hvordan vi tar imot barna i stedet for å tenke på stedet vi tar i mot dem. Margaret Withers understreker at hvordan barna tas i mot i kirken vil avgjøre om de i de hele tatt kommer tilbake til denne eller andre kirker.

Barna er allerede en del av kirken

Barna har også et gudsliv andre tider enn søndagsgudstjenesten. Boka presenterer eksempler på at kirken møter barn og foreldrene deres der de er og viser at dette er både gudstjeneste og

uttrykk for kristne vitnesbyrd. Whitters understreker at kirken må se dette arbeidet som like viktig som søndagskole og søndagsgudtjeneste, og som en verdifull måte å hjelpe de yngste til å få et gudsforhold og bli en del av en kristen menighet. Forfatteren vil at leseren skal se at barn allerede utgjør en del av den tradisjonelle kirken selv om det er ukjent tanke for mange. Hun vil vise eksempler på barn som møtes for å lovprise Gud på mange ulike måter. Det er stor variasjon i måter barn er kirke på: Dette er basis for boka¹⁰² Barn er en velsignelse, en del av dagens kirke og et tegn på at Guds rike er blant oss. 103

*Fra hvor til hvordan*¹⁰⁴

Kirken må møte barna der de bokstavlig talt er. Forfatteren sier at fra inkarnasjonen har vi lært å være med folk der de er slik de er. Dette kan bety geografi, men i vår tid kan det være en hjelp å tenke slik de er. Å knytte seg til folks kultur,

Kirken har da som målsetting å være med barn der de er, hvor de er. Det kan være en hjelp å tenke: å være med barn slik som de er,- å knytte seg til barns kultur, levesett, verdier og nettverk, like mye som deres oppholdssted.

Felles for forslagene som presenteres i boka er at de har fått stor oppslutning. De når barn som tradisjonelt ikke ville hatt noe med kirken å gjøre. De er eksempler på å være der og slik barn er – i alle salgs betydninger.¹⁰⁵

Jeg skal ta fram innhold i boka:

I følge innledningen består boka av ulikt materiale: De tre første kapitlene er knyttet direkte til arbeid som har med Mission-shaped Church tankegang å gjøre.

Første kapittel er en samfunnsbeskrivelse med konsekvenser for barns oppvekst og levekår. Så følger en oversikt over kirkens forhold til barn de siste hundre år. Tredje kapittel tar for seg kirkens forhold til barn nå.

Fra opplæring og gudstjeneste til pilegrimer

Søndagskolen ble i sin tid dannet for å lære barnearbeidere å lese bibelen og å leve etter verdiene den stod for. Barn av mer velstående foreldre tok barna med i kirken. Et

¹⁰² s 13

¹⁰³ Margareth Withers "Acknowledgements", i *Mission-shaped Children: moving towards a child-centered church*, Church House Publishing, London 2006, xii

¹⁰⁴ Margareth Withers " <more changes than at any time in history: children's life and culture", i *Mission-shaped Children: moving towards a child-centered church*, Church House Publishing, London 2006, 12

¹⁰⁵ ,13.

hovedpunkt er at det før var sterke bånd mellom kirke og utdanning, kirke og det frivillige arbeidet enten det var kor, Boys Brigade eller speiding og søndagskole. De som sang i kirkekor, fikk erfaring i livet i kirken.

Deltakelsen i søndagskolen gikk ned. Fra å tenke opplæring, knyttet man tenkingen om barn i Church of England opp mot opplegget i ”*Children in their way* i ”1988 og så på kirkens barn som pilgrimer på samme trosreise som voksne. Rapporten ”All Gods Children 1991” satte spørsmål ved søndag som møtedag for barn. Dette leder videre til hennes neste spørsmål:

Kapittel 3 viser eksempler på at barn forholder seg til kirke på mange måter gjennom klubber, på gudstjeneste og på skole. Forfatteren utfordrer menigheter til å ta barn alvorlig og spør hvorfor barn ikke er prioritert i kirkelig utdanning. Hun påpeker at barn er avhengig av voksne og kan derfor ikke velge fritt eller protestere på opplegg de får servert. Barn av et religiøst par har 50 % sjanse til å arve troen. Ikke-kristne foreldre får nesten alltid ikke-kristne barn. Hindringer for en tro blir så presentert. Nye liturgier til gudstjeneste for alle aldersgrupper trenges. Mange liturgier er mest for voksne. Forkynnelsen for barn sier lite om hvordan de skal leve i et moderne samfunn som kristne. Voksne forventer mer av oppførsel av barn enn de stiller krav til voksne.

Kapittel 4: Margaret Withers stiller opp noen kvalitetskrav til å være kirke. Siden behandler hun først hva som kan gjøres ut av tradisjonelt barnearbeid i kirken før hun i kapittel 5 tar opp arbeid som er utradisjonelt og utadrettet under tittelen: *Kast ut på dypet*: Nye og risikable måter å være kirke på for barn. Her begynner hun med barnegrupper av ulike slag før hun går over på arbeid for foreldre og barn sammen. Et kapittel er viet arbeid i tilknytning til skole. Så omtales et kapittel med arbeid som pilegrimsturer og leirer, innsamlingsaksjoner, kirke i andre hus enn kirker, arbeid, cellegrupper, turer, grilling med mer for voksne og barn.

I Kapittel 10 tas spørsmålet opp hvordan vi kan bevege oss mot en kirke med barn i sentrum. Det viktigste og vanskeligste er å få beveget menighetsråd og hele kirken til å innse at dette må alle ville. Barn er avhengig både av foreldres velvilje og penger for å nå ut i mange fall. Konteksten er barn som kirken skal skape et forhold til. Barna må få uttale seg om gudstjenesten og være med på å planlegge, gjennomføre og evaluerer den. En må undersøke

hvordan barn møtes, bekrefte og utvikle dette videre og se hvor de sosiale behovene finnes. Hun understreker viktigheten av å samarbeide og ikke konkurrere om tiltakene. Hun skriver om målgruppen og hva den ønsker. Organiseringen er viktig og krever forskjellig opplegg for helt kirkefremmede barn eller for barn i yttersonen av kirken. Hun beskriver disse to gruppene og hvilke tiltak det kan være lurt å sette i gang. En tommelfingerregel ser ut til å være å begynne forsiktig for at tilbudet kan vare. Hun tar også opp lederskapsspørsmålet. Ledere må være svært kvalifisert og arbeidet gjøres med høy kvalitet og derfor bør gruppen ikke møte for ofte og lederne få god utdanning. Mange har god erfaring med å investere i en ansatt barnearbeider. Målet skal være som i Henry Wennis bok: ”en uavhengig kirke som passer akkurat til den spesielle kulturen og ble ledet av lokale folk.” Det gjelder også for barn. Til slutt i kapittelet diskuterer hun for- og mot at barn skal være kirke for seg selv. Det er viktig å la alle få vite om programmet til barna og be barna være med å be for de voksne på kommende søndagsgudstjeneste. De voksne kan så be for barna. Ved å besøke andre kirker, gå pilegrimsturer og lignende vil barna kunne få erfare at det er en meget stor familie av kristne barn i landet vårt og at kirken er stor.

Kapittel 11: Konklusjon: The children speak for themselves”

Det virkelige slaget i kampen for at barn skal få være en del av kirken er ikke å skaffe voksenledere, men å få forandret hoder og hjerter til voksne kristne slik at de ser og deler ansvaret for kirkens misjon blant den yngste og mest sårbare generasjon i kirken. Forfatteren mener dette vil lettest kunne skje der barn blir sett på som medkristne som betyr noe, meddisipler som både har mye å bidra med, så vel som å være mottaker. Ikke minst den levende troen deres vil kunne oppmuntre og gi håp for fremtiden til en slik kirke.¹⁰⁶

2.3. Mission-shaped church. Teologisk utgangspunkt

Når kirken kaller seg "mission-shaped church" vektlegges den misjonale siden av kirken. Undertittelen: ” *Church-planting and fresh expressions of church in a changing context* ” uttrykker to hovedtyper misjonale arbeidsmåter : å starte kirke innenfor et geografisk område og å gå ut med evangeliet til folk utenfor kirken. Fokus for oppgaven er misjonsteologi. Jeg

¹⁰⁶ Margaret Withers , ”11 Conclusion; The children speak for them selves”, i Mission shaped children, s 120-121

tar derfor hovedsakelig opp denne siden av å være kirke, og vet at det også er mange andre sider ved det å være kirke som er viktige for Church of England. Jeg starter med :

Gud har en misjon eller Missio Dei¹⁰⁷

Boka slår fast at all teologi må være grunnfestet i Guds væren og gjøren. Utgangspunktet er en treenig, misjonal Gud. Nettopp ”*Missio Dei*” uttrykker Guds relasjonelle natur. Gud hadde ikke nok med fellesskapet i seg selv, men åpnet det sjenerøst mot skapelse og gjenoppretting. Guds frelsesgjerning omfatter alt gjenopprettelsen av alle ting. Fornyelse av skaperverket, Guds rikes komme, frelse til menneskene og dannelsen av kirken.¹⁰⁸

”The church is first and foremost the people of God, brought into being by God, bound to God, for the glory of God”.¹⁰⁹ Kirken er altså skapt av Guds misjon. Kirken får delta i den samme sendelsen. Misjon er følgelig del av kirkens identitet og hensikt. Oppgaven for kirken er å følge med, be om Åndens ledelse og forsøke å oppdage hvor Gud handler, og komme à jour med Guds misjon. The Church is both a fruit of God’s mission,.... and the agent of his mission. The mission of the Church is the gift of participating through the Holy Spirit in the Son’s mission from the Father to the world.” Church of England slutter seg til den sørafrikanske misjologen David Bosch som slår fast: ”It is not the Church of God that has a mission in the world, but the God of mission who has a Church in the world.”¹¹⁰

Inkarnasjonen er en modell for kirken

Slik som Jesus døde og stod opp igjen og slik skapte noe nytt, har han også gitt kirken en modell i teologisk tenking: Som hvetekornet må sås og dø for at noe nytt skal komme fram, må kirken være villig til å la noe dø før at noe nytt skal vokse fram. Det kan være arbeidsformer, gudstjenestetider, musikk, sosiale ordninger som er fine, men som ikke fungerer i en ny setting, for kirkefremmede folk. Kirken er ikke til for at de som allerede går i kirken skal ha det hyggelig og komfortabelt. Jesus ble sendt som den første apostel, og som Jesus er sendt, sender han kirken. ”Hvis kirken ikke er misjonal har den fornektet både seg selv og sitt kall, for den har gått bort fra det som er Guds natur.”¹¹¹

¹⁰⁷ En dypere behandling av temaet Missio Dei finnes i innledningskapittelet

¹⁰⁸ Mission –shaped Church , 85

¹⁰⁹ Mission –shaped Church , 84

¹¹⁰ David Bosch. *Transforming Mission*, Orbis, 1991 ,390

¹¹¹ ”If the Church is not missionary, it has denied itself and its calling, for it has departed from the very nature of God.” (Mission shaped Church) , 41

Flere ganger slås Guds- og senere kirkens misjonale oppgave fast:

”An essential aspect of church is its missionary nature- a fresh movement of the Spirit, in prayer, outgoing love and evangelism in obedience to our Lord’s command”.¹¹² .

”The task is to become church for them, among them and with them, and under the Spirit of God to lead them to become church in their own culture”.¹¹³ Lambeth konferansen satte opp følgende kjennetegn for en misjonal kirke:

- A missionary church is focused on God the Trinity
- A missionary church is incarnational
- A missionary church is transformational
- A missionary church makes disciples
- A missionary church is relational¹¹⁴

Hvordan forstår kirken seg? Jeg velger ut et av bekjennelseskraftene for Church of England: Den Nikenske trosbekjennelsen (NC). I utleggelsen av trosbekjennelsen, trekkes det å være misjonal kirke inn i forståelsen av alle de fire tegnene som karakteriserer kirken: Kirken er én, hellig, katolsk, apostolisk kirke.¹¹⁵

Kirken er én

Dåpen er en nødvendig del av misjon og i den kristne dåpen blir vi én kirke. Treenigheten kan tjene som modell for det å være én kirke selv om vi er forskjellige. Dette er et bilde som kan brukes om forholdet mellom de ulike kirkene i verden og om forholdet mellom tradisjonelle kirker og arbeidsmåter og nye kirker som driver med Fresh expressions. Matt 28. 18-20 ber oss dra ut til alle slags folk og stammer i hele verden. Nye kirker skal vokse få vokse og utvikle seg. Det er ikke en kloning av eksisterende kirker som skal vokse opp, men vekst av kirker som er forskjellige. De nye og de gamle kirkene er likevel avhengig av hverandre, for de tilhører alle den samme Kirken.¹¹⁶ Gjensidig avhengighet av hverandre og å ære hverandre selv om kirkene er forskjellig og arbeider på ulik måte er viktig i et oppdelt samfunn. Ingen kirke lever for seg selv. Slik personene i treenigheten viser forskjellighet

¹¹² Lambeth 1988, Resolution 44.

¹¹³ Mission-shaped church ”*what is church planting and why does it matter?*”,40

¹¹⁴ Mission-shaped church, 2004 , 81-82

¹¹⁵ Kapitlet inneholder også andre viktige bekjennelseskrafter og tar for seg ulike sider ved det å være kirke. Se Mission-shaped Church 2004, 96-99

¹¹⁶ *Mission-shaped church: church planting and fresh expressions of church in a changing context.* ”theology for a missionary church”, Church House Publishing, 2004, second edition 2009, 96

innenfor enheten, har kirkene en modell for hvordan de kan være forskjellige og samtidig tilhøre den samme Kirken. Utfordringen blir å gjøre sitt til at de andre kan få være det de skal være¹¹⁷.

Kirken er hellig

Kirken er satt tilside for Gud og for Guds misjon i historien og kalles derfor hellig. En kirke som ikke er involvert i misjon, er ut fra 1. Pet 2,9 følgelig ikke hellig.¹¹⁸ Et kall til et tydelig hellig liv er en del av å være utvalgt. I hjertet av helligheten er viljen til å dø bort fra /gi opp egne preferanser og komfort for å kunne ta imot det Gud vil gi. En kirke som er hellig viser vilje til å gi opp sin egen kultur for å kunne leve for Gud i en annen¹¹⁹

Kirken er katolsk, allmenn

Det som angår helheten tas opp under dette punktet. Kirken er hel først når den er bygget opp av hver stamme, språk, folk og nasjon. Gud har innstiftet kirken til et samfunn der alle mennesker, raser og kulturer ønskes velkommen og kan finne et hjem. Heller enn at alt skal være likt innenfor kirken i et land eller innenfor alle kirker i verden, innbyr katolisiteten til å inkludere og omfavne forskjelligheten som finnes i måter å tro på og tilbe. I forskjellige kulturer tar Kristus bolig (inkarneres) og innenfor de ulike kulturene finnes elementer som både samstemmer med kristen tro, men også elementer som står i motsetning til den og som kirken derfor må ta avstand fra. At kirken er katolsk, allmenn, gir den et oppdrag om å vise kulturell gjestfrihet.

Den lokale kirke utfordres til kirkeplanting og ”fresh expressions. En misjonerende kirke må alltid ha som sitt program” å inkludere noe nytt heller enn å ekskludere. Mange mennesker og mye sann menneskelighet er blitt avvist fordi man i den etablerte kirken ikke fant plass for det nye og avviste kulturen, musikken med mer. Men at kirken er katolsk innebærer også at det er grenser for forskjellighet. Kristus har alltid vært og er for alle mennesker på alle steder. Om det er mange ulike ”klær”, er det bare ett evangelium. Det er bare Kristus, slik han er åpenbart i Bibelen som kan frelse.¹²⁰

¹¹⁷ Boka bruker termen ”perichoresis”- som brukes om forholdet mellom personene i Den treenige Gud, for å illustrere samtidig enhet og forskjellighet i kirken.

¹¹⁸ 1. Pet. 2,9: ”Men dere er en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk som er Guds eiendom, for at dere skal forkynne hans storverk, han som kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys”

¹¹⁹ ”theology for a missionary church”, Church House Publishing, 2004, second edition 2009, 96

¹²⁰ ”theology for a missionary church”, Church House Publishing, 2004, second edition 2009, 97

Sann katolisitet vil unektelig stille spørsmål til enheten. I sin tid ledet spørsmålet om Evangeliet skulle forkynnes til hedninger til en nødvendig avklaring i den første kristne kirken. Det oppsto en konflikt og en mulighet for avklaring og forsoning. Å la noe av sitt eget dø for å la noe nytt oppstå fikk slik to dimensjoner. Dette kan vi lære av. De første kristne måtte være villig til å gi opp noe av sitt eget og for å la noe nytt vokse opp i en gresk kultur. Så måtte de gi rom for at den nye kirken fikk vokse opp og utvikle seg og finne sin egen identitet uten at noen påtvang dem sin egen kultur. Til slutt kunne de to kirkene berike hverandre.

Kirken er apostolisk.

Apostolisiteten er båndet som knytter dagens kirke til det opprinnelige budskapet og apostlenes misjon. Jesus var selv Guds første apostel. Like viktig som å være trofast mot fortiden er å gå i riktig retning framover. Apostolisitet betyr lydighet i forhold til å fortolke og gjentolke budskapet for å kunne møte nye behov i en ny situasjon. Kirken er apostolisk fordi Jesus har sendt den. "Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere." (Joh 20,21). Kirken må se seg i en misjonssituasjon og tenke på nytt hvordan den kan komme i kontakt med moderne mennesker.¹²¹ Å være Mission Shaped Church innebærer å tenke på nytt når det gjelder å være sendt. Mission-shaped Church fastslår:

Anglicans aim to follow the pattern of the incarnation- to be with people where they are, how they are. The word 'where' in that sentence suggests geography and territory – being in a particular place and location. In Britain today, it might help to say that we must be with people *how* they are. 'How' is a word that suggest connection beyond geography and locality – connection with people's culture, lifestyle and networks, as well as with their location. (Mission –shaped Children 2006 : 13)

Samfunnet endrer seg og kirken må gjennomtenke hva det er å være kirke

I dag er ikke nabolaget nødvendigvis utgangspunkt for orientering utad og hvem man er sammen med. Mange mennesker er sammen med ulike folk i forbindelse med familie, jobb, interesser, politikk og utdanning. Dette utgjør deres sosiale nettverk og er viktigere for dem enn folk i nabolaget. Også mange barn opplever dette.

¹²¹ "Changing context ", 11

Tidligere var britisk selvforståelse preget av århundrer med kristen tro. Slik er det ikke i dag. En del mennesker virker ikke å være interessert i religiøse spørsmål i det hele tatt. Mange briter har minimal kunnskap om kristen tro, og selv om mange fremdeles vil si at de tilhører den engelske kirken, innebærer det ikke at de kommer i kirken. Religion er blitt en privatsak og andelen mennesker som går i kirken, synker for hver generasjon. Deltakelse i søndagskolen sank i løpet av de siste femti år av det tjuende århundre fra 55 % til 4 %¹²². Mange mennesker opplever i dag kirken som mildest talt fjern.¹²³ Kirken har ikke svart på de forandringene som har vært i kulturen. Den har latt kulturen og kirken "drive" i lengre tid. Kirken må snu og gjøre noe annet og ut av dette kan det vokse en ny måte å leve på som kirke som har relevans til kulturen rundt oss. Det er sannsynlig at også antallet mennesker som går i kirken da vil vokse.¹²⁴

Hva innebærer det da å være kirke i 2011 og hvordan kan kirken være Mission-shaped?

Konsekvenser for kirkens arbeid: Fra "Kom til oss!" strategi til: "Vi vil gå til dere!". Church of England har basert seg på en tilstedeværelse i hele landet basert på sognekirker slik at alle skal kunne tilhøre en kirke der de bor. Det meste av evangelisering foregår blant de ca 30 % nærmest oss.

For en tredjedel av befolkningen, folk som tidligere har gått i kirken (kalt: de-churched people) kan det være en god misjonstrategi å invitere tilbake til kirken, men for flertallet er det ingen farbar vei å gå.¹²⁵ Mange vil ikke komme tilbake til kirken, for de har aldri vært der. Ved å fortsette med å gjøre mer av det samme som det kirken gjør, vil den bare nå de som allerede er i kirken og tallet på kirkegjengere vil gå ytterligere ned. Hva med de resterende vel 60% av nasjonen? Kirken må be om ledelse og se hvordan den kan fange opp hvor Gud gjennom Den Hellige Ånd vil nå mennesker, og så må den våge å gå nye veier for at nye mennesker skal få møte Jesus. De enkelte kirkemedlemmene må ut for å møte folk der de er og ikke vente at de skal komme til kirken. Kirken må være villig til å gå nye veier.

"Embodying the gospel where people are, rather than where we are, and in ways we prefer"- blir oppgaven for kirken. Når evangeliet sås i nye kulturer og blant nye mennesker, vil det

¹²² Deltakelsen har vært dalende helt fra etter 1. verdenskrig, men nedgangen ble svært synlig da den etter hvert gikk ned til 4%.

¹²³ Mission-shaped church : Church is for the majority of the population: Peripheral, obscure, confusing or irrelevant , 41

¹²⁴ "More changes than at any other time in history", 15

¹²⁵ It may be an effective mission strategy for reaching out to for one third of the population to invite people back to church (people who are de-churched.) It is misconceived to assume that this represents a coherent mission approach for the majority of the population. ("Mission -shaped church" , 41

som vokser opp være noe helt nytt og ikke være en kloning av det som ble sådd. Kirkene som vokser opp må få en skapning som passer inn i nettverket det er dannet i eller på det lokale stedet for at kirken skal være levedyktig. Church of England definerer oppgaven slik:

”The task is to become church for them, among them and with them, and under the Spirit of God to lead them to become church in their own culture”¹²⁶ In this context both fresh expressions of church and church planting offer ways forward.

Jesus gikk inn i en konkret jødisk kontekst da han ble menneske og virket og talte inn i de omgivelsene som var. Budskapet om frelsen er derimot universelt og gjelder alle mennesker. (Matt 28.18-20) Budskapet fikk ”andre klær” og nye spørsmål dukket opp i andre kulturer i den første kristne kirken da evangeliet skulle forkynnes til ikke-jøder. Siden da har evangeliet blitt forkynt til nye folk og samfunn. Budskapet om Jesus som verdens frelser er det samme, men budskapet slår rot og farges av kulturen det forkynnes i slik at det treffer hjemme hos dem det forkynnes blant.

2.4. Forståelsen av barn og barns plass i kirken

Jeg skal i dette avsnittet presentere hva synet på barn og barns plass i kirken er i *Mission – shaped Children*.

Herunder tar jeg opp: Hva er det teologiske grunnlaget? Er barn en målgruppe for misjon? Er barn aktører? Hvorfor er det viktig at barn er med i en misjonale kirke? Hvilket forhold har barn til kirken? Hvilken plass skal de ha?

Barn har bruk for kirken

Barn har fordi de er skapt i Guds bilde mulighet for å få kontakt med Gud. Barn trenger kirken for å få utvikle denne siden av det å være menneske. Withers sier det slik: ”Barn er mennesker som trenger å utvikle den åndelige dimensjonen i livet gjennom å få oppleve religiøs tradisjon og praksis.”¹²⁷ Kirken må derfor følge opp barna som er på gudstjenester og andre former for kristent arbeid. Så må kirken gå ut og finne barna som ikke er i kirken for at disse barna også kan få utviklet sin åndelige dimensjon.

Barna har bruk for å oppleve å bli ønsket velkommen og sett av de voksne. De er en del av en kirke som er sendt til alle mennesker, også til barn. Både barna og familiene deres kan ha bruk for kirkens diakonale omsorg.

¹²⁶ Mission-shaped church ”what is church planting and why does it matter?” 40

¹²⁷ Withers, *Mission-shaped Children*, x

Barna har bruk for å få nattverd, oppleve kristen forkynnelse og få hjelp til å anvende evangeliet inn i en moderne kontekst. De trenger å få høre om Jesus og ta del i bønn og få trening i å be selv, sier Withers. De har bruk for å få oppleve fellesskapet i kirken med barn og voksne. Barna trenger voksne i kirken som kan støtte dem og samtale med dem om troen. Barna trenger kirken for å bli bekreftet som kristne og for å få inspirasjon og hjelp til å være en del av kirkens misjon. Dette sier Withers slik:

”It is important to record and celebrate the way many children live out and witness to their christian faith”.¹²⁸

Jackie Cray sier det slik:

”Our children need an opportunity to be genuine¹²⁹ members of our communities of faith and we need to recognize that children are already an integral part of the Church’s mission in the world.”¹³⁰

Dette utsagnet leder til neste punkt som handler om at kirken trenger barn.

Menigheten er ikke hel uten barna

Withers slår fast at de dømte barna som kommer til kirken er kristne og er allerede nå en viktig del av menigheten. De er den yngste og mest sårbare generasjonen og dette må tas hensyn til. De er kristne og kirken må regne med dem og gi dem samme velkomst og oppmerksomhet som de voksne. I konklusjonen til boka skriver Margaret Withers at boka vil vise hvordan barn er en nødvendig del av kirkens oppdrag i verden, og hvordan en misjonær kirke blir en kirke for alle generasjoner, så lenge barna regnes med. Slik hun uttrykker seg, tolker jeg det som at kirken ikke er hel eller vesentlig mangelfull om barna ikke er der:

”This book attempts to show how children are an integral part of the Church’s mission¹³¹ in the world and how a mission-shaped church is for all generations”.¹³² Hvilken rolle har så barn i en kirke for alle generasjoner? Jesus brukte barn som forbilder for voksne disipler. Boka viser eksempler på at barna kan være forbilder også for voksne i kirken

Barna er også kirken

Et hovedpoeng for Withers er barna og kirken. Hun tar utgangspunkt i ”å være kirke” som er en måte å tenke på innenfor misjonær kirke. Hun tar et oppgjør med tradisjonell soknekirke-

¹²⁸ Withers, *Mission-shaped Children*, 97

¹²⁹ Ekte, uforfalsket, ren, autentisk, sann, virkelig, reell, oppriktig. *Engelsk-norsk ordbok*, 443

¹³⁰ Jackie Cray. ”Foreword” i *Mission-shaped Children: Moving towards a child-centred church* M. Withers, (London: Church House Publishing), 2006, v.

¹³¹ Mission: 1. (politikk, diplomati) (offisielt) oppdrag. 2 (politikk, diplomati, handel) delegasjon 3. (militærvesen) oppdrag, tokt. 4 oppdrag, ærend, 5 kall, misjon 6 (religion) misjon 7 romferd, romekspedisjon, *Engelsk-norsk blå ordbok*, (Kunnskapsforlaget 1. utgave, Oslo 2002), 689

¹³² ”Conclusion: the children speak for them selves”, 120

tenking. Målet for Church of England er å være en kirke for alle. Likevel opplever hun at barnekoret som synger på gamlehjemmet, babysang i bydelshuset, barnegrupper eller adventsamlinger blir sett på som måter å få folk til å komme i kirken på søndag i stedet for å se samlingene som likeverdige former for tilbedelse og kristent vitnesbyrd til barn og familiene deres. Det vil si "kirke". Hun mener det ikke er riktig å tenke at barn sitter i ulik distanse fra kirken og at det gjelder å få dradd dem inn til sentrum, eller la dem sitte utenfor. Kirken er i dag ikke sentrum i kommunen og heller ikke i de fleste menneskers liv. Hva det er å være kirke er ikke lett å definere." Guds folk" er en betegnelse som brukes innenfor misjonar kirkeforståelse. Dette er en reaksjon mot å tenke kirke som kirkebygget med en menighet som møtes til samme tid og sted. Men selv innenfor Mission-shaped Church, som bruker uttrykket at kirken er Guds folk, vil man ikke automatisk inkludere barna og barnesamlingene i kirkebegrepet. Mange kristne vil tvert imot protestere mot å kalle det at barn og barnefamilier som er sammen for å be og høre om Jesus for "kirke" eller en kristen forsamling. Dette kommer tydelig fram, sier Withers, ved at barn blir invitert til kirken, og så er de allerede med i en familiegruppe eller barnegruppe. Mange ser ikke på barnegrupper som babysang eller familiegrupper som likeverdig med kirken. Men for de som er med i en slik gruppe, vil det være en svært lang vei å gå både bokstavelig og kulturelt for å delta på en vanlig gudstjeneste som for ukjente kan oppleves som en rar seremoni i en fremmedartet bygning. Med dette som bakgrunn velger Withers å kalle slike samlinger for "kristne forsamlinger" i stedet for "kirke."

I denne boka bruker hun uttrykket "å være kirke" for å beskrive en gruppe med barn med eller uten familie, som møtes og tilber sammen. Hun sier at hun dermed går imot alle tendenser til å nedvurdere verdien og statusen på møter utenfor kirkebygget. Kirke bruker hun også om barn som vitner ved måten de lever på og tingene de gjør på skolen, i lokaler eller sammen med venner. Det kaller hun å ha en tjeneste på mandag.

Hun tenker at det rette stedet for dåp og første kommunion må være der barnets kristne forsamling møtes for å tilbe, enten det er en førskolegruppe, på skolen eller i barnegruppa. Kristen forsamling er et mer flytende begrep enn kirke. Det beskriver en gruppe som møtes for å tilbe, men den kan være mindre strukturert, ja det kan også være en vennegruppe som møtes fordi de har felles tro og engasjement. Det kan også være samlinger med barn som er sammen for en kort periode som på en sommerleir, har en tjensteoppgave sammen eller de drar på pilgrimstur sammen. Å tenke om kirkens oppgave som "Å dra ut på dypet" tillater barn å være en kristen forsamling eller kirke uansett hvor de møtes.

Barna er forbilder for voksne

Barn og voksne er på samme trosreise. Det er ikke slik at det er de voksne som nødvendigvis overfører lærdom til barna. Det kan like gjerne være barn som lærer voksne å tro. Barna vitner om troen sin. Barna organiserer diakonale tiltak. Barna kommer til kirken hvis de blir invitert og tatt vare på. Alt dette har Withers eksempler på i boka. Så sier hun at troen til barna er det som kan inspirere de voksne i en menighet mest.

Barn er en del av kirkens sendelse

Withers trekker fram at barn er en del av en kirkens sendelse også ut i lokalsamfunnet.¹³³ Hun viser eksempler på hvordan de ber og vitner om troen sin blant venner og på skolen. Mange har også en aktiv tjeneste innenfor lokalmenigheten.¹³⁴ At barn vitner for barn gjennom livet sitt har stor virkning.¹³⁵ Kirken trenger derfor barna for å få forkynt evangeliet.

Hele kirken tjener på at barna er med

I tillegg har Withers eksempler i boka si på at når barna er med i kirken, så får dette en positiv effekt også på den voksne del av menigheten, og følgelig på hele kirken.

”The children and their worship have had a positive effect on the adult congregation and thereby the whole church.”¹³⁶

Vi har sett at barna trenger kirken og de voksne i kirken. Hele kirken tjener på at barna er der. Kirken trenger barna for å gjøre sin del av Guds misjon.

2.5. Hva krever det av menighetens voksne og ledere å være i en slik kirke?

Jeg begynner med konsekvensene for lederne i menigheten og deler denne gruppen opp i menighetsråd og ansatte. Margaret Withers skriver i boka si:

”The real battle for children being part of the Church, however, is not about finding workers to lead children’s groups or establishing worship that is more accessible, much though they are needed. It is about changing the hearts and minds of adult Christians so that they can share responsibility for the Church’s mission among the youngest and most vulnerable generation”.¹³⁷ Her peker hun på tre konsekvenser:

¹³³ Withers, *Mission-shaped Children*, 106

¹³⁴ Withers, *Mission-shaped Children*, x

¹³⁵ ...”the enormous contribution to proclaiming the gospel that children can make through their own worship and witness.” Withers i *Mission-shaped Children*

¹³⁶ Withers, *Mission-shaped Children*, 120

¹³⁷ ”Conclusion: the children speak for themselves, 121

Finne barneledere, skape gudstjenestemiljø som er mer tilgjengelig for barn, og det hun mener er vanskeligst, å forandre hjerter og tanker til voksne slik at de ser at de har ansvar for kirkens sendelse mellom den yngste og mest sårbare generasjonen. Denne forandringen kan selvsagt oppstå som en vekking fra foreldre eller andre voksne i menigheten, men mest sannsynlig må det staves ut en kurs fra menighetsrådet og de ansatte. Jeg vil begynne med det siste punktet fordi det er med og styrer de andre.

Konsekvenser for menighetens ledere

For at innstillingen skal forandres må noen i lederskapet bli tent på oppgaven, få en visjon, som Withers sier. Denne visjonen kan komme fra å ha lest boka eller komme fra et barn, en voksen i menigheten, men skal den få gjennomslag og bli til noe som varer, må menighetsrådet og de ansatte tenne på ideen og være med på laget. Innenfor Misjonaltankegang vil man si at kirken må gå i seg selv og finne ut hvor behovet er, og så delta i arbeidet som Gud vil gjøre. Det innebærer ”owning and celebrating the wide diversity and variety in childrens ministry and giving it the support it needs.”

Vilje til å tenke nytt om hva som er gudstjeneste.

Vilje til å se at barn er kirke når de er samlet på hverdager og på andre steder enn i kirken. Det er ikke sikkert at tiltakene som settes i gang vil føre til flere barn kommer på høymessen, men barn får høre evangeliet og kommer til tro også når de er samlet på hverdager. Barnearbeid må derfor verdsettes. Withers sier det slik:

”The principal challenge is for the Church as a whole to own and celebrate the wide diversity and variety in our children’s ministry. If this is to happen, it must start by recognizing that there is no second-class worship or ‘proper’ church.”¹³⁸

Vilje til å tenke stort om barn

Prest og menighetsrådet, og etter hvert alle voksne må se at barna er hele kirkens ansvar. En av de største utfordringene er å få menighetsrådet og staben til å se at barna er hele kirkens ansvar. Withers tenker at å lese boka ”Mission-shaped children” sammen i menighetsrådet eller i menigheten og svare på spørsmålene bak hvert kapittel kan være en hjelp i dette arbeidet. Dersom det som står i boka ”får en bjelle til å ringe” ber hun menigheten tenke

¹³⁸ ”Children and the Church of today”, s 33

gjennom hvordan det som foreslås av tanker og arbeid kan utformes i den konteksten den lokale kirken er.

Satse innad og utad

Det må satses tosidig: Mot behovene som er der i forhold til barna og lokalsamfunnet og innad i kirken: bearbeiding av menighetsråd og blant ansatte og andre voksne i menigheten

Vilje til å tenke stort om barnarbeid

Strategien for menighetsrådet er å se på det arbeidet som er for barn og tenke hvordan dette kan eies, ”feires ” videreutvikles, forbrederes der det er nødvendig og gjøres mer inkluderende. Det er viktig å oppmuntre alle initiativ som kan føre til at barn får høre evangeliet og bli kristne forsamlinger, eller ”kirke” der de er.¹³⁹

... This owning of the variety of ways in which children are being church requires both a change of thinking about children as part of the Church and a review of the welcome, worship and nurture of its youngest members” ” Children being Church” s 33

Krav til voksne i menigheten: Være villig til å ta opp spørsmål om holdninger til barn:

Withers stiller tre spørsmål som en menighet må svare på i forhold til hvordan de ser på barn og unge.

- 1) Behandles barn som ”benkefyll”, ”mat som oppbevares i fryseboksen til bruk senere” eller blir de tatt i mot med ønske fra menigheten om å forplikte seg overfor dem og oppmuntre dem slik at de kan vokse åndelig.
- 2) Hvordan ser menigheten på måten barna lever? Støtter de dem i den vanskelige prosessen det er å utvikle seg som kristne mennesker?
- 3) Når de stiller vanskelige spørsmål om liv, tro og egen identitet enten verbalt eller ved en utfordrende måte å leve på. Ses dette på som vanskeligheter eller som tegn på vekst som resten av menigheten ønsker velkommen?¹⁴⁰

¹³⁹ Margaret Withers : ”the next move is to see how a congregation can move forward to celebrate what is happening already, to improve where necessary, and to encourage initiatives that help children to hear the gospel messages and become Christian communities , or ’Church’ wherever they find themselves.”

¹⁴⁰ ” Feeders, not food”, 42-43

Konsekvenser for menighetsrådet - de må vite om alt!

Barn er avhengige av voksne for å få penger, adgang til å leie lokaler. Barn har videre bruk for voksne som har tro på at et barn kan starte med noe, og tro på at Det er Den Hellige Ånd som taler gjennom barnet.

- 1) Sørge for gode lokaliteter for barna : Stedet der barna får gjennomgått Ordet må være et innbydende, varmt og hyggelig sted. Et skillevegg med tykke tepper bak der det er myke leker og bord med aktivitetsark er minstekrav. Materiell, bøker og leker må holdes rene og skiftes ut. Er det ikke gode rom for barna i kirken, kan det være en ide å samles et annet sted. Mange har innsett at de måtte gjøre praktiske forandringer etter å ha filmet en gudstjeneste fra der hvor barna satt.
- 2) Være villig til å gi medinnflytelse for barn ved å tenke barn når det skal gjøres forandringer i kirkebygget og at barn får være med og uttale seg.
- 3) Være villig til å se barna i menigheten som medkristne som skal ha medinnflytelse, men likevel får være barn. De må gå med på å tenke barn selv om de ikke vil.
- 4) Det må tenkes på arbeidet i kirken i sammenheng med annet. F. eks begynne avslutte et arrangement i forb. med skolestart/avslutning

Konsekvenser for ansatte

- 1) Samarbeid og grundig planlegging i for- og etterkant av arr. kirkebesøk
- 2) Et godt opplegg og at det er flere tilstede fra menigheten når det kommer gruppebesøk, kan hjelpe til at barna kjenner seg sett og velkommen.
- 3) Legge arbeid i å forberede forkynnelsen slik at den passer for moderne barn. Da er det viktig å snakke, be og preke slik at barna forstår og kjenner seg inkludert.
- 4) Samarbeid med barn. Sette av tid til å planlegge sammen med barna. Samarbeid før og etter gudstjenesten muliggjør at barna kan delta som aktører i gudstjenesten. De kan utforme bønner, intervjues, lage ting til å bruke i gudstjenesten og delta med å bære ting.
- 5) Noen forklarende ord i forbindelse med dåp og mulighet for barna å gå ut under vielsen

Investere i barnarbeidere og følge dem opp

De som har barnarbeidet under gudstjenesten bør være mennesker med erfaring og kunnskap om barn og forkynnelse og de må følges opp både med å bli sett og hørt og de må få mulighet til å lære mer.

Forkynnelse for barn må inneholde hvordan de skal leve i et moderne samfunn som kristne.

Språket som presenteres i gudstjenesten må være slik at barn kan forstå det.

Det som presenteres for barn av trykksaker, sted å være på, språk med mer må være like gjennomarbeidet som det som de voksne får servert .

Barn må få være med å planlegge, gjennomføre og evaluere gudstjenestene.

Å tilrettelegge både liturgi og forhold i messen slik at det avspeiler at barna virkelig er der, er et skritt i riktig retning.

Gudstjenester med barn må planlegges nøye. Familiegudstjenester er noen av de vanskeligste gudstjenestene å lede. Det er derfor viktig at den som leder dem både er skolert i å skape - og lede en slik gudstjeneste og har kunnskap og evne til å både preke til og undervise en forsamling som består av et så vidt spekter aldersmessig og åndelig.

Omforming av gudstjenester

Etter å ha kommet med eksempler på å omforme tradisjonelle gudstjenester til gudstjenester der barn er aktive

For alle voksne i menigheten

Med de voksne i menigheten tenker jeg på de andre voksne i menigheten og foreldrene til barna.

Tenke barn

” One of the biggest challenges in developing any children’s ministry involves persuading the church community to accept that this is the responsibility of the whole Church. However simple the plans are, the church community needs to be fully informed and own the project, even if individuals disagree with it or do not want to be personally involved.”¹⁴¹

Være villig til å dele gudstjenesten med barna. Være villig til å oppgi noe av det den voksne setter pris på, hvis det er til beste for barna.

¹⁴¹ ”Methodology: Moving towards a child-shaped Church”,106

Se barna som kommer Alle voksnes oppgave er å se dem som kommer og verdsette dem og arbeidet de er med i.

Støtte opp om tiltak til beste for barn

Den voksne i menigheten må støtte opp under tiltakene som er rettet mot barn , både barn i kirken og når kirken går ut til barna. Den voksne må være åpen for at det kan bli spørsmål om å stille opp og gjøre en innsats for barn i lokalmiljøet. Jeg tror det kan bli spørsmål om mye matlaging og higa tea

Være med på å samarbeide med barn

En metode for å få barna med på en positiv evaluering av gudstjenesten er å bruke spørsmål som voksne og barn sammen kan svare på etter gudstjenesten.¹⁴²

Villig til å tenke nytt

Menigheten må finne ut hvordan barna lever der de bor og hva de sosiale behovene er i kommunen. Et annet sted å begynne er å undersøke med sosialkontoret hvor kommunene trenger hjelp og gjøre noe der. Det kan også være at en klubb trenger hjelp og at kirken kan hjelpe til med dette arbeidet.

Vilje til å engasjere seg i å gjøre godt for barn i kommunen

Så er det lurt å samarbeide med andre menigheter og finne ut hva slags arbeid som mangler, og hva som andre akkurat holder på å starte.

Vilje til samarbeid

Det kan også være at en klubb trenger hjelp og at kirken kan hjelpe til med dette arbeidet. Her og gjelder det å forberede seg grundig, ha flinke folk og begynne i det små og ha vilje til å forplikte seg og til å arbeide grundig

”Any church that truly accepts its children as people who matter- fellow disciples with much to give as well as to receive- will always be invigorated and have that hope for the future, not least from the vibrant faith of its youngest members.”¹⁴³

¹⁴². I en kirke får voksne og barn etter gudstjenester som kalles ” Service with a Smile” noen ganger utdelt et ark der de skal svare på: Today I learned: Today I liked: The best bit today was: Please can you change: Please can you include: At Service with a Smile I really like: De som ikke kan lese og skrive får hjelp til å fylle ut av foreldre eller andre. Arkene inneholder noen ganger bilder ”Methodology: Moving towards a child-shaped Church ”, 109.

¹⁴³ ”Conclusion: the children speak for them selves”,121

Invester i lederne for arbeidet.

Ledere må være barnearbeidere, ikke ungdomsarbeidere som gjør dette også. Arbeidet skal gjøres med kvalitetskrav og derfor bør gruppen ikke møte for ofte. Ledere må på sin side få god utdanning. Mange menigheter har god erfaring med å investere i en ansatt barnearbeider som kan tenke strategi og følge opp det daglige arbeidet. For denne travle foreldregruppen som er ukjent med kirken er organisering viktig og krever forskjellig opplegg for de helt kirkefremmede barna og for barn i yttersonen av kirken. En tommelfingerregel ser ut til å være å begynne forsiktig for at tilbudet kan vare.

Foreldrene

Barna er avhengig av velvilje og transport for å komme seg i veg til og fra kirken. Familiens program og mor og fars program passer ikke alltid med barnets ønske, så da trenger barna voksne som prioriterer barnets behov, som samarbeider og som støtter opp.

Voksne og barn er sammen på felles trosreise eller pilegrimstur

De voksne må være villige til å være i gruppe sammen med barn. Gruppen ble større fordi barna tok med venner. De voksne gjorde det først etter en stund. Her var det blitt tydelig at det like mye er barna som kan lære voksne som at voksne kan lære av barn. Strukturerte aktiviteter med barn må også inkludere voksne i organisering, bestemmelsesprosesser, penger og lederskap. Det er få barn i søndagskolen, men det motsatte er tilfelle med disse. Noen har måttet starte en gruppe til, mens andre har venteliste.

2.6 Gode metoder, modeller og strategier foreslått av Margaret Withers.

I dette kapittelet vil jeg ta for meg hvordan Margaret Withers konkretiserer det å være "Mission-shaped children", i form av strategier og metoder for arbeidet i Church of England. Som vi har sett, er boka et svar på *Mission-shaped Church* sett ut fra barns rolle. Alle generasjoner må være med hvis det skal bli et balansert bilde av kirken, også barna. Withers har som utgangspunkt at barn finnes allerede i kirken og de er kirke der de er. Hun har et mål om at disse barna skal bli regnet med og bli tatt bedre vare på. Barn er del av kirkens sendelse når de i løpet av uka ber, vitner om sin tro, samles i klubber og foreninger, i tillegg til at de har en levende tjeneste i tradisjonelt kirkeliv¹⁴⁴.

¹⁴⁴ "Acknowledgements",x

Leseren skal reflektere og tenke nytt:

Når Withers viser eksempler fra vellykket arbeid, har hun lesergruppen i sikte og har en målsetting og en strategi for få leserne til å tenke nytt. Dette gjør hun ved å presentere en strategi i hvert kapittel og gi eksempler på vellykkede praktiske gjennomføringer. På slutten av hvert kapittel stiller hun spørsmål som skal få leseren til å tenke gjennom kapittelets innhold og reflektere over det med tanke på å nå lenger ut i leserens egen kontekst.

Withers bygger strategiene om å nå barn ut fra tankegangen om at alle i menigheten har ansvar for å ta imot barna:

To hovedgrupper av barn

Withers tenker strategier for å nå to hovedgrupper av barn. Det er de barna som allerede er i kirken og de barna som ikke nås i dag. I det følgende vil jeg først presentere hvordan Withers foreslår å arbeide for å ta imot, integrere og verdsette barna som allerede nå går i kirken.

Men før jeg gjør dette, vil jeg presentere noen grunnleggende prinsipp som Withers har. De gjelder uansett gruppe barn.

2.6.1 Overordnede strategier

Ta i mot barna og se dem (Welcome)

Et hovedanliggende hos Withers er å ta i mot og å bekrefte barna og på alle måter gjøre det slik at de kjenner seg inkludert (Welcome). Barn er i kirken og er kirke allerede nå. De kommer i forbindelse med skolebesøk, familiegudstjenester, spesielle gudstjenester, dåp og andre hendelser. Noen barn er med på søndagsgudstjenestene. Måten barn blir tatt i mot på - og ønsket velkommen i kirken, og hva de så møter av gudstjeneste, vil spille en stor rolle i valget de tar om de ønsker å gå mer i denne kirken eller i kirken i det hele tatt¹⁴⁵.

Med å ønske velkommen mener Withers mer enn å se barna når de kommer til gudstjenester eller andre samlinger, selv om det også er uhyre viktig.¹⁴⁶

”It is about recognizing children as fellow Christians and ministries of Christ with something to give to the Church as well as to receive. This has implications for everything that a church does”¹⁴⁷

¹⁴⁵ Withers, x

¹⁴⁶” Feeders, not food” ”Welcoming children is more than smiling to them and using their names, though, with children who attend regularly, that is essential., 43

¹⁴⁷ ” Feeders, not food”,43

Dette synet utgjør en hovedtanke i boka og farger også de andre arbeidsmåtene. Det handler om at barn er medkristne som skal få næring til å utvikle troen og medkristne som også har noe å gi til voksne og til andre barn. Det er grunn til å ta dem alvorlig.

Barn er avhengige av voksne.

Margareth Withers skriver om levetilstandene for barn. I denne sammenheng vil jeg trekke fram at Withers peker på avhengigheten som barn har av voksne for å kunne komme til kirken¹⁴⁸. De er avhengige av foreldrenes velvilje for å kunne være med i kirken og i de fleste tilfeller må de ha følge for å komme seg til og fra. Barn kan ha ønske om å være med på et arrangement, men foreldrene kan ha bestemt at familien skal noe annet. Skal kirken nå ut til barn, må hele familien derfor være målgruppe. Hun trekker også fram at barn er avhengige av voksne for å ha penger, tilgang til lokaler, offentlige kontorer, trykksaker og lignende hvis de skal sette i gang et arbeid i kirken. De er dermed også avhengige av voksne som tror på dem og stiller opp for dem¹⁴⁹.

En annen hovedtanke er at kirke og gudstjeneste for barn er mer enn søndagens høymesse. Hun bruker uttrykket ”å være kirke” og forklarer i kapittelet ”Feeders not food” hva hun legger i begrepet:

”For the purposes of this book, the term ’being church’ is used to describe a group of children, with or without their families, who meet and worship together.. It counteracts any tendencies to diminish the value and status of worship taking place outside the church building. It is also used when the children witness through the way that they live and the things that they do in their schools, localities and with their friends, that is having a ’ministry on Monday”¹⁵⁰.

Det er nødvendig å ha en klar visjon for arbeidet.

”A clear vision is necessary if the idea is to be sustained. A lot of work with children and young people fails because there is no determined force to keep it on the agenda.”¹⁵¹

Withers sier at det er viktig å ha en klar visjon for arbeidet og bruke tid med menigheten for å få innarbeidet visjonen og få et eierforhold til den. Mye arbeid er blitt skrinlagt fordi det ikke var en klar nok visjon og noen til å målbære visjonen.

¹⁴⁸ ”Feeders, not food” , 52

¹⁴⁹

¹⁵⁰ ”Cast out into the deep”,59

¹⁵¹ Margaret Withers , ”Cast out into the deep: new and risky ways of being church ,63

Withers har selv en visjon ved å skrive boken. Hun vil nå ut til andre menigheter med det hun har å si . Visjonen til Withers er som kjent en oppvurdering i synet på barn som en del av kirken og nå ut til barn som ikke kommer i kirken.

Arbeidet må preges av den lokale konteksten.

En viktig tankegang innenfor misjonar kirke er at konteksten (lokalsamfunnet, kirken på stedet, lokale resurser, behov og arbeidet som allerede foregår) er med og bestemmer hvordan arbeidet skal legges opp på hvert enkelt sted. Det gjelder også for dette arbeidet. Withers ber leseren se på sin kontekst og se hva som er de lokale behovene og ressursene for arbeidet. Kirken må møte barna der de bokstavelig talt er og slik de er . Det som finnes av lokalt arbeid må bekreftes og gjøres mer inkluderende og så må hele kirken gå sammen for å satse på et arbeid som passer til lokale behov. Selv om målgruppen er barn, er noen av strategiene er også rettet mot å nå familiene til barna fordi barna er avhengige av foreldrene og fordi foreldrene også kan ha behov for å møte andre voksne og barn, som de kan få dekket gjennom kirkens tilbud

Utnytt kontaktpunktene som alt finnes . I nettverkstankegang er dette sentralt. Her tas det utgangspunkt i den kontakten som er der fra før og så bygges den ut. Barn gjør det når de inviterer med venner til barnegruppe. Det gjøres også ved å ta imot barn som kommer i forbindelse med skolebesøk eller i forbindelse med dåp.

Definer en bestemt målgruppe

Hvorfor er det viktig? Ved å ha en bestemt målgruppe barn, kan det lages et tilbud som kan skreddersyes akkurat til de barna og familiene som har bruke for tilbudet kirken kan gi. Videre kan det skapes en relasjon og barna kan være med på å prege samlingene. Det er også enklere å skulle lage en samling der man er sammen om en spesiell målgruppe, som aldersgruppe, eller et felles interessefelt enn å skulle nå alt fra småbarn til voksne.

2.6.2 Strategier som gjelder barna som allerede er i kirken

Jeg skal først se på hvilke strategier Withers legger opp til for å nå barn som alt er i kirken. Som vi tidligere har sett, ser Withers på barna som kirke der de allerede samles. Disse samlingene må oppvurderes av resten av menigheten og lederne for arbeidet må ses og få

oppfølging. Withers har forslag til strategier for hvordan det kan tas utgangspunkt i det eksisterende arbeidet og gjøre det mer inkluderende og tilpasset behovene som er.

Til syvende og sist er alt strategier for å få barnet til å kjenne at det er midt i menigheten

Withers foreslår følgende hovedstrategier for å forbedre tilbudet for barn som er i kirken

- 1) Bekrefte det som er: Barna, lederne og arbeidet som drives allerede (welcome)
- 2) Forbedring av gudstjenesten slik at den blir mer tilgjengelig for barn. Det vil gjøre den bedre for resten av menigheten også. (Welcome, Quality, Depth)
- 3) Bruk det som finnes på en bedre måte (*Utnyttelse av eksisterende kontaktpunkt*)
- 4) Ta arbeidet for og med barn alvorlig. Det er hele menighetens ansvar.
- 5) Barn er en del av kirkens sendelse og trenger å høres.

Jeg vil ta for meg disse strategiene som Withers presenterer og begynner med å første strategi: Bekrefte barn, ledere og arbeidet som drives.

- 1) *Se og bekreft det som finnes av kristent barnarbeid. Det er også kirken.*

Barna er i kirken og de er kirke. Barn er del av kirkens sendelse når de i løpet av uka ber, vitner om sin tro, samles i klubber og foreninger i tillegg til at de har en levende tjeneste i tradisjonelt kirkeliv.¹⁵² Mange barn er med i barnekor i kirken, går i speideren eller er med i andre i klubber som er i kirken. Formiddagstreff for førskolebarn, babysang og annet hverdagsarbeid for barn samler barn og inneholder kristne sanger, bønn, bibelfortellinger og andre former for kristenliv. Mange engelske barn går på skoler som er eid av kirken. Her undervises det i kristendom. I undervisningen er man mer og mer begynt å ta den opplevelsesmessige siden av troen på alvor, slik at barn nå ikke bare får en ren teoretisk undervisning, men får erfaring med den åndelige siden også. På skolene er det andakter hver dag og det feires gudstjenester, noen ganger også med nattverd. For mange barn er forkynnelsen de møter på skolen eller den de møter i klubben den eneste kontakten de har med kirken. Forfatteren viser til eksempler på at tro utvikles via dette arbeidet. Det er også kirke når barn vitner om troen for hverandre i samtaler og når de forteller til hverandre eller når kirkens barnekor synger på aldershjemmet

¹⁵² "Acknowledgements", x

2) *Bekreft barna og oppvurder barnearbeidet som drives*

Strategien er å ønske barna velkommen og bekrefte dem. Måten barn blir tatt i mot og hva som møter dem vil være avgjørende for om de kommer tilbake til denne kirken eller til noen kirke i det hele tatt. Bekreft de barna som er, i stedet for å være opptatt av hvor mange (les få) som er på høymessen eller går på søndagskolen. Se barna som er på gudstjenesten¹⁵³ og se dem der de ellers er i uka, og inkluder hverdagsarbeidet som drives som Kirken. ”Dette er ikke noen annenrangs barneforkynnelse”, hevder Withers. ”Voksne må betrakte forkynnelsen som foregår i barnearbeidet som like verdifullt som den forkynnelsen barna får søndag formiddag”. En gruppe småbarn og foreldre som møtes til formiddagstreff, synger og ber en tirsdag er like mye kirke som en liten gruppe voksne som er på Aftensangen en søndag kveld. Menigheten må tenke ut hvordan barna og arbeidet kan ”eies” av hele menigheten og ”feires”.

Bekreft lederne som driver arbeidet

Det er viktig for menigheten å se stort på det arbeidet som drives, og følge opp de som driver barnearbeidet og bevilge penger til arbeidet. Ved å fokusere på synkende antall barn i søndagskolen og se negativt på at det ikke er mange barn i kirken, er det lett at lederne for arbeidet også kan miste motet og tenke at det ikke har noen hensikt.

Ved derimot å tenke på hvordan barnearbeidet som er i kirken kan videreutvikles og gjøres mer inkluderende, kan både barn og ledere kjenne seg sett og velkommen. Dette kan gi positive følger for hele menigheten. Som med mye av arbeidet kirken driver, gjelder det å bekrefte det som er og omforme det slik at det passer for i dag. Nytt arbeid er ikke nødvendigvis bedre enn det som drives.” sier Withers

3) *En hovedstrategi for Withers er tiltak for å gjøre gudstjenesten bedre og mer tilgjengelig for alle fordi gudstjenesten er for hele den kristne familien.*

Barna må få kjenne at de bokstavelig talt er midt i menigheten og de hører til der.¹⁵⁴ Da må det arbeides for å få gudstjenesten mer tilgjengelig for barn. Withers tenker forbedring ut fra å tenke nytt i forhold til å ønske velkommen til en gudstjeneste som er for alle. Dette får følger for krav til kvalitet og innhold (Quality and Depth¹⁵⁵)

¹⁵³ Dette kommer jeg tilbake til i et eget punkt om barn og gudstjenesten

¹⁵⁴ ”in the midst of the gathered community” ”Cast out into the deep” s 65

¹⁵⁵ ”Feeders, not food s 43-44

Gjøre gudstjenesten mer tilgjengelig for barn

Søndagsgudstjenesten er for alle aldersgrupper. Mangler barna, mangler noe av menigheten. Det må et skifte til i tankgang hos mange voksne slik at barna ikke er med på de voksnes premisser, men at de får være barn og bli sett som det de er: En viktig del av menigheten. Barn som går regelmessig i kirken er medkristne som både har noe å gi til kirken og som trenger å få noe. Dette har følger for alt hva kirken gjør.¹⁵⁶ For noen menigheter betyr det å tenke barna som en sentral del av menigheten små forandringer, men for andre innebærer det et paradigmeskifte.

Hvordan foreslår så Withers at gudstjenesten kan bli mer tilgjengelig?

For det første må barn få være med å planlegge, gjennomføre og evaluere gudstjenestene. Withers foreslår å spørre voksne og barn om deres første minne av kirke og gudstjeneste for å få vite både hva som ble opplevd som godt og hva som var fremmed eller ikke fungerte. En metode for å få barna med på en positiv evaluering av gudstjenesten er å bruke spørsmål som voksne og barn sammen kan svare på etter gudstjenesten.¹⁵⁷

For det andre må det arbeides med språket som brukes i gudstjenesten. Språket som presenteres i gudstjenesten må være slik at barn kan forstå det. Om barn leser tekst, svarer på spørsmål i en gudstjeneste eller samler inn kollekten, mens språket, talen og liturgien krever et voksent, akademisk språk, har ikke barna tjent på det¹⁵⁸. Å tilrettelegge både liturgi og forhold i messen ellers slik at det avspeiler at barna virkelig er der, er derimot et skritt i riktig retning. Å forvente at barn skal oppføre seg som små voksne er ingen konstruktiv tankegang, for de er barn, ikke små voksne.¹⁵⁹

For det tredje skal barna ha adgang til nattverdbordet. Dersom barna mangler ved nattverdbordet, mangler en del av menigheten. Det er hele Guds familie som møtes til nattverd etter at de har fått lagt ut Ordet på hver sitt sted. Det er ikke barna som kommer

¹⁵⁶ Withers, M "Feeders, not food", 43

¹⁵⁷ I en kirke får voksne og barn etter gudstjenester som kalles "Service with a Smile" noen ganger utdelt et ark der de skal svare på: Today I learned: Today I liked: The best bit today was: Please can you change: Please can you include: At Service with a Smile I really like: De som ikke kan lese og skrive får hjelp til å fylle ut av foreldre eller andre. Arkene inneholder noen ganger bilder "Methodology: Moving towards a child-shaped Church", 109.

¹⁵⁸ Withers, M "Cast into the deep", 64

¹⁵⁹ S" Children and the Church of today", 38-40

inn i de voksnes gudstjeneste.¹⁶⁰ En oppvurdering av barn og barns plass i menigheten får altså følger for opplegget av gudstjenesten. Her er strategien å tenke kvalitet.¹⁶¹

For det fjerde må det tenkes kvalitet i forhold til gudstjenester med barn. Bruk de beste arbeiderne. Gudstjenester med barn må planlegges nøye. Familiegudstjenester er noen av de vanskeligste gudstjenestene å lede. Det er derfor viktig at den som leder dem både er skolert i å skape - og lede en slik gudstjeneste og har kunnskap og evne til å både preke i og undervise en forsamling som består av et så vidt spekter aldersmessig og åndelig.

For det femte må det tenkes kvalitet i forhold til ledere. De som har barnarbeidet under gudstjenesten bør være mennesker med erfaring og kunnskap om barn og forkynnelse og de må følges opp både med å bli sett og hørt og de må få mulighet til å lære mer slik at de kan utvikle et arbeid der barn opplever dybde i forkynnelsen.¹⁶²

For det sjette er det viktig å sette kvalitetskrav til forkynnelsen og til samværet med barn. La barna få følelse av Guds nærvær gjennom bruke av musikk, stillhet, farger og lys. Barn fortjener videre å få del i hele evangeliets dybde og ikke bare få kvikke, festlige prekener og historier. Det må derfor stilles krav også til bruken av humor i en gudstjeneste, slik kristne klovner er gode eksempel på. Humoren skal alltid inneholde et dypt budskap. Forkynnelsen for barn må inneholde hvordan barna skal leve som kristne i et moderne samfunn. Vitnesbyrdet må være ærlig og ikke utelukke ting som er vanskelig å tro på også for voksne. Forkynnelse for barn kan av og til inneholde byrder for barn som det ikke legges på voksne. Det gjelder for eksempel grad av tro og krav om rett oppførsel forbindelse med å kunne motta nattverd.

For det sjuende må barn få lære å be. De må de bli oppmuntret til å be med egne ord eller sitte i stillhet. Å respektere dem er også å høre på dem og gi dem tid og oppmerksomhet når de ønsker å snakke om sine håp og det de frykter.

For det åttende: Stille samme kvalitetskrav til trykksaker, rom og tilgjengelighet for de yngste medlemmene som for de andre i menigheten. Synet på barn som medkristne får

¹⁶⁰ "Feeders, not food", 43.

¹⁶¹ "Feeders, not food", 44.

¹⁶² "Feeders, not food", 44

praktiske konsekvenser. Det som presenteres for barn av trykksaker og språk, sted å være på med mer må være like gjennomarbeidet som det som de voksne får servert. I gudstjenesterommet må det være små stoler til barn som er satt slik at barna kan se alteret. Det må være plass til barnevogner og det må tenkes på barna når det skal gjøres forandringer i kirkebygget. Så må og barn får være med og uttale seg. Mange har innsett at de måtte gjøre praktiske forandringer etter å ha filmet en gudstjeneste fra der hvor barna satt. Stedet der barna får gjennomgått Ordet må være et innbydende, varmt og hyggelig sted. Er det ikke gode rom for barna i kirken, kan det være en idé å samles et annet sted. En skillevegg med tykke tepper bak der det er myke leker og bord med aktivitetsark er minstekrav. Materiell, bøker og leker må holdes rene og skiftes ut.

- 4) *Utnyttelse av eksisterende kontaktpunkt* handler om å gjøre bedre det som finnes av arbeid i kirken, og om å omforme barnesamlinger med liten oppslutning for å gjøre arbeidet mer inkluderende.¹⁶³ Det kan gi positive følger for menigheten.

Samarbeid fører til bedre gudstjeneste, og samarbeid før og etter en gudstjeneste muliggjør at barn kan delta som aktører i gudstjenesten. De kan utforme bønner, intervjues, lage ting til å bruke i gudstjenesten og delta med å bære ting. Utnytting av kontaktpunkt til noe mer kan også brukes i forbindelse med kontakten med skolen

- 5) *Hør på barnas forslag og støtt dem*

Barnas stemme må høres. Barna kommer ikke i kirken hvis de ikke liker seg, selv om opplegget inneholder velmente og pedagogiske tanker. Ved niårsalderen velger barna med beina sine om de kommer eller ei. Forfatteren skriver: Vi må tørre å gå nye veier for at flere skal bli nådd. Barna er nøkkelpersoner og kan være en ressurs i dette arbeidet. Boka gir flere eksempler på at barn har kommet med konstruktive forslag til samlinger som både omfatter å dele tro og å la troen få diakonale konsekvenser. Withers understreker derfor at det er de voksne i menighetens rolle å støtte opp om der barna har ideer. Barna er en nødvendig del av kirkens misjon i verden og en misjonal kirke er for alle generasjoner. Målet for menigheten er et fellesskap for alle aldre med barna i sentrum.¹⁶⁴ Det innebærer ”owning and celebrating the wide diversity and variety in

¹⁶³ Withers, Margaret *Mission-shaped children moving towards a child-centred church*, ”Acknowledgements”, x

¹⁶⁴ ”All ages together, with children in the centre”, 77.

childrens ministry and giving it the support it needs” Dette leder over i neste strategi som går ut på at hele menigheten skal tenke på barna.

Oppsummering

Ta arbeid for- og med barn alvorlig: Det er hele menighetens ansvar.

Strategi for å få menigheten til å se at barna er hele kirkens ansvar: Lese boka og svare på spørsmål.

Withers tenker at å lese boka sammen i menigheten og svare på spørsmålene bak hvert kapittel kan være en hjelp i dette arbeidet. Dersom det som står i boka ” får en bjelle til å ringe” ber hun menigheten tenke gjennom hvordan et tilsvarende arbeid kan utformes i den konteksten den lokale kirken er. ¹⁶⁵

Withers stiller i tillegg tre spørsmål som en menighet må svare på i forhold til hvordan de ser på barn og unge.

Behandles barn som ”benkefyll” , ”mat som oppbevares i fryseboksen til bruk senere” eller blir de tatt i mot med ønske fra menigheten om å forplikte seg overfor dem og oppmuntre dem slik at de kan vokse åndelig. Hvordan ser menigheten på måten barna lever. Støtter de dem i den vanskelige prosessen det er å utvikle seg som kristne mennesker? Når de stiller vanskelige spørsmål om liv, tro og egen identitet, enten verbalt eller ved en utfordrende måte å leve på. Ses dette på som vanskeligheter eller som tegn på vekst som resten av menigheten ønsker velkommen ? ¹⁶⁶

Det må satses på utdanning for prester og barnearbeidere slik at de er rustet til å møte utfordringene og mulighetene de møter i forhold til å nå barn . I presteutdanningen må målgruppen barn være mer en naturlig del av tankegangen

Barn må inn som et tema i håndbøkene som skrives og i undervisningsstoffet for å støtte barneledere i arbeidet.

Temaet kommer også opp under arbeid som er for kirkefremmede barn.

2.6.3 Strategier knyttet til barn som kirken ikke når

Tørre å tenke nytt for å nå lenger ut

De fleste barn blir ikke nådd i dag av kirkens arbeid. Derfor må kirken våge å tenke nytt for å nå nye grupper barn. Noen barn har vært litt i kontakt med kirken, gjerne i forbindelse

¹⁶⁵ Having answered 'maybe' or even 'yes'; the next move is to see how a congregation can move forward to celebrate what is happening already, to improve where necessary, and to encourage initiatives that help children to hear the gospel messages and become Christian communities, or 'Church' wherever they find themselves.” ”Methodology”, 106

¹⁶⁶ ”Feeders, not food” S 42-43

med barnedåp eller andre familiebegivenheter. De kan ha vært på skolebesøk i kirken og er slik i yttersonen. Barn i yttersonen (Children on the fringe) er en slik gruppe. Andre barn har ikke noen kontakt med kirken (de-churched children). For å nå ut til disse barna, må kirken tørre å gå nye veier. Hun beskriver det som ”å tørre å kaste ut på dypet”.¹⁶⁷ Med det mener hun at kirken må gå til barna der de er og slik de er, i stedet for å vente at barna skal komme til kirken. Om dette sier Withers: ”Vi må våge å tenke ut fra en helt annen strategi: Fra ”Kom til oss!” til ”Vi skal gå til dere

Hun gir så eksempler på vellykkede arbeidsmåter for å nå lengre ut:

The diversity of ways that children are being church forms the basis of this book. The range in style of worship , place and way of engaging with the children is huge . The three things they have in common are that they are numerically successful, they reach children who would not normally have anything to do with the traditional church, and they meet children 'where they are' in every sense.”¹⁶⁸

”Våg å ikke ha kontroll. ”Kast ut på dypet” Nye måter å være kirke på sammen med barn
Strategien for å nå ut til barn og deres familier som kirken ikke når, er å jobbe på nye måter og gjøre nye ting.

Jeg skal presentere strategiene Withers foreslår å bruke for å nå ut til nye barn, men før jeg gjør det, vil jeg ta for meg et par prinsipp som gjelder for tankegangen . Når det gjelder å nå ut, er det viktig å definere en målgruppe, og tenke ut fra nettverkstankegang.

En viktig strategi er å definere en målgruppe som det skal jobbes mot.

Hun skriver om målgruppen: For de fleste mennesker er ikke kirken sentrum i verden kommunen eller i deres liv. For dem er kirken, hvis den betyr noe, et tilbud som må konkurrere med skole, sport, pc, hobby og venner og resten av familien og hva den ønsker.¹⁶⁹

Hun tenker også ut fra nettverkstankegang: Folk er ikke nødvendigvis mer sammen med de som bor i nabolaget, enn med folk de treffer gjennom arbeid, interesser, skole med mer. Hun foreslår følgende hovedstrategier for å nå lenger ut:

- 1) Ha visjonen: Kast ut på dypet. Nå ut. Gå til de som trenger kirken
- 2) Ha en målgruppe: Nå ut til barn som har bruk for kirken. Hvor er behovet?
- 3) Tenk samarbeid for å nå ut til rette gruppen.

¹⁶⁷ Luk 5, 10

¹⁶⁸ ” More changes than at any time in history”, 13

¹⁶⁹ ”Cast out into the deep” ,57

- a) Arbeid for barn i utkanten av kirken (children on the fringe)
- 4) Strategi: Utnytt kontakten og bygg videre
 - b) Arbeid for kirkefremmede barn (de-churched children)

Jeg begynner med visjonen:

Strategi for arbeidet er å begynne å reflektere over det vi har av barnearbeid og resurser i den lokale kontekste for å tørre å nå lenger ut. Et viktig spørsmål å stille seg er: Hvem er det vi ikke når? Withers strategi er å be leseren stille følgende spørsmål i denne rekkefølgen: Hvordan liker barna søndagsgudstjenestene? Hvilket barnearbeid har vi allerede i menigheten? Hvor er de sosiale behovene i menigheten? Hvem er målgruppen for arbeidet? (interesse for hobbyarbeid, foreldre og barn ønsket tid sammen og de var sultne på middag.) Hvordan skal arbeidet organiseres? Vil arbeidet bli rettet mot kirkefremmede barn eller mot barn i utkanten av kirken? Hvordan tenkes lederskap? Barn må få være del av en kirke som passer inn i deres kultur og som involverer dem i å ta beslutninger og oppmuntrer dem til å ta ansvar etter hvert som de modnes.¹⁷⁰ Hvordan få sikret at arbeidet drives slik at barna vet de er sikre og at troen kan vokse i et miljø med stabilitet og omsorg. Hvordan vil det så gå med barna når de vokser til? Hvordan kan vi fortsatt være en del av den verdensvide kirken når vi oppfordrer barna til å være egen kirke? Hvordan få de voksne til å ikke glemme at barna er en viktig del av kirken?¹⁷¹ Dette er mange og viktige spørsmål. Jeg begynner med å ha en klar visjon.

1) *Strategi: Ha en klar visjon.*

Å kaste ut på dypet er å ta sjansen på å ikke ha kontroll.

Strategien som gjelder er: Jobb sammen om visjonen, også om du ikke deler den. Bevilg penger til gjennomføring av tiltak. En av de største utfordringene er å få menighetsrådet og staben til å se at barna er hele kirkens ansvar. De må få vite om alt som skal skje! Det må jobbes skikkelig med visjonene og bevilges penger slik at alle vet om den. Ta kontakt med organisasjoner med mer. Planlegg nøye! En vanlig feil er å måle effektiviteten av et tiltak ut fra hvor mange som kommer søndag formiddag.

Visjonen til Withers er ”å forsøke seg på dypt vann”, å ikke ha kontroll, å ha fisken som er på dypet som målgruppe, med andre ord: Barn som ikke kommer i kirken nå. Det er to

¹⁷⁰ ”Methodology”, 115

¹⁷¹ ” Methodology” 108-118

grupper barn: *"Children in the fringe"* – denne målgruppen har 172 barn som har hatt noe erfaring med kirken og *"non-churched children"*, barn som ikke har hatt erfaring med kirken. Disse barna blir ikke nådd i arbeidet kirken driver.

Her beveger Wuthers seg over fra et "Kom til oss" perspektiv til et "Vi vil gå til dere".¹⁷³ Det gjør hun ut fra følgende overskrift: Kast ut på dypet. Våg å ikke ha kontroll. Nye og risikable (New and risky) måter å være kirke på sammen med barn.¹⁷⁴

2) *Ha en målgruppe: Nå ut til barn som har bruk for kirken. Hvor er behovet?*

Strategier for å kaste ut på dypet: Nå ut til barn som har bruk for kirken

Menigheten må finne ut hvordan barna lever der de bor og hva de sosiale behovene er i kommunen.

Hver gruppe forholder seg til et spesielt nettverk med barn, f. eks at de går på samme skole eller er i en kristen organisasjon. Den kan være designet for en spesiell aldersgruppe, eller kan være basert på interesser som "crafts", sport musikk, drama.

Gruppene har gjerne ingen annen kontakt med kirken enn denne gruppen. Noen barn har kommet til tro gjennom aktiviteten i denne gruppen og den er derfor deres kirke.

3) *Tenk samarbeid for å nå ut til rette gruppen.*

Det svarer seg å samarbeide med andre menigheter og finne ut hva slags arbeid som mangler, og hva som andre akkurat holder på å starte. Konkurransen om den samme målgruppen er feilsatsing. Kirken skal nå lenger ut.

Noen grupper har økumenisk basis enten ved at de er et joint venture - et felles vågestykke, og samarbeid mellom en soknemenighet og en nettverksmenighet, eller er et samarbeid mellom en menighet i hovedkirken og en menighet i en annen konfesjon/kirkesamfunn (denominations).

Et annet sted å begynne er å undersøke med sosialkontoret hvor kommunene trenger hjelp og gjøre noe der. Det kan også være at en klubb trenger hjelp og at kirken kan hjelpe til med dette arbeidet.

¹⁷²

¹⁷³ S Withers, M "Cast out into the deep: new and risky ways of being church", 56.

¹⁷⁴ "Withers, M" Cast out into the deep: new and risky ways of being church", 56-65

4) *Arbeid for barn i utkanten av kirken (children on the fringe), Utrytt kontakten og bygg videre. Se barna*

Når barn kommer til gudstjeneste fordi det er dåp, bryllup eller begravelse, eller det er St Georgs dag eller andre spesielle gudstjenester, har kirken en spesiell mulighet til å nå barn som ikke går i kirken til vanlig. Da er det viktig å snakke, be og preke slik at barna forstår og kjenner seg inkludert. Noen forklarende ord i forbindelse med dåp og mulighet for at barn kan få stå framme, bruk av barnas navn og å si med vanlige ord hva en begravelse er, trekkes fram som eksempler på å ta barn på alvor.

Arbeid for kirkefremmede barn (de-churched children) Å ha en egen strategi for non-churched children

Nytt arbeid for barn

1) Å skape et arbeid med og for barn

Withers mål for arbeidet i kirken er :” en uavhengig kirke som passer akkurat til den spesielle kulturen og er ledet av lokale folk.”¹⁷⁵ Det gjelder også for barn. Hun deler opp arbeidsmåtene i fire grupper:

- a) Arbeid for barn,
- b) Arbeid der barn og voksne er kirke sammen ,
- c) Arbeid for voksne og barn knyttet til skolen,
- d) Arbeid utenom bygninger. Jeg begynner med å presentere den første gruppen:

Å skape et arbeid med og for barn

Dette er en stor gruppe og omfatter alt fra at noen i kirken passer barn, lager frokost til dem mens foreldrene handler til å ha spesielle klubber. Klubbene kan være like seriøse som en søndagskole, men møtes på steder og tidspunkt når barna kan. Dette er da deres kirke. Noe som har vært vellykket er temadager eller festivaler. Noen av disse dagene har med en høytid eller en spesiell dag i året å gjøre. Et eksempel som gis er en temadag i hver av skolens ferier.¹⁷⁶ Målet er å introdusere barn til kristen tro på en avslappet og attraktiv måte. Mange steder er dette blitt så populært at det er blitt til jevnlig møter og har styrket annet barnarbeid.

Lørdag før morsdag : Personlig brev skrives lørdagsmorgen før en morsdag og man har

¹⁷⁵ Henry Wenn

¹⁷⁶ S 68

diverse aktiviteter. Så er det spesiell familiegudstjeneste på søndagen. Tre år senere har dette utviklet seg. En gang i kvartalet holdes disse lørdagene og man har en familiegudstjeneste i måneden. Før var det noen barn i menighetens gudstjeneste. Det er blitt til at det nå kommer familier med barn på gudstjenestene med ca 70 frammøtte.

Midtuke- grupper: Dette er eksemplifisert blant annet med en fredagsklubb (*Kids Klubz*) hvor barna er sammen til en times møte på fredager. I tillegg blir hvert barn besøkt hjemme en gang i uka av to ledere. Programmet i klubben består av festlig og bråket program og kristen læring. Dette har vært så populært at tilbudet nå er utvidet til andre aldersgrupper også som har litt sjeldnere møter. Annet arbeid som er populært er uniformert arbeid, ”ringing and singing”, leke grupper og spesielle interesse grupper

Å skape et arbeid der voksne og barn er kirke sammen

Her tar man utgangspunkt i at voksne og barn gjerne vil tilbringe mer tid sammen. Det arbeidet som har hatt størst vekstpotensiale er babysang. I tillegg til at det er et tilbud for de små barna, møter det behov hos mange mødre som kan kjenne seg alene som voksen når de er hjemme med de minste barna. Her får mødre også møte andre voksne. De voksne og babyene er sammen om å synge og be, oppleve ting sammen og er ferdig med samlingen slik at eventuelle søsken kan hentes.

Noen har prøvd å ha grupper med voksne og barn ut fra cellegruppe-basert tenking¹⁷⁷: Her var man sammen voksne og barn om alt bortsett fra når man skulle snakke om hvordan teksten hadde fått konsekvenser for troen. Cellegruppetenking innebærer at man skal ta med seg nye til gruppen. Gruppen ble større fordi barna tok med venner. De voksne gjorde det først etter en stund. Her var det blitt tydelig at det like mye er barna som kan lære voksne som at voksne kan lære av barn.

Arbeid for voksne og barn knyttet til skolen.

Arbeidet som kirken har i tilknytning til skolene kirken eier i England er det største barnearbeidet kirken har. I tillegg er det mange offentlige skoler som kirken kan ha felles interesse med for å forbedre barnas hverdag. Det er konstruktivt å ta utgangspunkt i forholdet til skolen slik den er og ikke slik vi skulle ønske den var, bekrefte forholdet og se hvordan det kan utvides. Withers gir eksempler på lærere som inviteres til kirken, bønn for skolen, felles oppgaver som kirken og skolen finner ut de kan gjøre og å ha gudstjenester for foreldre og

¹⁷⁷ s 62 Totton: Welcome, Worship, Word, oppdelt kids’ slott’ tried to apply the previous week’s church teaching to their own lives. Witness.

barn før og/ eller etter skolen. Noen kirker har arrangert gudstjeneste med etterfølgende tur og sosiale aktiviteter en gang i semesteret. For mange er gudstjenestene de har på skolen og kontakten med de andre der blitt til deres kirke, for andre er det blitt bedre samarbeid med kirken og skolen.

Arbeid utenom bygninger.

Speiderleirer, sommerstevner, pilegrimsturer, feriekubber og andre slike arrangementer kan gi barn en sterkere opplevelse av hva det er å være kristen enn mye annet arbeid. Barna vitner også til hverandre ved måten de er sammen. Boka henviser til at mobbing av utsatte grupper av barn er nesten ukjent på en av skolene. Idealet er å være Kristus mot hverandre ¹⁷⁸

Dechurched children

For kirkefremmede barn må man begynne med ting som barnet er opptatt av før den åndelige siden kan trekkes inn. Hun peker på at det er bedre å starte for forsiktig. Noe av opplegget fra "Godly play" har vært vellykket og å bruke samlingstund som barna er vant med fra skolen anbefales. Det er viktig å ikke stille spørsmål som får barnet til å bli forlegen fordi det ikke har nok religiøs kunnskap. Arbeidet med denne gruppen barn tar tid. En tommelfingerregel når det gjelder strategier ut til å være å begynne forsiktig og på forhånd tenke ut alle reserveløsninger for at ikke det skal bli ledermangel den dagen en leder er syk. Invester i gode ledere. De har som regel ikke tid til å møte ofte. Møtene kan være sjeldne, men faste. Hun oppsummerer arbeidsmåten for menigheten til: Forberede seg grundig, investere tid og penger i lederne og begynne i det små.

Barn og kirkebygget

Å bruke andre bygg enn kirken kan være en annen strategi. Det handler både om at kirkebygget ligger usentralt til og at de vil ha "mer uformelle og hjemmekoselige omgivelser når det skal drives barnarbeid. Andre ganger har menigheter tilbudt at kommunene har fått bruke en del av kirkebygget og så har de sammen innredet et lokale til fritidsklubb. Se barna, Vær godt forberedt og mange. Mange barn besøker kirken i forbindelse med skole eller en gruppe de er med i. Et godt opplegg for besøket er viktig å ha. Hvis barna får møte flere fra menigheten når de kommer på gruppebesøk, kan det hjelpe til at barna kjenner seg sett og velkommen. Utforskningen av kirkebygget er en del av gudstjenesten, men utbyttet

¹⁷⁸ "School" s 95

kan bli bedre hvis noe av det faglige er gjennomgått og forberedt før barna kommer inn i kirkerommet.

Skap høytid ved kirkebesøk utenom gudstjenester. Når barn besøker en kirke, er det viktig å møte dem slik at de kan få en merke at dette er et sted for gudstjeneste. Å tenke gjennom hvordan et kirkebygg virker på barn som ikke er vant til å gå i en kirke er nyttig. Stille musikk, lys på alteret, lyssetting på prekestol og ev bilder og ikoner er hjelpemidler til å kjenne på den spesielle atmosfæren.

Invester i barnearbeidere, gjerne lønnet.

Withers peker på viktigheten av å dyktige ledere. Ledere må være barnearbeidere, ikke ungdomsarbeidere som gjør barnearbeid også. Arbeidet skal gjøres med kvalitetskrav og derfor bør gruppen ikke møte for ofte. Lederne må på sin side få god utdanning. Mange menigheter har hatt god erfaring med å investere i en ansatt barnearbeider som kan tenke strategi og følge opp det daglige arbeidet.

I tillegg til å være åpne for å møte behovene vi ser i forhold til barna og lokalsamfunnet, må det jobbes med de voksne i menigheten for å få til en ny tankegang i kirken: i menighetsråd og blant ansatte og blant resten av menigheten. De må få øyne og hjerter opp for at de er med og deler ansvaret for kirkens arbeid mellom de yngste og mest sårbare medlemmene i kirken. Hun betegner dette siste arbeidet som vanskeligere enn å skaffe nok ledere, men ved å slippe barna til, vil menigheten oppdage at den blir mer levende og oppmuntret og ha håp for framtiden ikke minst på grunn av en levede tro de yngste formidler.

Oppsummering

Withers bygger ut tankegangen sin fra noen hovedstrategier:

Å tenke på ny om det vi har og å tørre å tenke nytt for at kirken skal nå ut til flere.

Å ønske barn velkommen og tenke dem som sentrum i menigheten med de følger det får for arbeidet er en sentral tankegang. Så vil Withers at menigheten skal se på arbeidet som gjøres og omforme det slik at det passer tidsmessig og ut fra den lokale konteksten. Withers foreslår å lese boka, ha en visjon, undersøke hvor barn er, se hvor kirken kan møte barna i dag og arbeide for at hele menigheten står sammen med barnet i kirkens sendelse. Hvordan gjøre det vi leser om til vår kontekst? Og til slutt: Ikke kopier noe du har lest i boka. Det gir ikke suksess!

3. DRØFTING

3.1 En drøfting av misjonsteologien i *Mission-shaped children* i lys av misjonalkirkeforståelse.

3.1.1 Innledning

Når Withers skriver boka *Mission shaped Children* er det som et svar eller et rop om at det mangler noe i rapporten *Mission shaped Church*. Barn er nevnt i rapporten bare et par ganger og da er det i forbindelse med at antallet søndagskolebarn er gått ned og at det er få barn på søndagsgudstjenestene. Hun savner at barn blir regnet med her og nå som en del av menigheten. De blir ikke sett på som disipler.¹⁷⁹ Som døpte er barna fullt ut medlemmer og har slik del i kirkens sendelse. Withers påpeker at de er velsignelse og et tegn på at Guds rike er kommet nær.¹⁸⁰ De er en nødvendig del av menigheten. Uten dem er ikke menigheten hel. Nøkkelen for de voksne er å oppdage barna og så bekrefte dem som medkristne og la dem få sin plass i en kirke som er for alle generasjoner med det som det innebærer av praktiske følger.

Videre påpeker hun at barna er i kirken allerede og er kirke. Det gjelder å se etter dem på andre dager og steder enn på søndagens gudstjeneste og søndagskolen. Barna finnes der og de er allerede i tjeneste. Withers vil hjelpe folk til å oppdage dette.

Withers understreker at barn er å betrakte som en egen kulturell kontekst. De skal ikke ses på som kommende voksne. Hvordan skal denne gruppen nås med evangeliet? Innenfor gruppen finnes det barn som har hatt litt kontakt med kirken, men er i ytterkanten, såkalte "children on the fringe", mens andre er helt ukjente, kalt "non-churched children. Hvordan kan kirken medvirke til at evangeliet når til barna og slik være med å skape kirke hos dem? Dette vil hun gjøre noe med.

Ved å skrive boka viser Withers at hun definerer seg og barna som tilhørende innenfor *The Mission shaped Church*. Jeg oppfatter boka også som en parallell rapport sett fra barns synspunkt. Dette understrekes redaksjonelt ved at bokas oppsett, kapitler, argumenter og spørsmålene etter hvert kapittel er bygget opp over samme lest som i rapporten *Mission Shaped Church*. Innenfor Misjonalkirke er det mange syn som er sammenfallende. I det følgende vil jeg drøfte misjonsteologi i lys av misjonalkirkeforståelse. Det gjør jeg ved å sammenligne bokas syn med de viktigste teologiske elementene i misjonalkirkeforståelse.

¹⁷⁹ som "people who matter- fellow disciples with much to give as well to receive"¹⁷⁹

¹⁸⁰ "Mission-shaped Children, xii

Vi har i kapittel 2 møtt noen syn som kjennetegner en misjonar kirke.¹⁸¹ Et av dem er at en misjonar kirke bygger på Bibelen.

En misjonar kirke bygger på Bibelen

I boka bruker ikke Withers dette uttrykket, men rent praktisk tar hun utgangspunkt i bibelfortellingen i Lukas 5,10 og lar den være en rammefortelling som hun bruker på flere måter for å eksemplifisere og konkretisere en del misjonsteologiske prinsipp. Ordene ”om å dra ut på dypt vann ” tjener som motivasjon og grunngeving for at kirken er sendt til barn og deres familier som ikke går i kirken. Dette er å handle ut fra at Bibelen er normativ.

Hele engasjementet for å se barn og nå ut til nye barn, viser at Withers tar innholdet i både denne bibelfortellingen på alvor og at hun følger opp ordene i Mark 10,14(parr¹⁸²) om å la småbarna komme til Jesus. Hun handler dermed overens med ordlyden som uttrykkes i misjonar kirke: En misjonar kirke holder Bibelen som sann.

Rammefortelling for boka fører meg videre på et annet misjonsteologisk punkt: Kirken har sin identitet i det å være sendt.

3.1.2 Kirken har sin identitet i å være sendt

Innenfor Misjonar kirke brukes ordene fra Joh 21.20-” likesom min Far har sendt meg, sender jeg dere” som et kjerneord i begrunnelsen for at kirken er sendt. Slik jeg tolker Withers, fungerer sendelsen i Lukas evangeliet for henne på samme måten som den hos Johannes. Det er Jesus som i begge tilfeller sender disiplene. Kirken er sendt og sendelsen har sitt utspring i Guds sendelse. Dette sammenfaller med Misjonar kirke sin tanke at kirken har sin identitet i det å være sendt av Gud.

I fortellingen hos Lukas trekker Withers fram en retning i sendelsen: ut. Teksten i rammefortellingen inneholder Jesu ord til disiplene om ”å kaste garnet ut på andre siden av båten og dra ut på dypet”. Dette er det teologiske utgangspunktet Withers bruker som grunngeving for å ”gi opp egen kontroll , dra ut på dypet og satse på sendelsen.” Kirken må gjøre noe nytt i stedet for å gjøre mer av det den alt gjør. Kirken må tørre å gå ut der barna er og våge å være kirke på nye og ukjente måter utover kirkehus og søndagsgudstjenester. Slik sier Withers at sendelsen også gjelder til barn som ikke går i kirken i dag. At dette er det rette å gjøre, underbygger hun med å vise eksempler på menigheter som har satset nytt og har opplevd resultater de ikke hadde turt håpe på. Det er også et uttrykk for sendelsen som er

¹⁸¹ *Mission-shaped Church*, 81-83

¹⁸² Matt 19,14 og Luk 18,16

sentral i misjonale kirke. Tankegangen er ” fra kom til oss!, til : vi skal gå til dere!” Innenfor misjonale kirke heter denne tankegangen: Kirken er ikke til for sin egen skyld. Kirken er et resultat av sendelse og er kalt til å delta i sendelsen. Kallet er gitt til fellesskapet. Den misjonsteologiske forståelsen hos Withers samsvarer med missiologisk kirkeforståelse. Sendelsen uttrykkes videre i inkarnasjonen som modell for misjon.

3.1.3 *Inkarnasjonen som modell for kirken*

På samme måte som Jesus i inkarnasjonen ble menneske og gikk inn i en bestemt jødisk kultur og handlet innenfor den, skal kirken la evangeliet forkynnes og formes innenfor den kulturen som er der kirken er sendt. Withers har pekt på at barn er en slik kulturell kontekst som det må forkynnes innenfor. ”The task is to become church for them, among them and with them, and under the Spirit of God to lead them to become church in their own culture.”¹⁸³

Det som vokser opp er evangeliet innenfor en barnekultur. Barns oppvekstforhold har forandret seg mye. Evangeliet må forkynnes inn i en barnekontekst av i dag. Evangeliet er det samme, men spørsmålene som barn stiller er farget av kulturen de lever i i dag og må få svar som passer for barn i dagens samfunn. Dette sier Withers slik: ”It is important that the teaching is seen by the children to be relevant to their own lives, and that the church can help children to develop that childhood faith as the young person matures in a post-Christian society.”¹⁸⁴ Hun sier det også slik: Forkynnelsen må være slik at den er relevant for barn i dag og ikke slik det ble forkynt for de voksne da de var små. Inkarnasjonene som modell for misjon finner vi både i misjonale kirke og hos Withers.

Som Jesus gikk inn i en kultur, men utfordret og stilte spørsmål til det som ikke harmonerte med evangeliet innenfor kulturen skal kirken gjøre det samme i den kulturen man er en del av. Evangeliet kan være med å skape en positiv motkultur. Kirken skal videre forsøke å gjøre godt der mennesker lider på grunn av kulturen. Dette elementet finner jeg igjen i Mission-shaped Church og hos Withers. Etter at hun har gjort rede for kjennetegn ved positive og negative trekk ved barns oppvekstforhold viser hun til kirker som setter i gang tiltak som en motkultur for negative elementer i kulturen. Kirker har startet med frokostklubber for barn, gå-buss -tilbud for at barna skal ha følge til skolen, grupper for voksne og barn sammen, Voksne som tar med et ekstra barn der foreldre ikke klarer å stille opp, kirker som gir nye familier råd hvor de kan finne godt barnearbeid er noen eksempler

¹⁸³ Mission-shaped church ”*what is church planting and why does it matter?*”, 40

¹⁸⁴ Mission-shaped Children, 11.

hun gir. Slik jeg ser det, representerer Withers selv et eksempel på en positiv motkultur ved å skrive boka som peker på barns plass og muligheter i kirken. En positiv motkultur kan også være et tegn på at Guds rike har kommet. Det handler neste punkt om.

Misjonale kirke har kritisert kirken for å ha redusert evangeliet til å bare bli et spørsmål om frelse. Men Guds misjon gjelder frelse og en nyskaping av hele skaperverket. Dette viste Jesus og gav kirken et eksempel til etterfølgelse.

3.1.4 Kirken er tegn på Guds rike

Slik som Jesus gjorde tegngjeringer som viste at Guds rike er kommet, skal kirken gjøre det samme. Å danne en positiv motkultur og å spre godhet kan ses på som tegn som viser hvordan det skal bli når Guds rike en gang kommer for fullt. Kirken er sendt for å være med og spre det gode budskapet i gjerninger slik Jesus gjorde. Withers er innenfor samme tankegang når hun viser hvordan kirken kan tjene barna i kommunene ved å ta kontakt med sosialkontor eller andre kommunale instanser for å spørre hvilke sosiale behov det er i kommunen og så delta i tjenesten for lokalsamfunnet. Målet er at folk skal få kjenne Guds godhet. Å starte grupper for ensomme mødre med spedbarn og barn som tar initiativ for å avhjelpe nød er eksempler Withers bruker. Hun viser i praksis at hun tenker og handler i tråd med Misjonale kirkes tanke om kirken som tegn på at Guds rike er kommet.

Så har Withers med et eget punkt. Barna i kirken er et tegn på at Guds rike. Dette er noe nytt i forhold til Misjonale kirke så langt jeg vet.¹⁸⁵

Kirken må gjøre bot, be og så delta i Guds misjon.

”Innenfor misjonale kirke-tenking ses som kjent årsaken til nedgangen i kirkesøkning i Europa ikke i at Jesu er irrelevant i en moderne tid eller at samfunnet er likegyldig, men i at kirken ikke har klart å svare fort nok på en skiftende kultur, et forandret åndelig klima og ikke hørt på Den Hellige Ånd. Nedgangen kan kirken gjøre opp for ved gjøre bot” (*Mission-shaped Church*, 11)

Withers siterer disse ordene fra *Mission Shaped Church* og kobler det i sin bok opp til et 100 års jubileum for søndagskolen. Biskopen spør alle barnarbeiderne om de vil være med å forkynne for barn inn i en ny tid og får en hviskende bekreftelse. Withers bruker sitatet og lager en parallell utfordring til barneledere og bokas lesere. Så spør hun leseren om det er de voksne som har tillatt at arbeid for barn er blitt kjedelig og uinspirert og oppfordrer leserne til å se på mulighetene til å gjøre noe nytt. Ved å ha som overskrift ”Mulighet og

¹⁸⁵ Jesus sier : La de små barn komme til meg, for Guds rike hører slike til. Jeg kommer tilbake til det i drøftingen i forhold til barn i Bibelen.

anger”¹⁸⁶ viser hun til at angeren må føre til å gjøre noe nytt. Ved å bruke denne situasjonen som virkemiddel får hun fram en grunngeving og motivasjon for å satse på nytt barnarbeid tilpasset dagens kultur. Det meste av boka videre fungerer som forslag til hva som kan gjøres. Withers viser her at hun knytter seg til det klassiske utgangspunktet for misjonar kirke.¹⁸⁷

Å tenke misjon innenfor inkarnasjonen som tankemodell, vil også si at noe må dø for at noe nytt skal få vokse fram. Det nye som vokser fram er ikke likt det som ble sådd. Kirken må være villig til å la noe dø for at noe nytt skal få vokse fram. Dette behandler Withers og sier at de voksne i en menighet må legge vekk noe de er glad i til fordel for at noe nytt kan få gro. Om søndagskolen har vært en god måte å nå ut til barn på før, men nå ikke samler barn, må kirken være villig til å satse nytt slik at tilbudet passer for dagens barn og barnefamilier. Kirken må være villig til å revurdere alt arbeid den gjør for barn og eventuelt legge ned, eller omforme arbeidet slik at det passer til dagens situasjon. Det gjelder også gudstjenester og liturgier. Det får konsekvenser for språk, valg av sanger, møtesteder og tider. Det får og som konsekvens at voksne må gi opp den ”voksne gudstjenesten” de er glad i og tenke nytt for at barna skal få oppleve at de er en del av menigheten. Slik Withers argumenterer, er hun i tradisjon med Mission Shaped Church. Hun bruker i boka målsettingen for den anglikanske kirken, men erstatter ordet ”folk” med ”barn”. Det hun oppnår med det er å sette fokus på at barn er en del av kirken, en forsømt del.

3.1.5 Kirken er Guds folk på vandring

Kirkens vesen er viktig innenfor misjonar kirke og som vi har sett, er en dynamisk kirkeforståelse vanlig innenfor misjonar kirke. Når Withers beskriver hva hun legger i å være kirke, er det viktig for henne å si fra at barn er kirke og at deres samlinger utenfor kirkebygget, på andre dager enn søndag, er å regne som like viktige som søndagens høymesse. Dette er et tema som går igjen flere ganger i boka og blir utdypet i et eget avsnitt. Slik jeg tolker Withers, protesterer hun mot flere grupper. Hun går i mot en kirkeforståelse sentrert rundt kirkebygningen og søndagens høymesse som den viktigste samlingen. Hun vil ikke nedvurdere høymessen for dem det passer for, men ser tidspunkt og sted som lite tilgjengelig for kirkefremmede der barna er avhengige av å følge sine foreldre og familier. Her tenker hun likt med misjonar kirketankegang og også innenfor Mission-shaped Church er

¹⁸⁶ Opportunity and repentance, *Mission-shaped Children*, 14

¹⁸⁷ Senere vil jeg diskutere om virkemidlene hun bruker her er holdbare i forhold til misjonsteologi.

man åpen for kirker som samles på andre steder og tider i en "mixed economy sammen med tradisjonelle kirker.

Men også innenfor en dynamisk kirketenking, det å se på kirken som Guds folk på vandring, har man ikke oppdaget, eller man har oversett at en nødvendig del av Guds folk mangler når barna ikke regnes med i folket. Withers argumenterer med at barna er en nødvendig del av kirken. Det blir ubalanse i Guds folk når ikke alle generasjonene er med. Withers er på trygg misjonsteologisk grunn når hun definerer kirken som Guds folk. Men for mange vil det være nytt at barna ikke bare er målgruppe for sendelsen, men faktisk er aktører som har mye å bidra med og få i sendelsen. Withers hevder at barna er i en nøkkelrolle for å få til en framtid for kirken i en "mixed økonomi". Hun lanserer retningen: Sammen mot en barnetilpasset kirke. Dette er nye tanker innenfor misjonal kirketenking. Jeg vil derfor gå gjennom hvordan hun ser på kirken ut fra barns perspektiv. Hun sier selv at alle de ulike måtene barn er kirke på gjennom ukens dager, danner grunnlag for boka Mission-shaped Children. Hvordan er hennes bilde av en misjonal kirke?

Withers kirkebilde er, i følge henne selv "flytende".¹⁸⁸ Hun bruker "å være kirke" for å beskrive en gruppe med barn med eller uten familie, som møtes og tilber sammen. Kirke brukes også om barn som vitner ved måten de lever på, det de gjør på skolen og i andre lokaler og samvær med venner. Dette kaller Withers å ha en "tjeneste på mandag". For å prøve å konkretisere det hun sier om å være kirke, argumenterer hun for en mixed economy med flere typer kirker, men der ingen kirker er like fordi de alltid er utformet etter sin lokale kontekst.

Hva består hennes misjonale kirke av?

En (sokne) kirke der de kristne familiene og barna samles. Kirken er organisert slik at barna er sentrum i en flergenerasjonskirke. De har en gudstjeneste med dåp og nattverd som barn og voksne eier sammen (all-aged worship). De voksne er til for å ønske barna velkommen, bekrefte og støtte barna, være ledere og samarbeide med dem. Voksne og barn har forskjellig preken i gudstjenesten. Voksne og barn er alle medkristne. Opplegg, liturgi, språk, kultur og lokalet er tilpasset barn. Barna får være barn. Alle deltar etter forutsetninger.

I tillegg finnes det kirker eller "kristne forsamlinger" som er bygget opp rundt et nettverk der barna er sentrum. De holder til andre steder enn i kirken og møtes på andre steder enn søndagen. Det er gjerne flere generasjoner med, bygget opp rundt et nettverk av barn (en

¹⁸⁸ "fluid"

skole, et kor, en førskolegruppe, messy church). Mange har ikke kontakt med noen annen kirke. Troen ses på som en prosess. Man diskuterer om det også her etter hvert kan være sakramentforvaltning.

En kirke består av barn på en kristen sommerleir, en annen kirke er en gruppe barn på pilegrimstur. Dette er en konkretisering av slik jeg finner at Withers framstiller ulike måter å være misjonar kirke på av- og for barn. Ulike kirker skal eksistere side om side i en "Mixed economy" og finnes alt innenfor strukturen i Church of England. Alle står de under en lokal biskop. Withers tenker innenfor misjonar kirketankegang. I tillegg har hun tro på at akkurat det at barna er sentrum i en menighet kan være det som er nøkkelen til at en slik mixed economy kan være vellykket. Jeg kan ikke se at hun sier hvorfor barna skulle ha en slik samlende rolle. Det kan være mange voksne, ungdom og eldre som ikke synes dette ville være noen god løsning. Akkurat dette punktet har Withers sett. Hun regner med at det tyngste arbeidet ikke er å få ledere, men å få voksne til å gå inn for denne nye modellen.

3.1.6 Oppsummering

Den måten å tenke om misjon på som Withers gjør har følgende til felles med misjonar tankegang: Kirken bygger på Bibelen. Kirken er sendt av Gud ut til nye grupper. Kirken er Guds folk på vandring. Inkarnasjonen er modell for misjon. Arbeidet må være kontekstuell. Kirken er ett tegn på Guds rike og vitner om Guds godhet. Frelsen er gjenopprettelsen av skaperverket. At kirken skaper disipler kommer fram der barn vitner for barn og der samtaler fører til tro.

Jeg fant ikke uttrykket *Missio Dei*, men at kirken er en frukt av Gud som sender kirken er til for å nå ut, står det om i boka. Gudstjenesten er for å utruste folk til å delta i Guds misjon. At voksne og barn går langs samme trosveg og at troen er en prosess som vokser, kommer fram både ved at barn kan i samme gudstjeneste ta imot nattverden mens voksne har nok med å bli velsignet.

Innenfor misjonar kirke er det en tanke at det er legfolket som skal styre og at prestene er der for å støtte dem. Lederne er der som gode forbilleder og det trenges ulike typer ledere. Det er legfolket som skal bestemme hva menigheten skal gjøre, ikke prestene. Dette er noe av prosjektet som ligger bak at Withers skriver boka. Hun vil at noen i menigheten skal se hva menigheten skal gjøre i forhold til å ta barn på alvor som en del av menigheten. De skal så argumentere for sitt syn til menighetsråd og ansatte. Hun handler i tråd med at hele menigheten skal bestemme. At hun er innenfor misjonar kirkegang her, viser også språkbruken. Hun sier at de trenger en visjon, for folk vil "lengte tilbake til kjøttgrytene."

Dette er et uttrykk fra misjonal kirke. Guds folk er på vandring fra Egypt til det lovede land. På veien lengtet folk tilbake til Egypt. Da krevde situasjonen at de hadde ledere som hadde en visjon og som kunne få folket med seg.

Jeg ser det som misjonal tankegang når Withers skriver at barna trenger ledere til å støtte seg, ledere som legger forholdene til rette for dem, skaffe penger til- og utføre praktisk arbeid for at barn skal få kjenne seg ivaretatt.

At voksne kan ha glede og nytte av at barn er sammen med dem, viser boka flere eksempler på. Withers vektlegger viktigheten av å ha nok ledere og at de voksne som skal være samme med barna må være de beste og få god oppfølging. Jeg forstår henne slik at hun mener de voksne skal være der for å støtte barna, men at voksne og barn ellers er likestilt. Hun viser flere eksempler på at barn er forbilleder for voksne og at barn selv tar initiativ til misjon.

3.2 En drøfting av misjonsteologien i "Mission-shaped children" i lys av forståelsen av barn i bibelen og av misjonal kirkeforståelse.

Margaret Withers viser fra første side i boka at hun har et engasjement for at barna skal bli regnet med. Hun ivrer for å få beveget voksne til å få øynene opp for barn. Hun vil de skal se og bekrefte barna som er i kirken, og de må se barna som er med i kristent arbeide også utenom gudstjenesten. Hun vil de skal regne med dem som medkristne.

Så har hun et like brennende engasjement for få beveget dem til å se at skal kirken nå barn som ikke går i kirken, må kirken tenke nytt, gå ut og være kirke sammen med barna der de er ute i verden.

Ut fra det jeg leser i boka skal jeg drøfte hvilken teologisk begrunnelse Margaret Withers har i Mission-shaped Children. Harmonerer denne med synet på barn vi møter i Bibelen, og særlig slik det ser ut til at Jesus behandlet barn. Barn i Bibelen er ikke et tema hos henne. Hun er opptatt av at den misjonsdimensjonen som skal gjennomsyre kirken også skal omfatte barn. Likevel vil det hun står for og tiltakene hun foreslår avspeile en grunnholdning. Jeg skal drøfte om denne grunnholdningen er forenelig med oppfatningen av barn i Bibelen. Jeg begynner med de kanskje mest kjente ordene til Jesus: La de små barna komme til Jesus.

”La de små barn komme til meg.”

”Kirken har et ansvar for en tjeneste blant barn” sier Withers. Gjennom boka kommer det fram et syn på barn som jeg finner å samsvare med ordene til Jesus: ” La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike tilhører slike som dem.”¹⁸⁹

Jeg hører ordene når hun sier at de døpte barna som er i kirken er å betrakte som med- kristne allerede nå. Jeg hører ordene når hun sier at menigheten ikke er hel hvis ikke barna er der. Jeg hører det når hun sier at barna må sees og ønskes velkommen i kirken. Jeg hører det når hun har et engasjement for å få gudstjenesten slik at den eies av barna også. Jeg hører det og når hun sier at barna er en velsignelse og tegn på at Guds rike er kommet. Det kommer også fram i engasjementet for å nå ut til barn som ikke er i kirken nå og det kommer fram når hun vil legge forholdene til rette for å la nye barn og familiene deres få møtes til andakt og aktiviteter i løpet av uka på et sted som passer for dem. Kirken må legge forholdene til rette slik at barna kan få komme til Jesus. Dette er det Withers vil også.

Ordene til Jesus har også en advarende appell til voksne om å ikke hindre barna i å komme. Dette sier også Withers noe om. Hun kritiserer kirken for å ikke ha gjort noe med årsaken til at barnetallet i kirken har gått ned. Hun ser voksnes mangel på vilje- eller evne til å tilpasse evangeliet til dagens situasjon og dagens barn som en hindring i å la barna komme til Jesus. Å tillate uinspirert og kjedelig barnarbeid er det samme. Voksne som ser på gudstjenesten som sin gudstjeneste, og som ser på kirkens oppgave som å betjene de voksne som går der, er også et hinder for at barn kan komme. Withers regner opp flere faktorer som hun ser som hindringer for at barn skal få høre evangeliet. Manglende endringsevne og vilje til å satse nytt for å nå barn hører med her. Løsningen i følge misjonar kirketenking er som kjent å angre og å be om Åndens ledelse. Dette er ikke spesielt barneteologi, men utgangspunktet er. Jesus ønsker at alle barn skal komme til ham. Han ble harm da disiplene ville hindre barna i å komme. (Jeg synes nesten jeg hører litt harme hos henne også).Engasjementet til Withers er at barna ikke skal bli hindret av dagens voksne disipler. Hun handler altså da i tråd med ”barn i Bibelen”. Så hevder Withers at kulturen:bygget, tidspunkt og liturgi kan fungere som hindringer.

For kirkefremmede folk, som er mer enn 60 % i England, kan selve bygget og gudstjenesten være et hinder for at barna skal få ta imot Jesus. Withers oppgir avstand både fysisk og kulturelt til en fremmedartet gudstjeneste i et bygg som er lite barnevennlig bygg, på et

¹⁸⁹ Luk 18,16. Parallelltekster i Matt 19,14 og Mark 10,14.

tidspunkt som er ugunstig for barnefamilier. Løsningen ser hun i at kirken møter barna og familiene i deres nettverk og at de der samles til felleskap og andakt.

Jesus møtte barn og voksne der de var og forkynte evangeliet i ord og gjerning i deres verden. Han viste at han ønsket felleskap med alle slags mennesker, også barn. Etter oppstandelsen er disiplene sendt for å forkynne. Han har gitt sin Hellige Ånd. Ordene i Matt 18,20: ” For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem,” er en støtte for at Gud nå kan være hos mennesker over alt der han er velkommen.¹⁹⁰ Han er ikke knyttet til bygg eller spesielle tider og ritualer. Withers har dermed rett i at alternative samlinger til en tradisjonell kirke også er et sted barn kan få komme til Jesus og få oppleve kristent felleskap. Det neste punktet handler om at hindringer kan komme fra krav som kristne setter til barnet for å komme.

Whiters tar opp at noen voksne i sin forkynnelse kan stille større krav til moralsk standard og forpliktelse til barn enn de stiller til voksne. Dette ser Whiters som en hindring som Jesus ikke har satt der. Jesus sa: Kom! ”til barna.” Jeg støtter henne i at dette er en hindring Jesus ikke har satt for barna for å komme. Etikken og helliggjørelsen er en følge av disippelskapet og ikke en forutsetning. Til slutt tar jeg opp at hindringene ikke trenger være vond vilje, men at de er like fullt hindringer som må bort for at barna skal nås.

Disiplene som forsøkte å hindre småbarna i å komme til Jesus, gjorde det sansynligvis ut fra gode hensikter og et ønske om å ta hensyn til Jesus. Like fullt hindret de barna og da ble Jesus harm. Mange av hindringene Withers peker på er heller ikke grunnet i vond vilje, men hindrer like fullt barna i å komme til Jesus. Withers kan følgelig hente støtte for å forkynne ”Kom!” til barna og rydde bort alt som hindrer kirken i å satse på å nå ut til flere barn. Siste del av ordet sier noe om barnas plass i kirken og i Guds rike

For Guds rike tilhører slike som dem.”

Det teologiske utgangspunktet for at kirken skal gå til barn har vi sett er beretningen vi nettopp leste hos Lukas. Hvordan vil så Jesus at vi skal behandle barn i kirken.? Det har vi sett på før: Vi skal se barna, ønske dem velkommen og bekrefte dem. Ut fra Bibelen er alle mennesker unike skapninger, skapt i Guds bilde, og har krav på å bli møtt med respekt og med undring.

¹⁹⁰ Jeg tar ikke opp noen kirketeologisk drøfting her ,fordi drøftingen er i forhold til barn og Bibelen. For en grundig behandling av temaet, se : Kjell Olav Sannes (red) og Tormod Engelsviken: *Hva vil det si å være kirke?* : *Kirkens vesen og oppdrag.* Tapir Akademisk Forlag , Trondheim 2004

Vi har sett at Withers omtaler barn i kirken som "feeders, not food, og kaller dem fellow-disciples with much to give and receive. Barn er vitner som er med og utbrer sin del av Guds misjon og de er forbilder i å vitne. Withers sier at kirken er ikke hel uten barn. Hun får slik fram et bilde av barn som resurspersoner i kirken, og de hører til for at felleskapet i kirken skal bli helt. Withers sier det slik: "Children are a blessing, an integral part of the Church of today, and a sign of the kingdom of God among us." Dette uttrykker det teologiske poenget at de dømte barn er kristne. Det at det er barn i en menighet skal ses på som noe godt allerede.

Withers kaller barn en "velsignelse" og et tegn på at Guds rike er kommet. Jeg tolker det hun sier som; Barna som er blitt velsignet, blir til velsignelse. De voksne kan få mye godt tilbake ved å lukke opp for barna. Det gir positive følger for menigheten når man åpner opp for å være en kirke som er tilpasset barn.

Jeg oppfatter en kjærlighet til barn og en omsorg for dem i det Withers skriver. Hvorfor skulle en voksen dame ellers orke alt det arbeidet det er å skrive en bok, risikere å bli upopulær hos med mange prester og aktive kristne. Hva er det hun har sett?

Jeg tror hun svarer: At barn er en berikelse for kirken. Barn gjør at vi i kirken kan nå ut. Dette vil de voksne kunne merke ved at der det er plass for barn, har man erfart at det også har gitt positive følger for resten av menigheten. Mange har erfart at barnas tro inspirerer de voksne. De har også erfart barna som en del av kirkens misjon. Barn vitner og forteller om troen sin til venner og andre gjennom måten de er på. På denne måten gir Withers belegg for at barnas rolle i en menighet er å være et tegn på Guds rike og være en velsignelse. Det stemmer overens med Barn i Bibelen. Jesus lar seg representere av et barn:

Det dere har gjort mot en av mine minste....

Kirken er ingen fritidsklubb. Den er et hjem, en rasteplass, en samling på Jesu fang eller ved Jesus føtter. En åpenhet for nådegavene er viktig, også for barn. Kirken må oppmuntre til vitnetjeneste. Hvem blir ikke nådd hvis vi fortsetter slik vi gjør nå?

Jesus lar seg representere av et barn

Barn blir satt opp som et forbillede for disiplene.

Jesus bruker barn i sin tjeneste.

Barna som går i kirken er disipler, medkristene og har del i sendelsen. Dette kommer tydelig fram i boka *Mission-shaped Children*. Hvordan stemmer så misjonsteologien i *Mission shaped Children* med det synet vi møter på barn i Bibelen, særlig slik vi møter det hos Jesus?

”Barn er en velsignelse, en nødvendig del av dagens kirke, og et tegn på at Guds rike er kommet til oss¹⁹¹ sier Margaret Withers.

Som døpte er barna disipler og skal ha lov å få nattverd. Barn og voksne reiser langs samme trosvei. Det er ikke slik at de voksne alltid er de som er gode eksempler for barn. Barn kan være flinkere å fortelle til venner, å evangelisere, enn voksne. Dette viser boka eksempler på. Barn kan trekke etiske konsekvenser av evangeliet. Det viser eksempelet der noen jenter startet å gjøre forefallende arbeid for å samle inn penger til ulike sosiale formål som de gikk god for.

Jesus tok barna alvorlig og fordømte dem som forfører en av hans minste.

En menighet som ikke er misjonar i forhold til barn er ikke noen ekte kirke.

Det er viktig å se og ønske barn velkommen i kirken, og det er viktig å ta på alvor at de også er kristne og å forstå at Jesus kan snakke gjennom dem.

De er barn. Barn er ikke små voksne.

Voksne er til for å støtte dem. Give children a voice! S 107

Døper dem og lærer dem. Kirken en del av kroppen der Jesus er holdet.

Gudstjenesten De er medkristne – barn Vi skal være medkristne voksne. Sammen på

trosvegen. Vi kan undre oss sammen. Vi lærer . Vi opplever Vi skal bære barna til Kristus.

De må få være hele mennsker. Lære å ta hensyn. FÅ erfare diakoni, felleskap og vitnetjeneste.

Bønnefelleskap Sangfelleskap Gjestfrihet.

Hva trenges det her på dette stedet? Hva har vi av ressurser?

3.3 En drøfting av hvordan de metoder, modeller og strategier som Withers foreslår å bruke er konsistent med misjonar kirkeforståelse og forståelsen av Barn i Bibelen.

3.3.1 Innledning

Margaret Withers bok dekker som vi har sett to felt. Det ene feltet omfatter strategier for å for å forbedre forholdene for barn som er i kirken. Det andre feltet har ideer til strategier for å nå ut til barn og barnefamilier utenfor kirken. Jeg vil slå sammen strategier som tar for seg beslektede tema. Jeg starter med de strategiene som samlet går på å ønske barn velkommen i kirken og bekrefte barna. Dette samler i seg mange av metodene for å gjøre det mer attraktivt å være i kirken og på gudstjenesten. Barna skal kjenne seg møtt og inkludert. Vi har sett at Withers bygger strategier for å forbedre forholdene for barn som alt er i kirken ut fra en hovedtankegang om at det er viktig å ønske barn velkommen i kirken.

¹⁹¹ Mission-shaped Children, xii

3.3.2 *Å kjenne seg sett og møtt av Gud og mennesker er en viktig erfaring.*

Å kjenne seg møtt av mennesker kan gi et barn trygghet og erfaring som og kan gi trygghet til Guds billedet hos barnet. Det kan erfare seg som sett av Gud. De er ikke små voksne. De ytre forholdene, språket og liturgien skal ta hensyn til at de er barn.

Strategier som slik legger opp til å se barn som barn og ta konsekvensen av det, er med på å legge forholdene til rette for at barnet ikke bare kan oppleve seg som sett av Gud, men at barnet kan erfare seg som elsket og verdifull slik det er. Det er i tilfelle helt i tråd med skapelsesberetningen der Gud gleder seg over det han har skapt. Å se barnet slik, svarer også til slik evangeliene forteller at Jesus behandlet barn. Jesus både så barna og ville barna skulle komme til ham. Han tok dem inn til seg og velsignet dem. Jesus gir bildet av Gud kjøtt og blod og bekrefter at Gud vil gi barna del i alt godt. Withers strategier med å se stort på barn, stemmer overens med barneteologien.

Når Withers legger vekt på å ønske barn velkommen er det fordi hun ser barna som viktige i menigheten, både som målgruppe og som aktører. Trives barna, kan de komme tilbake nå eller senere. Blir de ikke møtt, vil de sannsynligvis velge bort kirken når de selv bestemmer. Å se barna er også å se familiene som barna er en del av, og møte de behovene de har. Dette gjelder for alle områdene av livet. Dette uttrykkes i aktiviteter der familiene kan være sammen i kirken, å tilby gjestfrihet til ensomme voksne med barn, samlinger for barn, aktiviteter for barn og barnefamilier, barnepass og feriekubber.

Barna er hele menighetens ansvar

Innenfor misjonar kirkeforståelse har oppmerksomheten vært på at barna mangler og at de er en målgruppe for kirkens arbeid. Withers reagerer på den negative oppmerksomheten som gis ved å fokusere på at barna mangler i kirken. De voksne og lederne må lære seg å se etter barna også utenom gudstjenestene. De samles i løpet av uka.

Barn blir heller ikke regnet med som aktører i kirkens sendelse i følge Withers. Dette er en grunn til at hun skriver boka. Når hun skriver boka er det en strategi for å få forandret de voksne til å tenke barna som viktige og som del i kirkens sendelse. Hun anklager misjonar kirke for å se bort fra en nødvendig og viktig del av kirken. De dømte barna er med-disipler. Her tar Withers et oppgjør med tankegangen i misjonar kirke. Det er en vanlig oppfatning at det er voksne som er deltakerne i kirkens sendelse. Barna er en målgruppe. Det jeg kjenner til misjonar kirke, stemmer med Withers oppfatning.¹⁹² Det har for eksempel vært lite litteratur

¹⁹² Knud Jørgensen bekreftet dette 1.2.2011 på Mhs da jeg spurte ham om barnas rolle. Han sa også at han var åpen for å se annerledes på barnas rolle i kirken, hvis jeg kunne finne noe mer ut om det.

om emnet i forhold til alt det som ellers skrives om misjonale kirke. Withers har senere fulgt opp med flere bøker om barns rolle i kirken.

Withers hevder at også tjenesten blant barn blir sett på som mindreverdige i forhold til arbeid blant voksne. Dette vil kunne føre til at lederne mister motet. Withers følger selv opp strategien med å ta ansvar for barna ved å påpeke dette innenfor Missional Church. Tjenesten blant barna må prestene og lederne for misjonale kirke oppdage og gjøre noe konstruktivt med. Hun forslår at det må komme inn mer om barn i utdanningen av prester og ledere og at de som driver med barnearbeid må få oppfølging og kursing. Lederne kan så være eksempler på å oppvurdere barn og tjenesten blant barna. Å bekrefte barneledere og barnearbeidet er ikke bare i tråd med slik Jesus møter enkeltmennesker med kjærlighet og respekt. Det er mer! Evangeliene beretter at Jesus ville at de voksne skulle komme til ham med barna. Arbeidet lederne gjør er å bringe barna til Jesus og det er også en del av kirkens sendelse til barn. Jesus lar seg også representere av barna og sier at det de gjør mot barna, det gjør de mot ham også. Å oppvurdere barn, barnearbeid og barneledere har i følge Withers ikke vært konsistent med teologien i misjonale kirke. Den er konsistent med barneteologien.

Andre misjonsteologiske strategier

Strategiene og metodene som Withers foreslår å bruke ellers er eksempler på misjonsteologien i Mission Shaped Church, uttrykt i en barnekontekst. Boka bygger, som vi har sett før, på Mission Shaped Church når det gjelder tankegang, teologi og metoder for å nå ut til folk. Withers bruker også parallelle betegnelser på barn i utkanten av kirken og kirkefremmede barn som Mission Shaped Church operer med, henholdsvis: *Children on the fringe- og non-churched children* i Mission-shaped Children, og *de-churched people og non-churched people* i Mission-shaped Church. En strategi er å ha flere typer kirker som samarbeider. Strategien hun bruker her er, på den ene siden å revurdere og forbedre forholdene for barn innenfor den tradisjonelle kirken, og så har hun strategier for å nå ut til nye, kirkefremmede barn. Jeg begynner med å vurdere arbeidet som er.

Inkarnasjonen som modell for forkynnelsen.

En strategi går på å se på kirkens arbeid, vurdere det, eventuelt legge ned eller omforme det for at det skal bli mer inkluderende. Strategien brukes på mange områder. Den brukes som en strategi for å forbedre gudstjenesten og uttrykker vilje til å tenke nytt. Det brukes også i forhold til å utnytte kontaktpunkt som kirken får med barn og i forhold til barnearbeid som kirken driver. Det hjelper ikke å gjøre mer av det samme for å nå ut til barn som ikke kommer

i kirken. Guds misjon går alltid videre. Kirken er sendt ut. Konteksten er alltid lokal. Når konteksten forandres, får det konsekvenser for hvordan evangeliet skal forkynnes. Kirken må gå inn i den konteksten den er sendt til og ”kle budskapet i kulturens klær. Jesus handlet selv innenfor en kulturell kontekst. Ut fra misjonsteologisk tankegang er dette helt i tråd med misjonar kirke, noe uttrykkene i avsnittet også viste.

Barn blir invitert til et nært forhold til Jesus. Det er oppstandelsen og summen av alle erfaringene sammen med Jesus som gjorde at evangelistene skriver at Jesus er Gud. Gjennom Den Hellige Ånd kan barn og voksne også i dag erfare at Jesus lever. Det er det personlige forholdet som gjør at mennesker fortsetter å tro. Men barn må få anledning til å møte Jesus før de kan tro på ham. Der må være et kontaktpunkt for at de skal få bli kjent med ham. De må erfare at han har noe å si dem i deres verden. Jesus møtte barna i deres verden. På samme måte må barn få møte barn i dag i sin verden. Hvis barnearbeid gjøres kjedelig tar vi ikke på alvor at ”Guds rike hører slike til.” Strategien med å tilpasse tilbudet til kontekst er konsistent med både misjonsteologi og barneteologi

Kirkens sendelse til barn utenfor den tradisjonelle kirken.

Når det gjelder å nå ut til barn utenfor kirken, er den overordnede strategien å ta utgangspunkt i nettverk og satse på nytt arbeid for barn og barnefamilier. Felles for disse kirkene er at de bygger på lokale nettverk og samles andre dager og steder enn søndagen i kirken. Når hun gjør dette, er det fordi hun tenker at for å nå ut til kirkefremmede barn, er det for lang avstand kulturelt, geografisk og sosialt å komme på gudstjeneste.

Å samarbeide for å møte behov som barn og familier har i lokalsamfunnet, er en strategi for å vise tegn på at Guds rike er kommet. Her er også barna med som aktører.

Strategien er konsistent med misjonsteologi. Jesus brukte en gutt og hans matpakke for å mette folket i ødemarken. Dette var en tegnhandling. Strategien er konsistent med barneteologi.

Strategi for en kirke for alle generasjoner med barna i midten

Withers har en visjon om en kirke for alle generasjoner med barna i midten. Hun ser barna som å inneha en nøkkelrolle i å få til en kirke for flere generasjoner sentrert rundt barna. For å nå dette målet, tar Withers utgangspunkt i en lokal kirke og vil forandre den til å være en lokal kirke for alle generasjoner med barna i midten. Hun vil at kirken også skal gå videre ut til nye barn og tenker da metoder ut fra en nettverkstenking. Dette tilsvarer strategiene ”Church plant og Fresh expressions” i Mission-shaped Church. Church of England ønsker å

ha begge typer menigheter representert i en ”mixed economy. Withers tenker seg at også de forskjellige lokale ”barnesentrerte” kirkene og forsamlingene skal være en del av denne ”mixed economy.”

Menigheten skal lese boka og handle lokalt.

De voksne i menigheten må se at barna er alles ansvar. Denne strategien støtter seg til tanken om at kallet er gitt til fellesskapet. Hele menigheten skal avgjøre hvor menigheten skal satse. Prestene og lederne skal være forbilleder for legfolket. Innenfor barneteologien er det flere grunner til å støtte dette. Den bibelske tankegangen om å ta seg av de marginaliserte og svake er en generell regel. Nå så vi imidlertid at Jesus aldri omtaler barna som svake. Jesus lar seg tvert imot representere av et barn. Strategier i boka bygger på at barna som går i kirken er kristne og som sådanne er de en del av menigheten og kirkens sendelse i dag. Gudstjenesten, nattverden, forkynnelsen, etikken, medbestemmelse og nådegavene er de sammen med de voksne om.

Den mest konkrete strategien er den mest radikale. Kirken skal gi opp kontrollen og gå ut der barna er og forsøke nye måter å være kirke på. Sentrum i denne kirken er barna, barnas behov og barna som deltaker i sendelsen til barn i nærmiljøet. Ut fra misjonar kirkegang er dette en strategi som er helt i tråd med det teologiske grunnlaget. Guds misjonale natur strekker seg ut til menneskene for å oppsøke barna der de er. Kirken som del av sendelsen, skal be og gå der Den Hellige Ånd leder den. Barna, som en del av sendelsen, får en nøkkelrolle i nettverkene rundt barna. I boka er det teologiske grunnlaget fiskefangsten i Lukas evangeliet og oppfordringen til å dra ut på dypt vann. Jesus oppsøkte barn og møtte dem med evangeliet i hverdagen. Slik støttes det å gå ut også av Jesu holdning til barn.

Oppsummering:

Strategiene Withers bruker er konsistent i forhold til misjonsteologi i alt unntatt rollen misjonar kirke gir til barna. Withers ser barna som både målgruppe og en viktig aktør i sendelsen. Strategiene er konsistente i forhold til slik Jesus møter barna. Det kan innvendes at sentrum i en kirke ikke er barna, men Jesus og at barna kan få en for stor rolle innenfor Withers tankegang. Jeg tror likevel ikke det er noen stor fare. Jeg tror dessverre at hun har rett i at det vanskeligste er å få voksne med på å satse på en tankegang der barna er alle voksnes ansvar.

3.4 Fanger disse metodene opp de viktigste sidene ved at kirken er sendt til barn?

Vi har sett at den Gud som gjennom inkarnasjonen blir til et lite barn, vokser opp til voksen mann. Som voksen tar han imot småbarn og spedbarn og velsigner dem. Han lar seg representere av et barn og han bruker barn som forbillede for voksne disipler. Dette er bakgrunn for å tenke kirken sendt til barn.

Ut fra misjonsbefalingen og Jesus ønske om at barna skal komme til ham, har vi sett at barna både er målgruppe for sendelsen og at de er deltakere i Guds sendelse videre. Withers understreker at barna er barn og ikke små voksne. Strategiene går på å ønske barna velkommen, kjenne seg sett, tilpassing av forholdene rundt gudstjenester, vektlegging av innhold i prekenen for barna, strategier for å få et eierforhold til gudstjenesten sammen med de andre i menigheten og endring av eksisterende tilbud slik at de passer til barn i dag. Dette viser at hun fanger opp at kirken er sendt til barn.

Withers ser barna som en viktig aktør i sendelsen videre ut. Jeg tror hun ser barns rolle i sendelsen som større enn jeg gjør. Hun understreker samtidig at det er viktig at de voksne er der for barna for å støtte dem og være ledere. Hun viser eksempler på at barn er vitner og forbilleder. Strategiene går på ulike nettverkstiltak rundt barn og diakonale tiltak. Det er mer arbeid rundt barn enn strategier for å sende barn. Samtidig ser hun det som å være i tjeneste når et barn vitner, er sammen med andre eller gjør tjeneste. Her er strategiene å bekrefte barna som være vitner ved å være den de er. På den måten får hun det fram at barn er med i sendelsen.

Tiltakene som foreslås er innrettet på moderne barnefamilier som er i tidsklemme. Er tiltakene like mye tiltak som de voksne i familien har bruk for som for barna? Kirken tar på seg oppgaver som ligger til foreldreoppgaven: å spise, å være sammen med barna, å gjøre noe kjekt sammen. Dette kan selvsagt gjøres sammen med andre familier og på den måten gi familien og barna større sosialt nettverk. At familiene også skal ha med seg barn fra familier som ikke kan stille opp gjør at også barn fra familier som sliter kan være med. Jeg savner strategier som omhandler barnets rolle i familien og hjemmene som kristent felleskap.

3.5 Er du kritisk til noen av strategiene? Hvorfor?

Withers kommer med forslag som har vært vellykkede i England og understreker at den lokale konteksten må være avgjørende. Jeg kjenner ikke forholdene i England, men tillater meg likevel å være skeptisk til at strategiene for å få til en kirke for alle, men der barna spille en så sentral rolle, vil være strategier til at unge voksne uten barn vil komme. Mange ungdommer vil heller ikke finne det så attraktivt.

Jeg forstår argumentet med at kirkebygget kan være upraktisk og ligge ustrategisk til for kirkefremmede barn. Jeg har også erfart like stor høytid på en speidergudstjeneste ute som i et kirkebygg. Jeg tror skepsisen til å bruke kirkebygget er hos de voksne og ikke hos barna. Det kan være spennende å komme inn i en kirke og oppleves høytidelig. Dette kan være utviklende for dem.

Jeg savner strategier for fellesskapsopplevelsen som går utover fellesskapet i nettverkskirkene for barn. For barn kan det være godt å se at andre enn de som de er sammen med til vanlig også går i kirken. Samtidig gir jeg Withers rett i at det er ikke lett å få familiene til å komme en søndag, selv om det er en barnegudstjeneste og barna går på dåpsskole. Det blir spennende å se hvordan nettverkskirkene utvikler seg.

3.6 Hva kan vi lære, utfordringer i en norsk luthersk kontekst.

I en luthersk kontekst er noen av strategiene velprøvde arbeidsmåter innenfor Den norske kirke og innenfor de frivillige misjonsorganisasjonene. Tankegangen om at kallet er gitt til fellesskapet av barn og voksne vil være ny for noen, men kan virke frigjørende på folk som føler for stort ansvar. Det meste Withers foreslår går det an å prøve. Det går an å lese boka i menighetsrådet for å komme i gang. I en luthersk kontekst er det flere ting vi kan lære av. Kirken som sendt ut til barn og barna som en viktig og nødvendig del av kirken, er kjent luthersk tankegods i mange år, noe Luthers lille katekisme viser. Kirken vil ha godt av å måtte revurdere arbeidet sitt og se hva som må forandres, definere en målgruppe og så satse på å nå ut til nye barn og barnefamilier. Jeg savner latter og måltidsfellesskap i kirken. Kirken kan bli svært alvorlig.

Å ikke skulle konkurrere om de samme barna, men samarbeide kan virke samlende på menigheten og lokalsamfunnet. Å skulle be og så se hvor Ånden leder, vil kunne gi et rikere liv for menigheten og en utfordring for en lutheraner. Å se barna som medkristne barn kan gi menigheten nye spennende forslag. Strategiene som gjelder for arbeidet innenfor kirken, er allerede i bruk i Den norske Kirke. Å splitte opp kirken i mange små kirker uten felles kontakt vil på små steder kunne fungere splittende, og det kan også virke ekskluderende for de barna som ikke blir spurt om å være med. Kirken skal være alment tilgjengelig. Den største utfordringen i en norsk luthersk kontekst er likevel å være villig til å gå ut. Det er ikke teologien eller strategiene som hindrer. I en luthersk folkekirke tankegang er det en del som vil reagere på at det stilles krav til de som er i kirken. Kirken skal være der når jeg kommer. Dette er nok en holdning som mest gjelder voksne, men som foreldre til barna kan vi møte dem. Det er en utfordring i forhold til misjonal kirketankegang.

3.7 **Hvordan ønske barn velkommen i kirken.**

Margaret Withers har gitt meg lyst til å prøve å ta på alvor barnas rolle i kirken. Jeg har tro på å tilrettelegge for at barna og familiene skal få kjenne seg sett og ønsket velkommen i kirken og gi mulighet for et møte med Jesus. Jeg vil at barna skal kjenne at det betyr noe for felleskapet at de er der. Det viktigste er at barna får en mulighet til å erfare at Jesus står med vidåpne armer og sier: "Kom!" Å få sitte på fanget hans eller oppleve hans nærhet og velsignelse vil jeg gjerne gjøre mitt til å legge til rette for. Det må legges til rette for at barnet får utvikle et personlig forhold til Jesus og oppleve bønn.

Noen kjernesanger, Fader Vår, aftenbønn, vesignelsen og liturgiske ledd, i tillegg til Bibelfortellinger og erfaring av å få bety noe er med å gi språk for troen og er trosutviklende. Å dekke alterbordet, å ha enkle liturgiske innslag som barn og voksne kan være med på, kan inkludere de som trives med bevegelse framfor ord.

Så vil jeg legge til rette for at barn skal få være med på diakonale tiltak. Det er trosutviklende. Å ha prekensamtale med barn før en gudstjeneste har jeg lyst å prøve.

Oppsummering

Oppgaven har minnet meg på at det er Gud som handler og sender. Gud har sendt Den Hellige Ånd til sine disipler. Kallet er gitt til felleskapet. Som kirke er vi med i sendelsen, men Guds sendelse er mye større enn kirken. Det er Gud som kaller barna og det er Gud som bruker barn i sin tjeneste. Jesus lar seg representere av et barn. Barn er et forbillede for voksne. Jeg vet fremdeles ikke helt hva dette innebærer. Det kan være måten å ta i mot Jesus på, sårbarheten, troen, eller noe annet. Guds rike er kommet fordi Jesus er kommet. Jesus er sentrum i Guds rike slik som han er det i kirken. Barna er en nødvendig og viktig del av kirken. Kirken mangler noe når de ikke er der.

4. KONKLUSJON

I denne oppgaven har jeg presentert hva synet på barn i Bibelen er. Jeg har ut fra Det gamle testamentet sett at det voksne livet ikke er noe ideal i Bibelen. Barn ses på som gave, velsignelse og framtidshåp. Jeg har også vist at Gud bruker barn i sin tjeneste.

Innenfor Det nye testamentet har jeg særlig konsentrert meg om hvordan Jesus møter barn, ut fra slik det er gjengitt i evangeliene. Frelsen kommer med et barn og gjennom et barn. Jesus ble født som barn og vokste opp i en familie.

Jesus så barna og satte dem høyt. Han identifiserer seg med barnet og lar seg representere av det. Han setter barnet opp som forbilde for voksne disipler.

Jesus viser oss at evangeliet gis uavhengig av alder og utrustning. Han er Guds rike som tilbys barna i fanget. De elskes inn i Guds rike.

Et annet hovedpunkt i oppgaven min er misjonal kirke. Jeg har presentert bakgrunnen for misjonal kirketenking og hva en del sentrale misjonsteologer tenker om ekklesiologien innenfor misjonal kirke. Kirken ses på som Guds folk på vandring.

Barna har vært en del av kirken siden starten. Som døpte er barna en del av kirken. Barn er både målgruppe og aktører i sendelsen.

Missio Dei, Guds misjon er et viktig begrep innenfor misjonal kirke. Gud sender: sitt Ord, sine profeter og Jesus. Jesus sender så ut kirken. Gud sender Den Hellige Ånd som skal lede kirken i å delta i Guds misjon.

At kirken er et tegn på det kommende gudsrike er også en tanke innenfor dagens misjonale kirke. Denne tanken er spesielt sentral i England og Australia. Å nå ut til nye mennesker som ikke går i kirken, er bakgrunnen for at det er blitt opprettet nye typer menigheter (Fresh expressions og Emerging Church) i tillegg til sognekirkene. De nye menighetene er bygget ut fra nettverkstankegang.

I oppgaven min har jeg presentert boka ” *Mission-shaped Children* av Margaret Withers. Jeg har presentert hvilket misjonsteologisk utgangspunkt som ligger til grunn for boka. Boka er et supplement til rapporten *Mission Shaped –Church* som gjør rede for utviklingen av misjonal kirketenking innenfor Church of England. Den trekker fram at det er få barn i kirken.

Withers protesterer mot rapportens syn på barn og barns plass i kirken. Hun hevder at barna er der og må sees og bekreftes. De dømte barna er barn og med-disipler. De utgjør en viktig del av kirken. Dette må kirken ta hensyn til. Jeg har presentert strategiene hun har for at barna skal oppleve å bli sett og ønsket velkommen til en gudstjeneste de eier sammen med resten av menigheten. Målet er en gudstjeneste for alle med barnet i sentrum.

Så har jeg presentert strategier for å nå ut til barn som ikke er i kirken. Strategiene tar utgangspunkt i nettverkstenking rundt barn og barnefamilier. Withers ser barn som en del av sendelsen og et utgangspunkt for å nå ut til nye barn. Disse strategiene bygger på at barn er kirke når de samles på andre tider og steder enn søndagformiddag. De er også strategier for å nå ut til moderne barnefamilier og møte deres behov.

Jeg har analysert og kritisk drøftet om det er et holdbart teologisk fundament for ”*Mission-shaped children*” ut fra misjonsteologisk tankegang og barneteologi, nærmere bestemt slik Jesus ser ut til å vurdere barn. Jeg fant at Mission Shaped Children definerte seg innenfor samme teologi på alle punkt, så nær som ett: synet på barnets rolle i kirken. Barnet blir sett på som målgruppe for sendelsen, men ikke som aktør. Videre blir arbeid for og med barn ofte ikke regnet med til Kirken og kirkens arbeid. Dette står i motsetning til synet på barnet i Margaret Withers bok hvor det har en nøkkelrolle for å få til en framtid med Mixed economy i kirken. I forhold til barneteologisk tenkning stemmer det teologiske grunnlaget. Både Jesus og Withers ser barn som ønsket i kirken og som deltakere i sendelsen.

Jeg har vist at de voksnes rolle i en slik menighet er å være voksne og å være støtter for barna for at de skal få gjort sitt. Det vil blant annet være å være barneledere. Denne funksjonen trenger kirken å prioritere.

Strategiene i Mission Shaped children er parallelle til dem som er i rapporten, bare at hos Withers er det barna som er utgangspunkt. De faller sammen med det teologiske fundamentet som er innenfor Church of England og dens misjonale kirketenking.

I en luthersk kontekst er noen av strategiene velprøvde arbeidsmåter innenfor Den norske kirke og innenfor de frivillige misjonsorganisasjonene. Tankegangen om kallet gitt til felleskapet vil være ny for noen. Strategiene som gjelder for arbeidet innenfor kirken, er allerede i bruk i Den norske Kirke. Strategier for å nå ut er også i gang flere steder. Å splitte opp kirken i mange små kirker uten felles kontakt vil på små steder fungere splittende. Jeg har vist at den viktigste siden ved at kirken er sendt til barn er å få Guds rike i fanget og oppleve seg sett og elsket. Så er det godt å få være med å bringe evangeliet videre. Dette kommer fram i boka til Margaret Withers. Hun understreker at det er viktig at barna kjenner seg sett og ønsket velkommen og får et eierforhold til gudstjenesten. At noen tar initiativ for

å invitere til barneklubb eller gjøre noe godt for et barn eller familien, er også å få møte evangeliet. Å få være med på noe diakonalt eller selv være med å vitne ved å være en god venn, invitere til barnegruppe eller delta i kirkens arbeid er en annen måte å si at barnet er en del av sendelsen. Boka fanger dermed opp de viktige sider ved å være sendt til barn. Jeg har pekt på at ikke alle vil være like tiltrukket av en kirke der barn får så stor plass. Det gjelder særlig ungdom og unge voksne uten barn.

Boka er en del av Church of England sin tankegang om misjonar kirketenking om barn og barns plass i kirken. Jeg har vist at her er mye å lære også i en luthersk sammenheng i Norge.

5. Litteraturliste

Austad, Torleiv. "Som et lite barn", *Luthersk kirketidende*, nr 21. (26.november 2010) : 459-462

Bosch, David J, *Transforming Mission: Paradigm Shift in Theology of Mission*. Maryknoll, New York : Orbis Books 1991,

Cray, Graham. "En verden i forandring – en kirke i forandring? Utfordringer fra dagens samfunn til den etablerte kirke". i *Kirkens framtid- framtidens kirke: Den missiologiske utfordring i de nordiske folkekirker*, red Thor Hesselberg, 28-36. Oslo: Luther forlag, 2006.

Dysjeland, Mona. *Misjonale identitet og misjonale praksis: En undersøkelse av bevegelsen Missão Zeros misjonale tenkning og praksis, sett på bakgrunn av begrepet "missional church" og dets forhold til luthersk kirkeforståelse*. Masteroppgave i misjonsteologi Stavanger: Misjonshøyskolen, 2006

Guder, Darrell L. (ed) *Missional Church: A Vision for the Sending of the Church in North America*, Wm. B. Eerdmans Publishing Co. Grand Rapids, Michigan/ Cambridge, U. K. 1998
Hanssen, Ove Conrad. "Fra vedlikehold til misjon. Noen perspektiver på menighetsfornyelse og menighetsutvikling i England", *Halvårsskrift for praktisk teologi* 21, 2/2004, 26-35

Jørgensen, Knud. "Trenger kirken omvendelse?: På vei mot en misjonale ekklesiologi." i *Hva vil det si å være kirke?: Kirkens vesen og oppdrag*. Red Kjell olav Sannes 51-68. (bind 3 i Ekklesiologi-prosjektet ved MF. Trondheim: Tapir Akademiske forlag , 2004

Leganger-Krogstad, Heidi. "Forkynnelse i møte med en ny tid". i *Himmel over livet: Forkynnelse for barn i en ny tid*. red. Geir Hegerstrøm, 19-32. Oslo: IKO.Forlaget, 2000

Kaul, Dagny. "Skjønte dere ikke at jeg måtte være i min fars hus: Premisser for en grenseoppgang mellom barneteologi og religionspedagogikk". I *Barneteologi og kirkens ritualer: Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter*, red. Elisabeth Tveito Johnsen, 55-92. Oslo: Det praktisk –teologiske seminars skriftserie 14, 2007.

Lindboe, Inger Marie. "Barn i evangeliene". I *Når jeg så skal ut i verden: Barn og tro i tidlig kristendom*, red. Reidar Aasgaard, 75-111. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2009.

Missional Church; A vision for the Sending of the Church in North America, ed. Darrell L Guder. B Eerdmans Publishing, Grand Rapids , Michigan 1998. .

Mission-shaped Church: Church planting and fresh expressions of church in a changing context. London: Church House Publishing, 2004. Second edition 2009.

Newbegin, Lesslie., *The Other Side of 1984: Questions for the Churches*
(red), *Missional Church*,

Rian, Dagfinn. ”Barnet i Det gamle testamente – noen aspekter” i *Barnet i teologi og kirke*,
red. Olav Hognestad og Dagfinn Rian, 9-30. Tapir Akademisk Forlag, Universitetet i
Trondheim 1985.

Rian Dagfinn (red) og Hognestad Olav. *Barnet i teologi og kirke*. nr 16 Tapir Akademisk
forlag , Universitetet i Trondheim, 1985.

Skarsaune, Oskar. *Inkarnasjonen-Myte eller faktum?Oslo: Lunde forlag , 1988.*

Stålsett, Sturla J. ”Barneteologi i emning”. I *Himmel over livet: Forkynnelse for barn i en ny
tid*. red Geir Hegerstrøm, 34-39. Oslo: IKO-Forlaget ,2000.

Sæbø, Odd Kjetil . *Guds barnet: Om barnetroens hemmeligheter og en ny trosopplæring*.
Oslo : Verbum Forlag, 2010

Withers, Margaret. *Mission-shaped Children: Moving towards a child-centred church*.

London: Church House Publishing, 2006. Second impression, 2007.